

GŁÓWNY URZĄD STATYSTYCZNY
CENTRAL STATISTICAL OFFICE

INFORMACJE I OPRACOWANIA STATYSTYCZNE STATISTICAL INFORMATION AND ELABORATIONS

Emerytury i renty w 2013 r.

Retirement and Other Pensions in 2013

WARSZAWA 2014 WARSAW

Opracowanie publikacji
Preparation of the publication

GUS, Departament Badań Społecznych
i Warunków Życia
*CSO, Social Surveys
and Living Conditions Department*

kierujący
supervisor

dr Piotr Łysoń – Dyrektor Departamentu
Director of the Department

zespół
team

Joanna Marzęcka
Joanna Mikke
Elżbieta Król (mapa)

Projekt okładki
Cover design
Druk i oprawa

Lidia Motrenko-Makuch

Zakład Wydawnictw Statystycznych
Statistical Publishing Establishment

ISSN 2082-7164

Publikacja dostępna na <http://www.stat.gov.pl/>
Publication available on <http://www.stat.gov.pl/>

PRZEDMOWA

Niniejsza publikacja jest całościowym opracowaniem statystyki publicznej na temat emerytur i rent oraz populacji osób i gospodarstw domowych, korzystających z tych świadczeń.

Publikacja składa się z części metodologicznej, komentarza analitycznego i tabel wynikowych. Część metodologiczna obejmuje definicje pojęć stosowanych w statystyce dotyczącej emerytur i rent. Komentarz analityczny zawiera opis stanu i zmian zachodzących w: liczebności i strukturze populacji emerytów i rencistów, kwotach świadczeń emerytalno-rentowych, wysokości przeciętnej emerytury i renty. Obejmuje także informacje o dochodach i wydatkach gospodarstw domowych emerytów i rencistów, a także o ich warunkach mieszkaniowych i zagrożeniu ubóstwem.

Dział pierwszy części tabelarycznej zawiera dane dotyczące populacji emerytów i rencistów oraz jej dynamiki, a także struktury według płci, wieku, zawodu, regionów, województw oraz instytucji wypłacających świadczenia.

W drugim dziale części tabelarycznej zaprezentowano kwoty świadczeń brutto według rodzaju (emerytury, renty z tytułu niezdolności do pracy i renty rodzinne), dynamikę ich zmian oraz przeciętne miesięczne kwoty emerytur i rent. Dane te są prezentowane w przekrojach według regionów i województw. Ponadto zostały przedstawione kwoty i liczebność świadczeń pozaubezpieczeniowych oraz relacje średniej miesięcznej emerytury brutto do przeciętnego wynagrodzenia w gospodarce narodowej.

W dziale trzecim umieszczono informacje dotyczące dochodów gospodarstw domowych emerytów i rencistów, wydatków tych gospodarstw na towary i usługi konsumpcyjne oraz na wyposażenie mieszkania i prowadzenie gospodarstwa domowego, a także subiektywnej oceny sytuacji materialnej gospodarstw domowych emerytów i rencistów.

Publikacja została opracowana na podstawie danych ze sprawozdawczości Zakładu Ubezpieczeń Społecznych, Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego, Ministerstwa Obrony Narodowej, Ministerstwa Spraw Wewnętrznych, Ministerstwa Sprawiedliwości oraz Instytutu Pracy i Spraw Socjalnych. Ponadto wykorzystano wyniki badań statystyki publicznej z „Badania budżetów gospodarstw domowych” i „Europejskiego badania dochodów i warunków życia” (EU-SILC).

Mam nadzieję, że niniejsza publikacja okaże się cennym źródłem informacji o sytuacji materialnej emerytów i rencistów oraz wydatkach publicznych na emerytury i renty.

Dyrektor Departamentu
Badań Społecznych i Warunków Życia

dr Piotr Łysoń

PREFACE

This publication is a comprehensive elaboration by the Central Statistical Office on retirement and other pensions in Poland as well as the population and households entitled to these benefits.

The publication consists of methodological part, analytical commentary and tables. The methodological part covers definitions of terminology used in social benefits statistics. The analytical commentary includes a description of the state and changes in the number and structure of retiree and pensioner population and the value and average amounts of retirement and other pensions as well as income and expenditures of retiree and pensioner households, their housing conditions and risk of poverty.

The first part of the tables covers data on dynamics and structure of retiree and pensioner population by sex, age, occupation, region, voivodship as well as by institutions distributing retirement and other pensions.

The second part of the tables presents amounts of gross benefits by type (retirement pension, disability pension, survivors pension), dynamics of change and average monthly retirement and other pensions. The data are presented by regions and voivodships. The elaboration also includes value and number of non-insurance benefits as well as average monthly gross retirement pension in relation to the average monthly gross salary in the national economy.

The third part shows information on retiree and pensioner households income and expenditures on consumption of goods, services and equipment as well as household running costs. Also information on subjective assessment of financial condition of retiree and pensioner households is presented.

The publication has been prepared on the basis of data from the reports of the Social Insurance Institution, the Agricultural Social Insurance Fund, the Ministry of National Defence, the Ministry of Interior, the Ministry of Justice and the Institute of Labour and Social Studies. Moreover, there have been also presented in the publication the results of surveys carried out by the Central Statistical Office: Household Budget Survey and EU-SILC.

I hope that this publication will serve as an important source of information on financial situation of retirees and pensioners as well as public expenditures on retirement and other pensions.

*Director
of the Social Surveys and Living Conditions
Department*

Piotr Łysoń, Ph.D.

	Nr	Str.
PRZEDMOWA	x	3
DEFINICJE POJĘĆ	x	11
UWAGI OGÓLNE	x	14
KOMENTARZ ANALITYCZNY	x	17
Liczebność i struktura populacji emerytów i rencistów	x	17
Osoby otrzymujące świadczenia emerytalno-rentowe	x	21
Osoby otrzymujące świadczenia emerytalne	x	21
Osoby otrzymujące renty z tytułu niezdolności do pracy	x	22
Osoby otrzymujące renty rodzinne	x	23
Kwoty świadczeń emerytalno-rentowych w Polsce	x	24
Wysokość świadczeń emerytalno-rentowych z ZUS	x	24
Wysokość świadczeń emerytalno-rentowych z KRUS	x	26
Wysokość świadczeń emerytalno-rentowych z MON, MSW i MS	x	27
Zmiany wysokości przeciętnej miesięcznej emerytury w latach 2000–2013	x	29
Dochody gospodarstw domowych emerytów i rencistów	x	31
Wydatki gospodarstw domowych emerytów i rencistów	x	31
Wyposażenie gospodarstw domowych emerytów i rencistów w przedmioty trwałego użytkowania	x	33
Warunki mieszkaniowe gospodarstw domowych emerytów i rencistów	x	33
Subiektywna ocena sytuacji materialnej gospodarstw domowych emerytów i rencistów	x	34
Minimum socjalne i minimum egzystencji dla gospodarstw domowych emerytów	x	34
Subiektywna ocena stanu zdrowia emerytów i rencistów	x	36
TABLICE WYNIKOWE		
DZIAŁ I Świadczeniobiorcy		
Przeciętna miesięczna liczba emerytów i rencistów w latach 2005–2013 według instytucji wypłacających	1	38
Przeciętna miesięczna liczba emerytów i rencistów z Zakładu Ubezpieczeń Społecznych według regionów i województw	2	39
Przeciętna miesięczna liczba emerytów i rencistów z Zakładu Ubezpieczeń Społecznych według regionów	3	40
Przeciętna miesięczna liczba emerytów i rencistów z Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego według regionów i województw	4	41
Przeciętna miesięczna liczba emerytów i rencistów z Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego według regionów	5	42
Przeciętna miesięczna liczba emerytów i rencistów z Zakładu Ubezpieczeń Społecznych według województw	6	43
Przeciętna miesięczna liczba rencistów z Zakładu Ubezpieczeń Społecznych według województw	7	44
Przeciętna miesięczna liczba emerytów i rencistów z Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego według województw	8	45
Przeciętna miesięczna liczba rencistów z Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego według województw	9	46
Przeciętna miesięczna liczba emerytów i rencistów Ministerstwa Obrony Narodowej, Ministerstwa Sprawiedliwości i Ministerstwa Spraw Wewnętrznych	10	47
Przeciętna miesięczna liczba emerytów i rencistów z pozarolniczego systemu ubezpieczeń według zawodów	11	48
Emeryci i renciści jako odsetek populacji mieszkańców według województw w roku 2000 i 2013	12	49
Osoby pobierające emerytury i renty z tytułu niezdolności do pracy z Zakładu Ubezpieczeń Społecznych według płci i wieku	13	50

	Nr	Str.
Osoby pobierające emerytury i renty z tytułu niezdolności do pracy wypłacane przez Kasę Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego według płci i wieku	14	51
Osoby pobierające emerytury i renty z tytułu niezdolności do pracy wypłacane przez Ministerstwo Obrony Narodowej według płci i wieku	15	52
Osoby pobierające emerytury i renty z tytułu niezdolności do pracy wypłacane przez Ministerstwo Sprawiedliwości według płci i wieku	16	53
Osoby pobierające emerytury i renty z tytułu niezdolności do pracy wypłacane przez Ministerstwo Spraw Wewnętrznych według płci i wieku	17	54
 DZIAŁ II Emerytury, renty i świadczenia pozaubezpieczeniowe		
Emerytury i renty brutto w latach 2005–2013 według instytucji wypłacających	18	56
Emerytury i renty brutto z Zakładu Ubezpieczeń Społecznych według województw	19	57
Renty z Zakładu Ubezpieczeń Społecznych według województw	20	58
Emerytury i renty brutto z Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego według województw	21	59
Renty brutto z Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego według województw	22	60
Emerytury i renty brutto z Ministerstwa Obrony Narodowej, Ministerstwa Sprawiedliwości i Ministerstwa Spraw Wewnętrznych	23	61
Liczba emerytów z Zakładu Ubezpieczeń Społecznych według wysokości świadczeń w latach 2000–2011	24	62
Liczba emerytów i rencistów z Zakładu Ubezpieczeń Społecznych według wysokości świadczeń w marcu 2013 r.	25	63
Przeciętna miesięczna emerytura i renta brutto w latach 2005–2013 według instytucji wypłacających	26	64
Przeciętna miesięczna emerytura i renta brutto z Zakładu Ubezpieczeń Społecznych według regionów i województw	27	65
Przeciętna miesięczna emerytura i renta brutto z Zakładu Ubezpieczeń Społecznych według regionów	28	66
Przeciętna miesięczna emerytura i renta brutto z Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego według regionów i województw	29	67
Przeciętna miesięczna emerytura i renta brutto z Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego według regionów	30	68
Przeciętna miesięczna emerytura i renta brutto z Zakładu Ubezpieczeń Społecznych według województw	31	69
Przeciętna miesięczna renta brutto z Zakładu Ubezpieczeń Społecznych według województw	32	70
Przeciętna miesięczna emerytura i renta brutto z Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego według województw	33	71
Przeciętna miesięczna renta brutto z Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego według województw	34	72
Przeciętna miesięczna emerytura i renta brutto z Ministerstwa Obrony Narodowej, Ministerstwa Sprawiedliwości i Ministerstwa Spraw Wewnętrznych	35	73
Świadczenia pozaubezpieczeniowe z Ministerstwa Obrony Narodowej, z Ministerstwa Sprawiedliwości, z Ministerstwa Spraw Wewnętrznych	36	74
Świadczenia z Zakładu Ubezpieczeń Społecznych z rozdziału 75313 wydatków budżetu państwa..	37	75
Świadczenia z Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego rozdziału 75313 wydatków budżetu państwa	38	75
Emerytury i renty brutto z pozarolniczego systemu ubezpieczeń społecznych według zawodów	39	76
Relacja przeciętnej miesięcznej emerytury brutto z pozarolniczego systemu ubezpieczeń społecznych do przeciętnego wynagrodzenia w gospodarce narodowej w latach 2000–2013	40	77
Średnioroczne minimum egzystencji i minimum socjalne dla gospodarstw emeryckich w latach 2000–2013	41	77

	Nr	Str.
DZIAŁ III Gospodarstwa domowe emerytów i rencistów		
Przeciętny miesięczny dochód rozporządzalny na 1 osobę w gospodarstwach domowych emerytów i rencistów	42	80
Przeciętne miesięczne wydatki na 1 osobę w gospodarstwach domowych emerytów i rencistów	43	81
Dynamika przeciętnych miesięcznych wydatków na 1 osobę w gospodarstwach domowych emerytów i rencistów na tle ogółu gospodarstw domowych w 2013 r. (2012 r.=100)	44	82
Przeciętne miesięczne spożycie niektórych artykułów żywnościowych na 1 osobę w gospodarstwach domowych emerytów i rencistów	45	83
Wyposażenie gospodarstw domowych emerytów i rencistów w niektóre przedmioty trwałego użytkowania	46	84
Wyposażenie gospodarstw domowych emerytów i rencistów w niektóre przedmioty trwałego użytkowania w 2013 r. w porównaniu do 2012 r. (2012 r.=100)	47	85
Trudności gospodarstw domowych emerytów i rencistów w zaspokajaniu potrzeb	48	86
Wywiązywanie się gospodarstw domowych emerytów i rencistów ze zobowiązań finansowych	49	86
Mieszkania użytkowane przez gospodarstwa domowe emerytów i rencistów	50	87
Wyposażenie mieszkań emerytów i rencistów w urządzenia i instalacje techniczno-sanitarne	51	87
Stan mieszkań zajmowanych przez gospodarstwa domowe emerytów i rencistów	52	88
Subiektywna ocena sytuacji materialnej gospodarstw domowych emerytów i rencistów	53	89
Subiektywna ocena stanu zdrowia emerytów i rencistów	54	89
WYKRESY		
Struktura populacji emerytów i rencistów	1	17
Liczba emerytów i rencistów w Polsce w latach 2000–2013 (w tys. osób)	2	18
Osoby pobierające emerytury w grudniu 2013 roku według wieku (w tys.)	3	20
Kwota świadczeń emerytalno-rentowych z ZUS (w tys. zł)	4	24
Kwota świadczeń emerytalno-rentowych z KRUS (w tys. zł)	5	26
Kwota świadczeń emerytalno-rentowych z MON, MSW i MS (w tys. zł)	6	27
Relacja przeciętnej miesięcznej emerytury brutto z pozarolniczego systemu ubezpieczeń społecznych do przeciętnego wynagrodzenia w gospodarce narodowej w latach 2000–2013	7	29
Relacja przeciętnej miesięcznej emerytury brutto z Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego do przeciętnego wynagrodzenia w gospodarce narodowej w latach 2000–2013	8	30
Przeciętny miesięczny dochód rozporządzalny na 1 osobę w gospodarstwach domowych emerytów, przeciętna emerytura z pozarolniczego systemu ubezpieczeń społecznych a średnioroczne minimum egzystencji i minimum socjalne dla gospodarstw emeryckich w latach 2000–2013	9	35
MAPA		
Liczba emerytów i rencistów według województw oraz jako odsetek populacji mieszkańców	1	19

CONTENTS

	No.	Page
PREFACE	x	4
DEFINITIONS OF TERMS	x	11
GENERAL NOTES	x	14
ANALYTICAL COMMENTARY	x	17
<i>Number and structure of retirees' and pensioners' population</i>	x	17
<i>Persons receiving retirement and other pension benefits</i>	x	21
<i>Persons receiving retirement pensions</i>	x	21
<i>Persons receiving disability pensions</i>	x	22
<i>Persons receiving survivors pensions</i>	x	23
<i>Amount of retirement and other pension benefits in Poland</i>	x	24
<i>Amount of retirement and other pension benefits from SII</i>	x	24
<i>Amount of retirement and other pension benefits from ASIF</i>	x	26
<i>Amount of retirement and other pension benefits from MND, MI and MS</i>	x	27
<i>Changes of average monthly retirement pension in 2000–2013</i>	x	29
<i>Income of retirees' and pensioners' households</i>	x	31
<i>Expenditures of retirees' and pensioners' households</i>	x	31
<i>Equipment with durable goods in retirees' and pensioners' households</i>	x	33
<i>Housing conditions retirees' and pensioners' households</i>	x	33
<i>Subjective opinion about financial situation of retirees' and pensioners' households</i>	x	34
<i>The subsistence minimum and social minimum for retirees' households</i>	x	34
<i>Subjective opinion about health of retirees' and pensioners'</i>	x	36
TABLES		
PART I Beneficiaries		
<i>Monthly average number of retirees and pensioners in 2005–2013 by institutions</i>	1	38
<i>Monthly average number of retirees and pensioners from the Social Insurance Institution by regions and voivodships</i>	2	39
<i>Monthly average number of retirees and pensioners from SII by regions</i>	3	40
<i>Monthly average number of retirees and pensioners from Agricultural Social Insurance Fund by regions and voivodships</i>	4	41
<i>Monthly average number of retirees and pensioners from the Agricultural Social Insurance Fund by regions</i>	5	42
<i>Monthly average number of retirees and pensioners from the Social Insurance Institution by voivodships</i>	6	43
<i>Monthly average number of pensioners from the Social Insurance Institution by voivodships</i>	7	44
<i>Monthly average number of retirees and pensioners from the Agricultural Social Insurance Fund by voivodships</i>	8	45
<i>Monthly average number of pensioners from the Agricultural Social Insurance Fund by voivodships</i>	9	46
<i>Monthly average number of retirees and pensioners from the Ministry of National Defence, the Ministry of Justice and the Ministry of Interior</i>	10	47
<i>Monthly average number of retirees and pensioners from the non-agricultural social security system by occupation</i>	11	48
<i>Retirees and pensioners by voivodships in 2000 and 2013 (in persons and as percent of total population)</i>	12	49
<i>Persons receiving retirement and disability pensions from the Social Insurance Institution by sex and age</i>	13	50

	No.	Page
<i>Persons receiving retirement and disability pensions from the Agricultural Social Insurance Fund by sex and age .....</i>	14	51
<i>Persons receiving retirement and disability pensions from the Ministry of National Defence by sex and age .....</i>	15	52
<i>Persons receiving retirement and disability pensions from the Ministry of Justice by sex and age .....</i>	16	53
<i>Persons receiving retirement and disability pensions from the Ministry of Interior by sex and age .....</i>	17	54
PART II Retirement and other pensions, non-insurance benefits		
<i>Gross retirement and other pensions in 2005–2013 by institutions .....</i>	18	56
<i>Gross retirement and other pensions from the Social Insurance Institution by voivodships .....</i>	19	57
<i>Gross pensions from the Social Insurance Institution by voivodships .....</i>	20	58
<i>Gross retirement and other pensions from the Agricultural Social Insurance Fund by voivodships .....</i>	21	59
<i>Gross pensions from the Agricultural Social Insurance Fund by voivodships .....</i>	22	60
<i>Gross retirement and other pensions from the Ministry of National Defence, the Ministry of Justice and the Ministry of Interior .....</i>	23	61
<i>Number of retirees from the Social Insurance Institution by benefit amount in 2000–2011 .....</i>	24	62
<i>Number of retirees and pensioners from the Social Insurance Institution by benefit amount in March of 2013 .....</i>	25	63
<i>Monthly average gross retirement and other pension in 2005–2013 by institutions .....</i>	26	64
<i>Monthly average gross retirement and other pension from the Social Insurance Institution by regions and voivodships .....</i>	27	65
<i>Monthly average gross retirement and other pension from the Social Insurance Institution by regions .....</i>	28	66
<i>Monthly average gross retirement and other pension from the Agricultural Social Insurance Fund by regions and voivodships .....</i>	29	67
<i>Monthly average gross retirement and other pension from the Agricultural Social Insurance Fund by regions .....</i>	30	68
<i>Monthly average gross retirement and other pension from the Social Insurance Institution by voivodships .....</i>	31	69
<i>Monthly average gross pension from the Social Insurance Institution by voivodships .....</i>	32	70
<i>Monthly average gross retirement and other pension from the Agricultural Social Insurance Fund by voivodships .....</i>	33	71
<i>Monthly average gross pension from the Agricultural Social Insurance Fund by voivodships .....</i>	34	72
<i>Monthly average gross retirement and other pension from the Ministry of National Defence, the Ministry of Justice, and the Ministry of Interior .....</i>	35	73
<i>Non-insurance benefits from the Ministry of National Defence, the Ministry of Justice and the Ministry of Interior .....</i>	36	74
<i>Benefits from the Social Insurance Institution from 75313 allocation in state budget .....</i>	37	75
<i>Benefits from the Agricultural Social Insurance Fund from 75313 allocation in state budget .....</i>	38	75
<i>Gross retirement and other pensions from non-agricultural social security system by occupation .....</i>	39	76
<i>Relation of monthly average gross retirement pension from non-agricultural social security system to monthly average gross wages and salaries in the national economy in 2000–2013 .....</i>	40	77
<i>Yearly subsistence minimum and social minimum for retirees' households in 2000–2013 .....</i>	41	77
PART III Retirees' and pensioners' households		
<i>Monthly average income per capita in retirees' and pensioners' households .....</i>	42	80
<i>Monthly average expenditures per capita in retirees' and pensioners' households .....</i>	43	81

	No.	Page
<i>Dynamics of monthly average expenditures per capita in retirees' and pensioners' households in relation to total households expenditure in 2013 (2012=100)</i>	44	82
<i>Monthly average consumption of selected foodstuffs per capita in retirees' and pensioners' households</i>	45	83
<i>Equipment with selected durable goods in retirees' and pensioners' households</i>	46	84
<i>Equipment with selected durable goods in retirees' and pensioners' households in 2013 compared with 2012 (2012=100)</i>	47	85
<i>Difficulties in satisfying retirees' and pensioners' needs in their households</i>	48	86
<i>Honouring financial obligations by retirees' and pensioners' households</i>	49	86
<i>Dwellings occupied by retirees' and pensioners' households</i>	50	87
<i>Equipment of dwellings of retirees' and pensioners' households in technical and sanitary installations</i>	51	87
<i>Conditions of dwellings of retirees' and pensioners' households</i>	52	88
<i>Subjective opinion about financial situation of retirees and pensioners' households</i>	53	89
<i>Subjective opinion about health of retirees and pensioners</i>	54	89
 GRAPHS		
<i>Structure of retirees' and pensioners' population</i>	1	17
<i>Number of retirees and pensioners in Poland in 2000–2013 (in thous. persons)</i>	2	18
<i>Persons receiving retirement pensions in December 2013 by age (in thous.)</i>	3	20
<i>Amount of retirement and other pension benefits from SII (in thous. zł)</i>	4	24
<i>Amount of retirement and other pension benefits from ASIF (in thous. zł)</i>	5	26
<i>Amount of retirement and other pension benefits from the MND, the MI and the MJ (in thous. zł)</i>	6	27
<i>Relation of the average monthly gross retirement pension from the non-agricultural social security system to monthly average gross wages and salaries in the national economy in 2000–2013</i>	7	29
<i>Relation of the average monthly gross retirement pension from the Agricultural Social Insurance Fund to monthly average gross wages and salaries in the national economy in 2000–2013</i>	8	30
<i>Monthly average disposable income per capita in single retirees' households and average gross retirement pension from non-agricultural social security system compared to subsistence minimum and social minimum for retirees' households in 2000–2013</i>	9	35
 MAP		
<i>Number of retirees and pensioners by voivodships and as percent of total population</i>	1	19

DEFINICJE POJĘĆ

- 1. Emerytura** – świadczenie pieniężne przysługujące ubezpieczonemu, który spełnia warunki uprawniające do emerytury z ubezpieczenia społecznego tzn. osiągnął wiek emerytalny zróżnicowany w zależności od płci, zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze oraz ma odpowiedni okres składkowy i nieskładkowy. Wysokość emerytury dla osób, które urodziły się przed rokiem 1949 określona jest przez staż pracy i wysokość zarobków w wybranych okresach pracy.
Dla osób urodzonych po dniu 31 grudnia 1948 r., które przystąpiły do otwartego funduszu emerytalnego lub które nie są członkami OFE i nie spełniły warunków do emerytury na dotychczasowych zasadach, wysokość emerytury jest uzależniona od wysokości kapitału zgromadzonego na indywidualnym koncie ubezpieczonego. Warunki nabywania prawa do świadczeń emerytalno-rentowych wypłacanych przez MON, MSW oraz MS oraz wysokość tych świadczeń uregulowane są odrębnie (ustawa z dnia 23 lipca 2003 r. o zmianie ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych oraz niektórych innych ustaw – Dz. U. Nr 166, poz. 1609).
- 2. Renta z tytułu niezdolności do pracy** – świadczenie pieniężne przysługujące ubezpieczonemu, który jest niezdolny do pracy, ma wymagany okres składkowy i nieskładkowy oraz niezdolność do pracy powstała w okresach określonych przepisami, ale nie później niż w ciągu 18 miesięcy od ustania tych okresów. Jednakże w przypadku, gdy niezdolność do pracy powstała wskutek wypadku w drodze do pracy lub z pracy ubezpieczonemu przysługuje renta, mimo iż nie posiada wymaganego okresu składkowego i nieskładkowego. Ponadto ubezpieczonemu przysługuje renta mimo, iż stał się niezdolny do pracy po upływie 18 miesięcy od ustania określonych okresów w przypadku, gdy ma odpowiednio długi okres składkowy i nieskładkowy (kobieta 20 lat, mężczyzna 25 lat).
- 3. Renta rodzinna** – świadczenie pieniężne przysługujące uprawnionym członkom rodziny osoby, która w chwili śmierci miała ustalone prawo do emerytury lub renty z tytułu niezdolności do pracy lub spełniała warunki do uzyskania jednego z tych świadczeń, bądź pobierała zasiłek lub świadczenie przedemerytalne. Wszystkim uprawnionym członkom rodziny przysługuje jedna łączna renta rodzinna.
- 4. Przeciętna emerytura i renta brutto** – została obliczona jako kwota świadczeń wypłaconych w danym okresie tj. emerytur, rent z tytułu niezdolności do pracy, rent rodzinnych wraz z kwotą emerytur okresowych podzielona przez odpowiadającą im liczbę świadczeniobiorców w tym okresie.

5. **Dochód rozporządzalny** – obejmuje bieżące dochody pieniężne i niepieniężne (w tym wartość spożycia naturalnego, tj. wartość towarów i usług konsumpcyjnych pobranych na potrzeby gospodarstwa domowego z działalności gospodarczej na własny rachunek – rolniczej i pozarolniczej oraz wartość towarów i usług otrzymanych bezpłatnie), bez zaliczek na podatek dochodowy od osób fizycznych płaconych z tytułu dochodów (z pracy najemnej, ze świadczeń z ubezpieczeń społecznych oraz ze świadczeń pomocy społecznej), bez składek na obowiązkowe ubezpieczenia społeczne płacone przez ubezpieczonego pracownika oraz bez podatków płaconych przez osoby pracujące na własny rachunek.

W skład dochodu rozporządzalnego wchodzi:

- a) **dochód z pracy najemnej** – uzyskany we wszystkich miejscach pracy danego członka gospodarstwa domowego (wynagrodzenia, wypłaty niezaliczone do wynagrodzeń),
- b) **dochód z gospodarstwa indywidualnego w rolnictwie**, który stanowi różnicę między wartością produkcji rolniczej (łącznie ze spożyciem naturalnym) a poniesionymi na nią bieżącymi nakładami,
- c) **dochód z pracy na własny rachunek**, który stanowi część dochodu uzyskanego z prowadzonej działalności gospodarczej na własny rachunek (poza gospodarstwem indywidualnym w rolnictwie) oraz dochód z wykonywania wolnego zawodu,
- d) **dochód z własności** (odsetki, udziały w zyskach z działalności gospodarczej, dywidendy, nadwyżka bilansowa w spółdzielniach) i dochód z wynajmu nieruchomości (tj. przychody minus nakłady) niezwiązanych z prowadzoną działalnością oraz ziemi,
- e) **dochód ze świadczeń z ubezpieczeń społecznych**, który obejmuje emerytury, renty, zasiłki (w tym chorobowy – po ustaniu stosunku pracy), świadczenia rehabilitacyjne i jednorazowe odszkodowania powypadkowe,
- f) **dochód ze świadczeń pozostałych**, który obejmuje m. in. zasiłki dla bezrobotnych, zasiłki i świadczenia przedemerytalne, świadczenia rodzinne, rentę socjalną, świadczenia pieniężne i niepieniężne udzielane na podstawie ustawy o pomocy społecznej, stypendia oraz pomoc od instytucji niekomercyjnych (w tym dary),
- g) **pozostały dochód**, który obejmuje m. in. dary od osób prywatnych (w tym alimenty), odszkodowania z tytułu ubezpieczeń w instytucjach ubezpieczeniowych, wygrane w grach hazardowych i loteryjnych.

6. **Dochód do dyspozycji** – dochód rozporządzalny pomniejszony o pozostałe wydatki. Dochód do dyspozycji przeznaczony jest na wydatki na towary i usługi konsumpcyjne oraz przyrost oszczędności.
7. **Minimum socjalne** – kwota ustalana każdego roku przez Instytut Pracy i Spraw Socjalnych na podstawie normatywnego modelu zaspokajania potrzeb bytowo-konsumpcyjnych na niskim poziomie przyjmującego postać „koszyków”, określonych ilościowo i wartościowo dla poszczególnych grup potrzeb. Minimum socjalne jest modelem zaspokajania potrzeb na niskim poziomie, ale jeszcze wystarczającym dla zaspokojenia podstawowych potrzeb życiowych i niezagrażającym biologicznemu i psycho-fizycznemu rozwojowi człowieka. Przy określaniu minimum socjalnego szczególny nacisk kładzie się na możliwość utrzymywania więzi społecznych, dlatego też „koszyk” ten obejmuje nie tylko zakup żywności, odzieży i obuwia, środki na utrzymanie mieszkania, ochronę zdrowia czy higienę, ale też wydatki umożliwiające wykonywanie pracy (transport lokalny i łączność), kształcenie i wychowanie dzieci, utrzymywanie więzi rodzinnych, kontaktów towarzyskich i minimalne uczestniczenie w kulturze.
8. **Minimum egzystencji** – kwota ustalana każdego roku przez Instytut Pracy i Spraw Socjalnych na podstawie normatywnego modelu zaspokajania potrzeb bytowo-konsumpcyjnych na niskim poziomie przyjmującego postać „koszyków”, określonych ilościowo i wartościowo dla poszczególnych grup potrzeb. Minimum egzystencji wyznacza poziom zaspokojenia potrzeb, poniżej którego występuje biologiczne zagrożenie życia oraz rozwoju psycho-fizycznego człowieka. Znajdują się w nim wyłącznie dobra służące zaspokajaniu potrzeb egzystencjalnych (żywność, odzież i obuwie, mieszkanie, ochrona zdrowia i higiena).
9. **Gospodarstwo domowe jednoosobowe** – osoba utrzymująca się samodzielnie, tzn. niełącząca swoich dochodów z dochodami innych osób bez względu na to, czy mieszka sama czy z innymi osobami.
10. **Gospodarstwo domowe wieloosobowe** – zespół osób zamieszkujących razem i wspólnie gospodarujących posiadanymi zasobami, w tym pieniężnymi. Gospodarstwa domowe reprezentujące podstawowe społeczno-ekonomiczne grupy ludności ustalono na podstawie kryterium wyłącznego lub głównego (przeważającego) źródła utrzymania, a mianowicie: emerytura – gospodarstwa emerytów, renta – gospodarstwa rencistów.

UWAGI OGÓLNE

1. Prezentowane dane zawierające informacje o **świadczeniach emerytalnych i rentowych z pozarolniczego systemu ubezpieczeń społecznych** dotyczą świadczeń wypłacanych przez:
  - a) Zakład Ubezpieczeń Społecznych – ze środków Funduszu Ubezpieczeń Społecznych i budżetu państwa (w ramach odrębnego rozdziału wydatków budżetu państwa i dotacji celowej), a także od stycznia 2009 r. ze środków Otwartych Funduszy Emerytalnych w przypadku tzw. emerytur okresowych¹;
  - b) Ministerstwo Obrony Narodowej – w zakresie świadczeń wypłacanych byłym żołnierzom zawodowym i członkom ich rodzin – ze środków budżetu MON;
  - c) Ministerstwo Spraw Wewnętrznych – w zakresie świadczeń wypłacanych byłym funkcjonariuszom służb bezpieczeństwa publicznego tj.: Policji, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego i Agencji Wywiadu, Centralnego Biura Antykorupcyjnego, Straży Granicznej, Biura Ochrony Rządu, Państwowej Straży Pożarnej i byłego Urzędu Ochrony Państwa oraz członkom ich rodzin – ze środków budżetu MSW;
  - d) Ministerstwo Sprawiedliwości w zakresie świadczeń wypłacanych byłym funkcjonariuszom Służby Więziennej i członkom ich rodzin – ze środków budżetu MS.
2. Informacje o **świadczeniach emerytalnych i rentowych rolników indywidualnych** dotyczą świadczeń wypłacanych przez Kasę Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego ze środków Funduszu Emerytalno-Rentowego i budżetu państwa (w ramach dotacji celowej oraz od 2007 r. z odrębnego rozdziału wydatków budżetu państwa), a także ze środków wypłacanych w ramach pozarolniczego systemu ubezpieczeń społecznych, w przypadku gdy rolnicy posiadają uprawnienia do łącznego pobierania świadczeń z tych środków.
3. Dane o świadczeniach emerytalno-rentowych nie obejmują wypłat emerytur i rent realizowanych na mocy umów międzynarodowych.
4. Do świadczeń emerytalnych i rentowych uprawnieni są (łącznie z członkami ich rodzin) m. in.:
  - a) pracownicy;
  - b) osoby wykonujące pracę nakładczą;

---

¹ Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 8 stycznia 2009 r. w sprawie terminu i sposobu dokonywania przez ZUS i OFE czynności dotyczących okresowych emerytur kapitałowych (Dz. U. Nr 6, poz. 34)

- c) członkowie rolniczych spółdzielni produkcyjnych i spółdzielni powstałych na ich bazie oraz spółdzielni kółek rolniczych;
  - d) osoby wykonujące pracę na podstawie umowy agencyjnej lub umowy na warunkach zlecenia;
  - e) osoby prowadzące pozarolniczą działalność (w tym osoby prowadzące działalność gospodarczą na własny rachunek, twórcy, artyści);
  - f) duchowni;
  - g) żołnierze zawodowi;
  - h) funkcjonariusze służb bezpieczeństwa publicznego, tj.: Policji, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego i Agencji Wywiadu, Centralnego Biura Antykorupcyjnego, Straży Granicznej, Biura Ochrony Rządu, Państwowej Straży Pożarnej, Służby Więziennej oraz b. Urzędu Ochrony Państwa;
  - i) rolnicy indywidualni;
  - j) inwalidzi wojenni i wojskowi, kombatanci oraz od 1991 r. także osoby represjonowane.
5. Kwoty wypłat świadczeń emerytalno-rentowych podaje się w ujęciu brutto, tj. łącznie z zaliczkami na poczet podatku dochodowego od osób fizycznych i składek na ubezpieczenia zdrowotne.
  6. W publikacji zaprezentowano informacje o świadczeniach finansowanych z odrębnego rozdziału wydatków budżetu państwa 75313. Są to: ryczałty energetyczne, dodatki kombatanckie, świadczenia pieniężne dla żołnierzy zastępczej służby wojskowej, świadczenia pieniężne dla osób deportowanych, dodatki kompensacyjne oraz świadczenia pieniężne dla cywilnych niewidomych ofiar działań wojennych.
  7. Ze względu na zaokrąglenia danych, w niektórych przypadkach sumy składników mogą się nieznacznie różnić od podanych wielkości „ogółem”.
  8. W obecnej edycji publikacji dokonano zmiany angielskiego tłumaczenia pojęć: emerytura i renta (zamiast retirement pay and pensions zastosowano retirement and other pensions), emerytura (retirement pay zastąpiono określeniem retirement pension), renta z tytułu niezdolności do pracy (zamiast pension resulting from an inability to work zastosowano disability pension), renta rodzinna (family pension zastąpiono określeniem survivors pension).
  9. W publikacji wykorzystano dane otrzymane od następujących instytucji:
    - a) Zakład Ubezpieczeń Społecznych (tab. 1-3, 6, 7, 11-13, 18-20, 24-28, 31, 32, 37, 39-41, wykresy 1-3, 4, 7, 9, mapa 1);

- b) Kasa Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego (tab.1, 4, 5, 8, 9, 12, 14, 18, 21, 22, 26, 29, 30, 33, 34, 38, wykres 1-3, 5, 8, mapa 1);
- c) Ministerstwo Obrony Narodowej (tab. 1, 10-12, 15, 18, 23, 26, 35, 36, 39-41, wykresy 1-3, 6, 7, 9, mapa 1);
- d) Ministerstwo Sprawiedliwości (tab.1, 10-12, 16, 18, 23, 26, 35, 36, 39-41, wykresy 1-3, 6, 7, 9, mapa 1);
- e) Ministerstwo Spraw Wewnętrznych (tab.1, 10-12, 17, 18, 23, 26, 35, 36, 39-41, wykresy 1-3, 6, 7, 9, mapa 1);
- f) Dane wynikowe z badania budżetów gospodarstw domowych za 2013 rok² (tab. 41-47, 50, 51, 53, wykres 9);
- g) Europejskie Badanie Warunków Życia Ludności (EU-SILC) 2013 (tab. 48, 49, 52, 54);
- h) Instytut Pracy i Spraw Socjalnych (tab. 41, wykres 9).

---

² Wyniki badania przeważone zostały danymi o strukturze gospodarstw domowych według liczby osób w gospodarstwie, w podziale na miasto i wieś, pochodzącymi z NSP 2011 r.

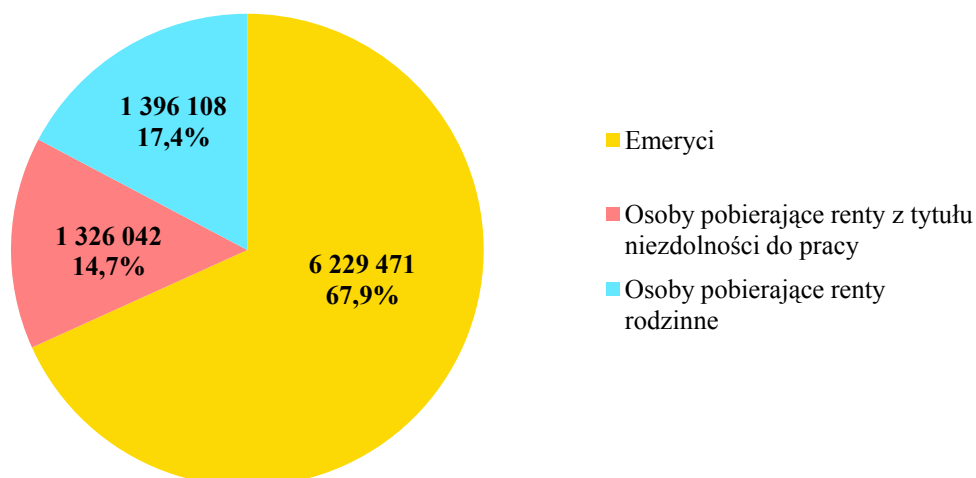

KOMENTARZ ANALITYCZNY

Liczebność i struktura populacji emerytów i rencistów

W 2013 roku liczba emerytów i rencistów w Polsce wyniosła 8 951,8 tys. osób i była o 0,8% niższa niż w roku poprzednim. W stosunku do liczby ludności Polski grupa ta stanowiła 23,3% (spadek o 0,1 punktu procentowego), dominowały w niej osoby pobierające emerytury.

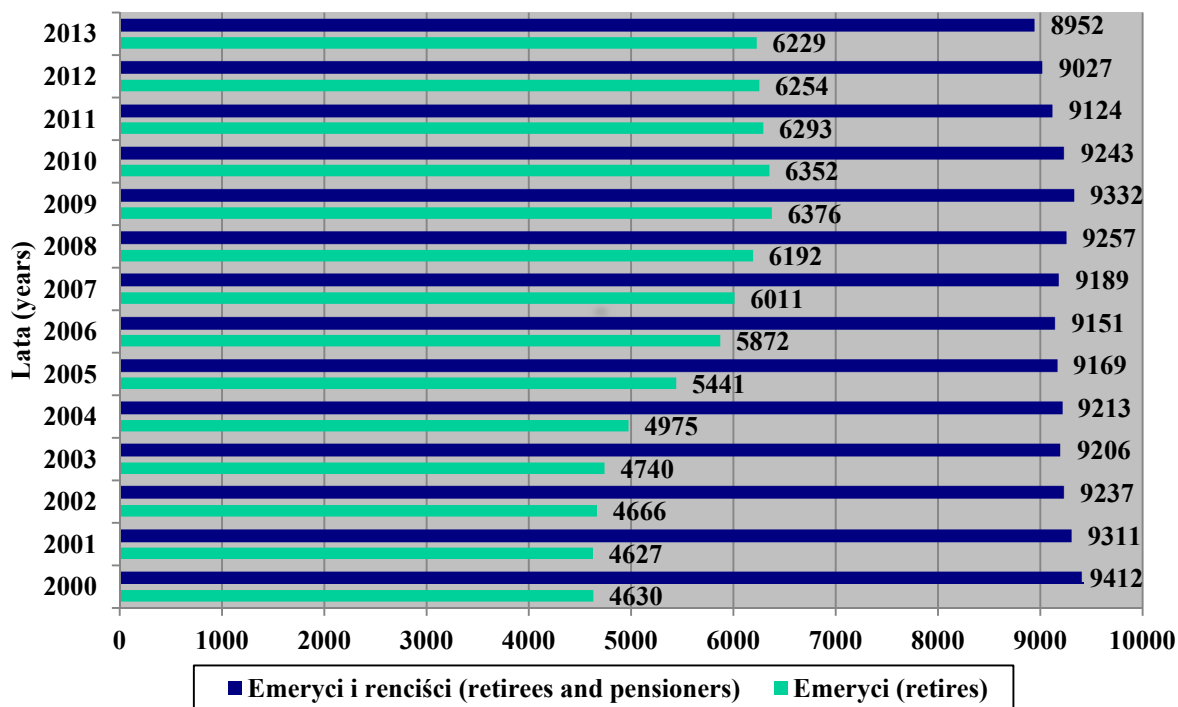
WYKRES 1. STRUKTURA POPULACJI EMERYTÓW I RENCISTÓW
STRUCTURE OF RETIREES' AND PENSIONERS' POPULATION

Zmiany wewnątrz grupy społeczno-ekonomicznej emerytów i rencistów pokazuje wykres 2. W latach 2000–2006 obserwowaliśmy systematyczny spadek łącznej liczby emerytów i rencistów w Polsce, a w następnych latach do 2009 r. występował wzrost tej liczby. W okresie od 2001 do 2009 odnotowano systematyczny, coroczny wzrost liczby emerytów (z 4 627 tys. w 2001 r. do 6 376 tys. w 2009 r.), przy jednoczesnym spadku liczby rencistów. Spadek liczby emerytów wystąpił w latach 2010–2013. W 2013 r. liczba emerytów w stosunku do roku poprzedniego była mniejsza o 25 tys. (0,4%) i wyniosła 6 229 tys. osób.

Porównanie bezwzględnej liczby emerytów i rencistów korzystających ze świadczeń w roku 2000 i w 2013 pokazuje, że obecnie ta grupa społeczno-ekonomiczna jest nieco mniej liczna. Emeryci i renciści stanowili w 2000 r. około 24,4% ludności Polski, tj. o 1,1 punktu procentowego więcej niż w 2013 r.

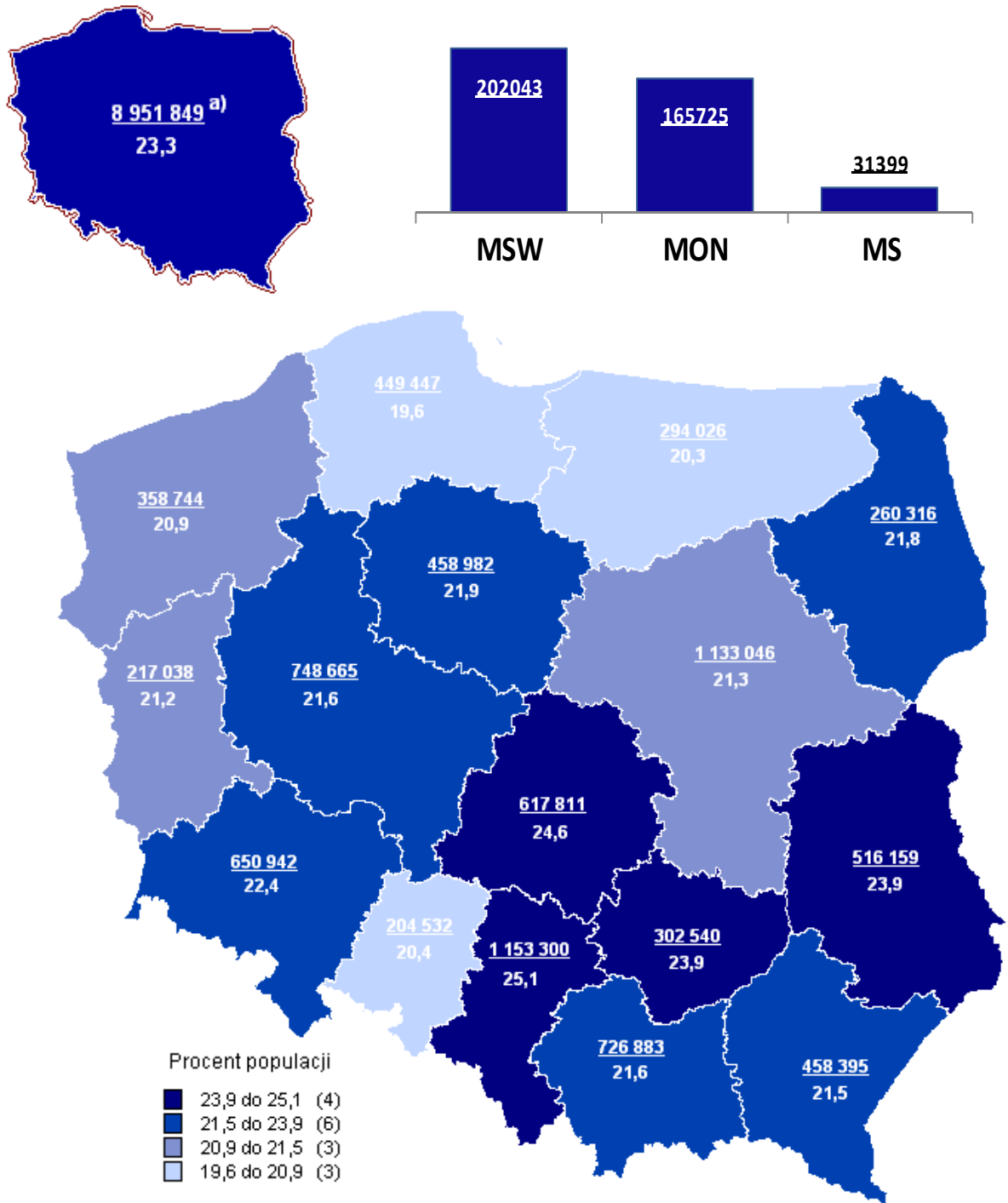
WYKRES 2. LICZBA EMERYTÓW I RENCISTÓW W POLSCE W LATACH 2000–2013 (W TYS. OSÓB)^{a)}
NUMBER OF RETIREES AND PENSIONERS IN POLAND IN 2000–2013 (IN THOUS. PERSONS)^{a)}

Liczbę emerytów i rencistów pobierających w 2013 r. świadczenia z ZUS i KRUS oraz jako odsetek populacji mieszkańców każdego województwa przedstawia mapa 1. Największa liczba emerytów i rencistów została odnotowana w województwach: śląskim (1 153,3 tys. osób) i mazowieckim (1 133,0 tys. osób), natomiast najniższa w województwie opolskim (204,5 tys. osób) i lubuskim (217,0 tys. osób). W stosunku do liczby ludności, najwyższy odsetek wynoszący 25,1% odnotowano w województwie śląskim, nieco niższy w województwie łódzkim (24,6 %), a najniższy – 19,6% w województwie pomorskim.

W grudniu 2013 roku najliczniejszą grupę osób pobierających emerytury w ramach rolniczego i pozarolniczego systemu ubezpieczeń stanowiły osoby w wieku 75 lat i więcej, natomiast najmniej liczną – świadczeniobiorcy w wieku 54 lata i mniej. Przedstawia to wykres 3.

MAPA. 1. LICZBA EMERYTÓW I RENCISTÓW WEDŁUG WOJEWÓDZTW ORAZ JAKO ODSETEK POPULACJI MIESZKAŃCÓW
NUMBER OF RETIREES AND PENSIONERS BY VOIVODSHIPS AND AS PERCENT OF TOTAL POPULATION

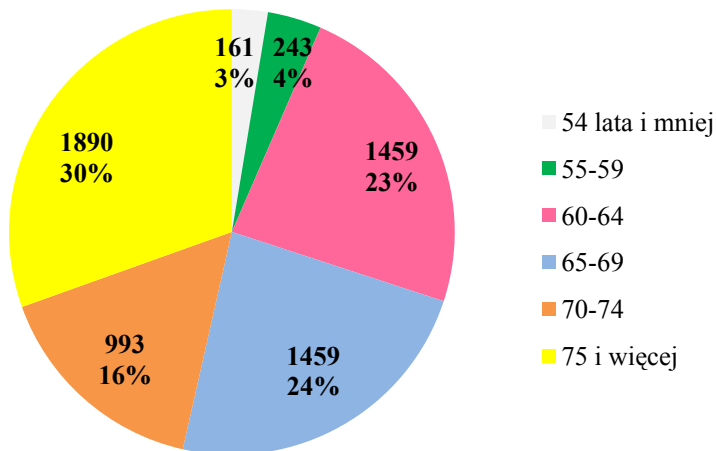

a) Liczba emerytów i rencistów w Polsce ogółem. W podziale na województwa uwzględniono wyłącznie emerytów i rencistów otrzymujących świadczenia wypłacane przez ZUS (bez rent wypadkowych finansowanych z FUS) oraz przez KRUS (bez GBRZ i świadczeń finansowanych z FER). a) Number of retirees and pensioners in Poland in total. Distribution by voivodships includes only retirees and pensioners receiving benefits from the SII (excluding persons receiving accident pensions financed from the SIF) as well as from the ASIF (excluding GBRZ benefit and benefits financed from PFI).

WYKRES 3. OSOBY POBIERAJĄCE EMERYTURY W GRUDNIU 2013 ROKU WEDŁUG WIEKU (W TYS.)

PERSONS RECEIVING RETIREMENT PENSIONS IN DECEMBER 2013 BY AGE (IN THOUS.).

Stan w dniu 31 XII/ *As of 31 XII*

Osoby otrzymujące świadczenia emerytalno-rentowe

W 2013 r. emerytury i renty przeciętnie miesięcznie pobierało 8 951,8 tys. osób, w tym z pozarolniczego systemu ubezpieczeń społecznych 7 706,1 tys. osób, tj. o 0,5% mniej niż w roku poprzednim.

Przeciętna miesięczna liczba emerytów i rencistów otrzymujących świadczenia ze środków Zakładu Ubezpieczeń Społecznych wyniosła 7 307,0 tys. osób, co stanowiło spadek o 0,6% w porównaniu do 2012 r., z Ministerstwa Obrony Narodowej 165,7 tys. osób (wzrost o 1,5%), z Ministerstwa Sprawiedliwości 31,4 tys. osób (wzrost o 3,2%), oraz z Ministerstwa Spraw Wewnętrznych 202,0 tys. osób (wzrost o 2,4%).

W żadnym województwie nie odnotowano wzrostu liczby osób pobierających świadczenia emerytalno-rentowe z ZUS. Najmniejszy spadek zaobserwowano w województwie podkarpackim (o 0,3%). Największy spadek liczby osób pobierających emerytury i renty wystąpił w województwie łódzkim (spadek o 1,0%) oraz w województwach: podlaskim, małopolskim, dolnośląskim (spadki o 0,8%).

W ramach rolniczego systemu ubezpieczeń społecznych emerytury i renty wypłacane są przez Kasę Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego (KRUS).

W 2013 r. emerytury i renty z rolniczego systemu ubezpieczeń społecznych przeciętnie miesięcznie pobierało 1 245,7 tys. osób, tj. o 3,1% mniej niż w roku poprzednim.

We wszystkich województwach zmniejszyła się liczba osób pobierających świadczenia emerytalno-rentowe z KRUS. Największy spadek wystąpił w województwach: lubuskim (o 5,0%) oraz śląskim (o 4,9%).

Osoby otrzymujące świadczenia emerytalne

W 2013 r. **emerytury** z pozarolniczego systemu ubezpieczeń społecznych przeciętnie miesięcznie pobierało 5 244,0 tys. osób, tj. o 0,2% więcej niż w 2012 r. Przepiętna miesięczna liczba emerytów otrzymujących świadczenia z Zakładu Ubezpieczeń Społecznych wyniosła 4 963,9 tys. osób, tj. o 0,1% więcej w porównaniu do roku poprzedniego. Świadczenia z MON przeciętnie miesięcznie pobierało 111,0 tys. emerytów (wzrost o 2,3%), a wśród świadczeniobiorców z MS było 23,2 tys. takich osób (wzrost o 4,2%). Przepiętna miesięczna liczba emerytów otrzymujących świadczenia emerytalne z MSW wyniosła 145,9 tys. osób (wzrost o 3,2 %).

W 9 województwach odnotowano wzrost liczby emerytów pobierających świadczenia z ZUS, najwyższy w województwie podkarpackim (o 0,7%), w 4 województwach nastąpił spadek – największy (o 1,0%) w województwie opolskim. W trzech województwach: kujawsko-pomorskim, mazowieckim i śląskim nie odnotowano zmian w liczbie osób pobierających emerytury.

Wśród świadczeniobiorców z KRUS 985,5 tys. osób pobierało świadczenia emerytalne. Liczba emerytów była o 3,6% niższa niż w roku poprzednim. Spadek zanotowano we wszystkich województwach a największy wystąpił w województwach: śląskim (o 5,8%) i lubuskim (o 5,6%).

Osoby otrzymujące renty z tytułu niezdolności do pracy

W 2013 r. **renty z tytułu niezdolności do pracy** wypłacane w ramach pozarolniczego systemu ubezpieczeń społecznych przeciętnie miesięcznie pobierało 1 109,7 tys. osób, tj. 4,1% mniej niż w roku 2012 r. Przeciętna miesięczna liczba osób otrzymujących te świadczenia z ZUS to 1 074,7 tys. osób. W skali całego kraju, w ZUS zanotowano spadek o 4,2% w porównaniu do roku poprzedniego. W dwóch resortach, podobnie jak w ZUS liczby te były niższe niż w 2012 r. i kształtowały się następująco: w MON 15,7 tys. osób (spadek o 3,4%), MSW 17,2 tys. osób (spadek o 0,7%), natomiast w MS zanotowano – 2,1 tys. osób (wzrost o 1,3%).

Najwięcej rencistów pobierających świadczenia z tytułu niezdolności do pracy z ZUS ubyło w województwie małopolskim (spadek o 5,9% w porównaniu z 2012 r.), a najmniej w województwach: kujawsko-pomorskim (spadek o 2,0%) i łódzkim (spadek o 3,3%).

Wśród świadczeniobiorców z KRUS 216,4 tys. osób otrzymywało renty z tytułu niezdolności do pracy, co stanowiło spadek o 1,8% w stosunku do roku poprzedniego.

Największy spadek liczby rencistów zanotowano w województwach: lubelskim (o 4,1%) i łódzkim (o 3,2%), a najmniejszy – w województwie opolskim (o 0,1%). Województwa: małopolskie i śląskie były jedynymi, w których liczba takich rent z KRUS wzrosła (odpowiednio: o 2,4% i o 0,8%), a w województwie podlaskim pozostała na niezmiennym poziomie.

Osoby otrzymujące renty rodzinne

W 2013 r. przeciętna miesięczna liczba osób otrzymujących **renty rodzinne** z pozarolniczego systemu ubezpieczeń społecznych to 1 352,5 tys. osób (pozostała na niemienionym poziomie w porównaniu do 2012 r.), a pobierających renty rodzinne z ZUS – 1268,4 tys. osób (spadek o 0,1%). W resortach liczby te były wyższe niż w poprzednim roku i kształtowały się następująco: w MON 39,0 tys. osób (wzrost o 1,1%), w MS – 6,1 tys. osób (wzrost o 0,3%), w MSW 39,0 tys. osób (wzrost o 1,0%).

W przypadku rent rodzinnych wypłacanych z ZUS, nie zanotowano w województwach zmian większych niż o 1,6%. Wzrosty odnotowano w 5 województwach: od 0,1% w województwach: lubuskim i śląskim do 1,6% w województwie warmińsko-mazurskim, spadki wystąpiły w 9 województwach – największy w województwie pomorskim (o 1,1%), natomiast w 2 województwach: mazowieckim i wielkopolskim liczba osób pobierających renty rodzinne pozostała na niezmiennym poziomie.

Wśród świadczeniobiorców z KRUS 43,6 tys. osób pobierało renty rodzinne. Liczba ta wzrosła o 0,7% w porównaniu do 2012 r.

W przypadku województw liczba rent rodzinnych wypłacanych przez KRUS: wzrosła w 12 województwach (od 0,1% w województwie śląskim do 3,1%, w województwie małopolskim), a spadki odnotowano w 4 województwach (od 0,2% w województwie mazowieckim do 1,1% w województwie kujawsko-pomorskim).

Kwoty świadczeń emerytalno-rentowych w Polsce

Łączna kwota świadczeń emerytalno-rentowych ogółem w Polsce w 2013 r. wyniosła 194 430 mln zł i była wyższa o 4,8% w porównaniu do 2012 r.

Z pozarolniczego systemu ubezpieczeń społecznych wypłacono 177 664,6 mln zł (wzrost o 5,0%), z czego na wypłaty z ZUS przypadało 162 699,2 mln zł (wzrost o 4,8%), z MON – 6 145,1 mln zł (wzrost o 6,0%), z MS – 1 234,6 mln zł (wzrost o 9,0%) i z MSW – 7 585,8 mln zł (wzrost o 8,3%).

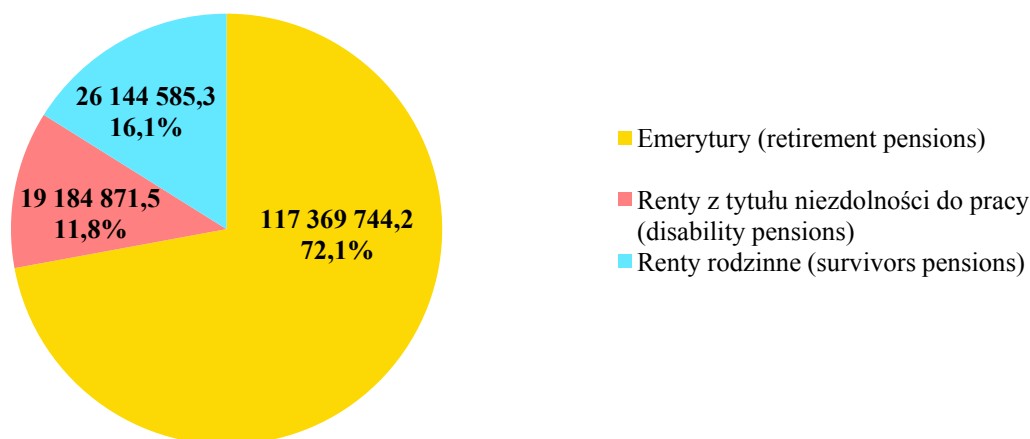
Kwota emerytur i rent brutto z KRUS wyniosła 16 765,1 mln zł (wzrost o 3,0% w porównaniu do 2012 r.)

Przeciętna miesięczna emerytura i renta brutto z pozarolniczego systemu ubezpieczeń społecznych wyniosła 1 921,25 zł (wzrost o 5,5%), w tym z ZUS – 1 855,52 zł (wzrost o 5,4%), natomiast w KRUS ukształtowała się na poziomie 1 121,52 zł (wzrost o 6,3%). Przeciętna miesięczna kwota emerytur i rent brutto z MON wyniosła 3 090,00 zł (wzrost o 4,4%), z MS 3 276,54 zł (wzrost o 5,6%), natomiast z MSW 3 128,78 zł (wzrost o 5,8%).

Wysokość świadczeń emerytalno-rentowych z ZUS

Łączna kwota przeznaczona na emerytury z ZUS w 2013 r. wyniosła 117 369,7 mln zł i wzrosła w stosunku do roku poprzedniego o 5,3%, na renty z tytułu niezdolności do pracy wydano 19 184,9 mln zł (wzrost o 1,2%), natomiast na renty rodzinne – 26 144,6 mln zł (wzrost o 5,2%). Strukturę świadczeń wypłacanych przez ZUS przedstawia wykres 4.

WYKRES 4. KWOTA ŚWIADCZEŃ EMERYTALNO-RENTOWYCH Z ZUS (W TYS. ZŁ)
AMOUNT OF RETIREMENT AND OTHER PENSION BENEFITS FROM SII (IN THOUS. ZL)

Najwyższe kwoty na świadczenia emerytalne z ZUS w 2013 r. wypłacane były w województwach: śląskim – 21 348,8 mln zł i mazowieckim – 16 946,2 mln zł a najniższe

w województwach: podlaskim – 2 598,7 mln zł i lubuskim – 2 774,7 mln zł. W porównaniu do 2012 r. we wszystkich województwach odnotowano wzrost kwot przeznaczonych na świadczenia emerytalne, w przedziale od 4,3% w województwie opolskim do 6,5% w województwie lubelskim.

Przeciętna miesięczna emerytura z ZUS wyniosła 1 970,39 zł i wzrosła o 5,2% w porównaniu z rokiem poprzednim. Najwyższe świadczenia wypłacano w województwie śląskim (przeciętna miesięczna emerytura wyniosła 2 389,75 zł), a najniższe w województwie podkarpackim (1 726,05 zł).

Na **renty z tytułu niezdolności do pracy**, znacząco więcej niż w innych województwach, przeznaczono w województwie śląskim – 3 402,1 mln zł, a najmniej w województwie opolskim – 302,9 mln zł. W porównaniu z emeryturami dynamika wzrostu tych świadczeń była niższa, tj. od wzrostu o 0,1% w województwie małopolskim do 4,5% w województwie kujawsko-pomorskim.

Przeciętna miesięczna renta z tytułu niezdolności do pracy z ZUS wyniosła 1 487,65 zł (wzrost o 5,6%). Podobnie jak w przypadku emerytur najwyższe świadczenia wypłacano w województwie śląskim (przeciętnie 1 931,69 zł), a najniższe w województwie podkarpackim (1 246,18 zł).

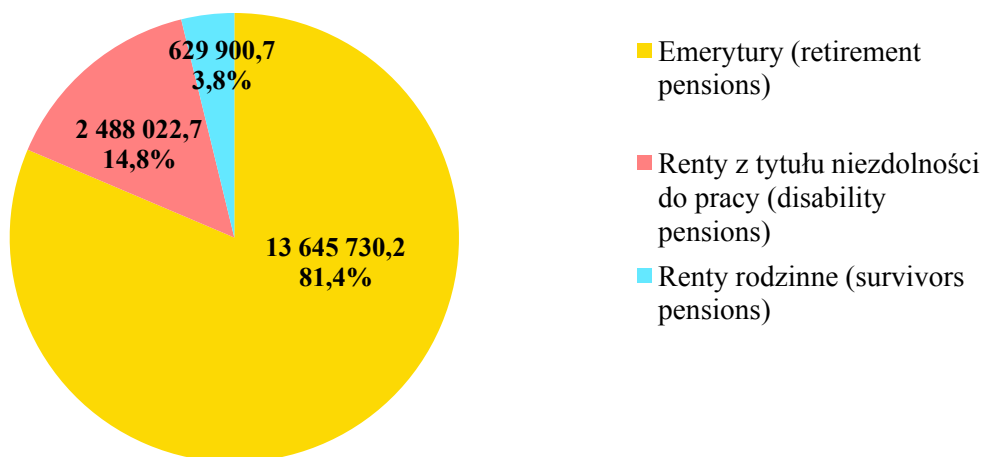
Na wypłaty **rent rodzinnych** najwięcej przeznaczono w województwie śląskim – 5 772,5 mln zł, a najmniej w województwie podlaskim – 467,2 mln zł. Dynamika wzrostu tych świadczeń była znacząco wyższa niż rent z tytułu niezdolności do pracy i nieznacznie zróżnicowana pomiędzy województwami. W stosunku do roku poprzedniego najwyższy wzrost odnotowano w województwie świętokrzyskim (o 5,7%), a najniższy w województwach: łódzkim i pomorskim (o 5,0).

Przeciętna miesięczna renta rodzinna z ZUS ukształtowała się na poziomie 1 717,68 zł i wzrosła o 5,3% w stosunku do roku poprzedniego. Najwyższe świadczenia wypłacano w województwie śląskim (średnio 2 178,02 zł), a najniższe w województwie podkarpackim (1 459,65 zł). W porównaniu do 2012 r. wzrost przeciętnej kwoty renty rodzinnej odnotowano we wszystkich województwach. Najwyższy wzrost wystąpił w województwach: opolskim i świętokrzyskim (o 6,5%), a najniższy – w województwie warmińsko-mazurskim (o 3,7%).

Wysokość świadczeń emerytalno-rentowych z KRUS

Łączna kwota przeznaczona na emerytury z KRUS w 2013 r. wyniosła 13 645,7 mln zł i wzrosła w stosunku do roku poprzedniego o 1,4%, na renty z tytułu niezdolności do pracy wydano 2 488,0 mln zł (wzrost o 12,4%), natomiast na renty rodzinne – 629,9 mln zł (wzrost o 5,8%). Strukturę świadczeń wypłacanych przez KRUS przedstawia wykres 5.

WYKRES 5. KWOTA ŚWIADCZEŃ EMERYTALNO-RENTOWYCH Z KRUS (W TYS. ZŁ)
AMOUNT OF RETIREMENT AND OTHER PENSION BENEFITS FROM ASIF (IN THOUS.ZŁ)

Najwyższe kwoty na **świadczenia emerytalne** z KRUS w 2013 r. wypłacane były w województwach: mazowieckim – 2 038,0 mln zł i lubelskim – 1 787,5 mln zł. Najniższą kwotę świadczeń zanotowano w województwie lubuskim – 247,1 mln zł. Odnotowano wzrost nakładów na świadczenia emerytalne w 12 województwach, najwyższy w województwie kujawsko-pomorskim (o 2,8%) i spadek w 4 województwach – znaczący w województwie śląskim (o 1,8%).

Przeciętna miesięczna emerytura z KRUS wyniosła 1 153,87 zł i wzrosła o 5,1% w porównaniu z rokiem poprzednim. Najwyższe świadczenia wypłacano w województwach: śląskim (przeciętna miesięczna emerytura wyniosła 1 441,96 zł) i lubuskim (1 333,82 zł). W czternastu województwach świadczenie to nie przekraczało kwoty 1300 zł (najniższe było w województwach: podlaskim (1 103,29 zł) i mazowieckim (1 104,36 zł).

Na **renty z tytułu niezdolności do pracy** najwięcej środków przeznaczono w województwie lubelskim – 350,1 mln zł (wzrost o 8,4% w porównaniu do roku poprzedniego), a najmniej w województwie opolskim – 34,5 mln zł (wzrost o 13,2%).

Przeciętna miesięczna renta z tytułu niezdolności do pracy z KRUS wyniosła 958,23 zł – wzrost o 14,5% w porównaniu do 2012 r. i jej wysokość w poszczególnych województwach była zawarta w przedziale od 929,89 zł (w województwie małopolskim) do 993,95 zł (w województwie opolskim).

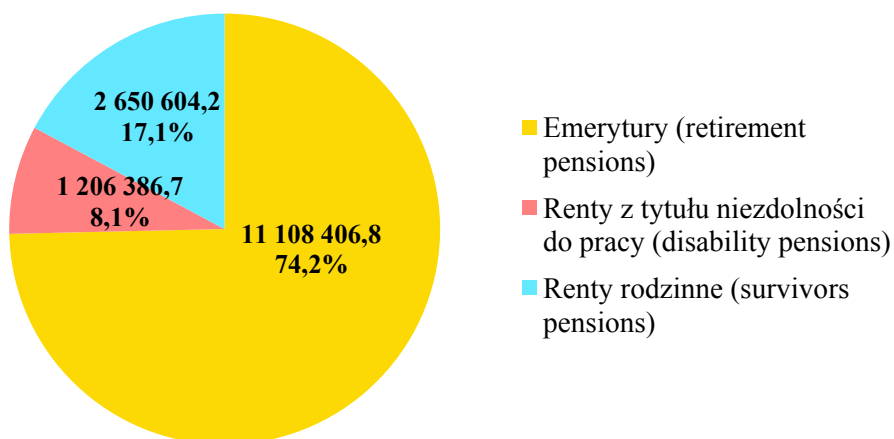
Na wypłaty **rent rodzinnych** najwięcej środków przeznaczono w województwie mazowieckim – 99,9 mln zł, a najmniej w województwie lubuskim – 9,2 mln zł. W porównaniu do 2012 r. we wszystkich województwach zaobserwowano wzrost nakładów, największy w województwie małopolskim (o 8,0%).

Przeciętna miesięczna renta rodzinna z KRUS ukształtowała się na poziomie 1 203,94 zł i wzrosła o 5,1% w stosunku do roku poprzedniego. Najwyższą przeciętną rentę rodzinną odnotowano w województwie zachodniopomorskim – 1 419,22 zł, a najniższą w województwach: śląskim 1 120,16 zł i małopolskim – 1 130,11 zł.

Wysokość świadczeń emerytalno-rentowych z MON, MSW i MS

Niewielką, ale istotną i specyficzną częścią systemu emerytalno-rentowego są świadczenia wypłacane przez resorty: obrony narodowej, sprawiedliwości oraz spraw wewnętrznych. W 2013 r. te trzy ministerstwa wypłaciły łącznie 14 965,4 mln zł z tytułu świadczeń emerytalno-rentowych (wzrost o 7,4% w porównaniu do 2012 r.). Największy udział w tych wydatkach miało MSW – 7 585,8 mln zł.

WYKRES 6. KWOTA ŚWIADCZEŃ EMERYTALNO-RENTOWYCH Z MON, MSW I MS W TYS. ZŁ
AMOUNT OF RETIREMENT AND OTHER PENSION BENEFITS FROM MND, MI AND MJ (IN THOUS. ZL)

Największą część świadczeń wypłacanych łącznie przez MON, MSW, MS przeznaczono na wypłaty emerytur (11 108,4 mln zł dla 280,1 tys. emerytów). W 2013 r. zanotowano wzrost kwoty świadczeń o 8,5%, w porównaniu do roku poprzedniego.

Na wypłaty rent z tytułu niezdolności do pracy wydatkowano kwotę 1 206,4 mln zł – wzrost o 2,2%. Kwota wydatków na renty rodzinne wyniosła 2 650,6 mln zł (wzrost o 5,4%).

Wzrost wydatków na **emerytury** był najwyższy w MS (o 10,2%), a najniższy w MON (o 7,0%). W MSW wzrost wydatków wynosił 9,3%.

Wysokość przeciętnej emerytury w resortach w 2013 r. wyniosła: 3 236,59 zł w MON (wzrost o 4,5%), 3 326,70 zł w MSW (wzrost o 5,9%) oraz 3 499,72 zł w MS (wzrost o 5,8%). Podobnie jak w ZUS i w KRUS, przeciętne emerytury były najwyższym z wypłacanych świadczeń.

Wzrost wydatków na **renty z tytułu niezdolności do pracy** zanotowano w dwóch resortach: w MS – 6,9% w porównaniu do 2012 r. , w MSW – 4,2%. Natomiast w MON wydatki spadły o 0,1%. Najwyższą rentę z tytułu niezdolności do pracy wypłacał pion emerytalno-rentowy MON – przeciętnie 3 051,01 zł (wzrost o 3,4%). Wysokość tego świadczenia w MSW wyniosła średnio 2 733,64 zł (wzrost o 5,0%) a w MS – 2 679,21 zł (wzrost o 5,6 %).

W 2013 r. na wydatki z tytułu **rent rodzinnych** przeznaczono w poszczególnych resortach następujące kwoty: MON – 1 258,6 mln zł (wzrost o 5,4%), MS – 194,3 mln zł (wzrost o 3,8%) i MSW – 1 197,7 mln zł (wzrost o 5,7%). Najwyższą rentę rodzinną wypłacał MON – przeciętnie 2 688,47 zł (wzrost o 4,2%), nieznacznie niższą MS – 2 640,17 zł (wzrost o 3,5%), a MSW – 2 562,07 zł (wzrost o 4,6%).

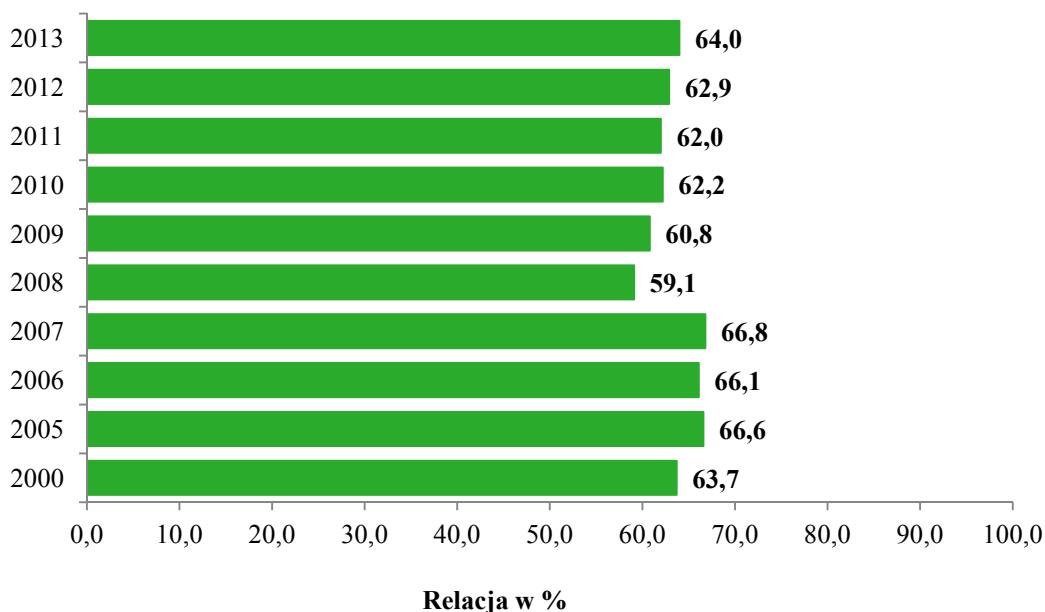
Przeciętne wysokości świadczeń emerytalno-rentowych wypłaconych w 2013 r. przez MS (3 276,54 zł), MON (3 090,00 zł) oraz MSW (3 128,78 zł) były znacznie wyższe, niż świadczenia wypłacone przez ZUS i KRUS (odpowiednio: 1 855,52 zł i 1 121,52 zł).

Zmiany wysokości przeciętnej miesięcznej emerytury w latach 2000-2013

Wzrost wysokości przeciętnej emerytury w 2013 r. wiązał się z nieznacznym zmniejszeniem dystansu między dochodem emerytów a dochodem osób aktywnych zawodowo.

WYKRES 7. RELACJA PRZECIĘTNEJ MIESIĘCZNEJ EMERYTURY BRUTTO^{a)} Z POZAROLNICZEGO SYSTEMU UBEZPIECZEŃ SPOŁECZNYCH DO PRZECIĘTNEGO WYNAGRODZENIA W GOSPODARCE NARODOWEJ^{b)} W LATACH 2000-2013

RELATION OF THE AVERAGE MONTHLY GROSS^{a)} RETIREMENT PENSION FROM THE NON-AGRICULTURAL SOCIAL SECURITY SYSTEM TO MONTHLY AVERAGE GROSS WAGES AND SALARIES IN THE NATIONAL ECONOMY^{b)} IN 2000-2013

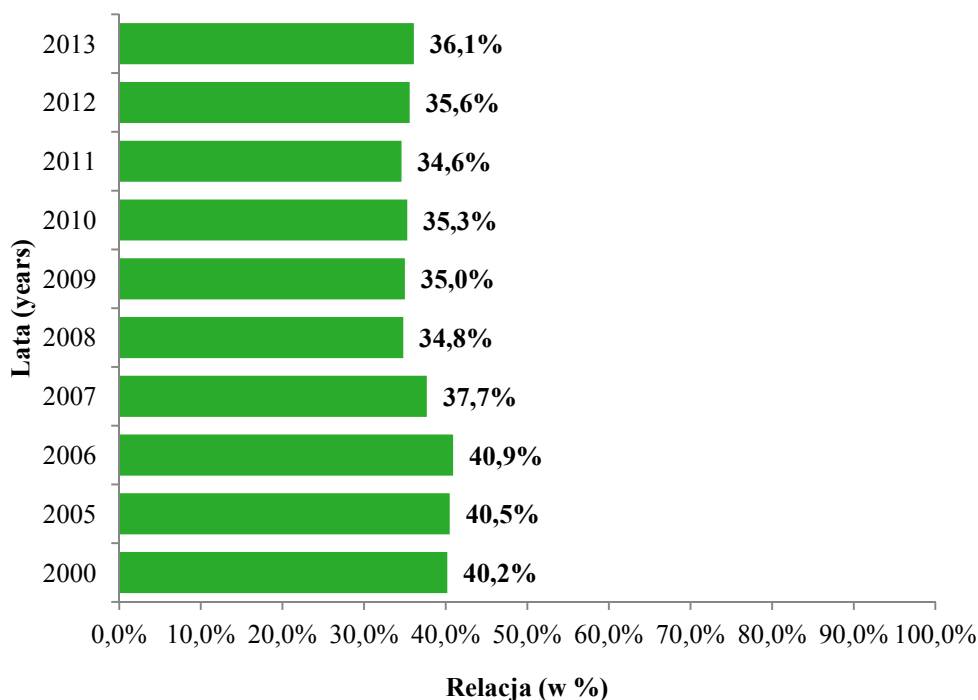

a) Patrz uwagi ogólne, pkt. 5, str. 15. b) Do obliczenia przyjęto za podstawę (mianownik) przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto pomniejszone o składki na obowiązkowe ubezpieczenia społeczne.

a) See general notes, point 5, p. 15. b) For calculating the ratio, the average monthly gross wages and salaries, less contributions to compulsory social security, was adopted as the base (denominator).

Począwszy od 2000 r. obserwowano wahania relacji przeciętnej miesięcznej emerytury brutto z pozarolniczego systemu ubezpieczeń społecznych do przeciętne wynagrodzenia w gospodarce narodowej. W okresie 2005–2008 wystąpił spadek od 66,6% w 2005 r. do 59,1% w 2008 r., W latach 2009–2013 relacja ta stopniowo wzrastała do poziomu 64,0% w 2013 r., tj. o 4,9 p. proc. (wyjątkiem był minimalny spadek o 0,2 p. proc. w 2011 r.)

WYKRES 8. RELACJA PRZECIĘTNEJ MIESIĘCZNEJ EMERYTURY BRUTTO^{a)} Z KASY ROLNICZEGO UBEZPIECZENIA SPOŁECZNEGO DO PRZECIĘTNEGO WYNAGRODZENIA W GOSPODARCE NARODOWEJ^{b)} W LATACH 2000-2013
RELATION OF THE AVERAGE MONTHLY GROSS^{a)} RETIREMENT PENSION FROM THE AGRICULTURAL SOCIAL INSURANCE FUND TO MONTHLY AVERAGE GROSS WAGES AND SALARIES IN THE NATIONAL ECONOMY^{b)} IN 2000-2013

a) Patrz uwagi ogólne, pkt. 5, str. 15. b) Do obliczenia przyjęto za podstawę (mianownik) przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto pomniejszone o składki na obowiązkowe ubezpieczenia społeczne.

a) See general notes, point 5, p. 15. b) For calculating the ratio, the average monthly gross wages and salaries, less contributions to compulsory social security, was adopted as the base (denominator).

W przypadku przeciętnej miesięcznej emerytury brutto z KRUS w okresie 2000–2006 relacja jej wartości w stosunku do przeciętne miesięcznego wynagrodzenia w gospodarce narodowej pozostawała na zbliżonym poziomie od 40,2% w 2000 r. do 40,9% w 2006 r. W latach 2007–2008 wystąpił spadek do poziomu 34,8%, a od 2009 r. relacja ta powoli wzrastała i w 2010 r. wyniosła 35,3%. Po spadku w 2011 r. o 0,7 p. proc. nastąpił kolejny wzrost do poziomu 36,1% w 2013 r. (o 1,5 p. proc. w stosunku do 2011 r.).

Dochody gospodarstw domowych emerytów i rencistów

Średnie wysokości świadczeń wypłacanych emerytom i rencistom przekładają się na dochody, którymi dysponują ich gospodarstwa domowe. W 2013 r. w gospodarstwach domowych emerytów i rencistów zanotowano przeciętny miesięczny dochód do dyspozycji na 1 osobę w wysokości 1 266,38 zł (dochód emerytów 1 348,72 zł, a dochód rencistów – 960,32 zł). Przeciętny miesięczny dochód do dyspozycji, którym dysponowały gospodarstwa domowe emerytów był o 93,83 zł wyższy od przeciętnego dochodu w zbiorowości wszystkich gospodarstw domowych w Polsce (1 254,89 zł). W 2013 r., w stosunku do 2012 r., w gospodarstwach domowych ogółem zanotowano realny wzrost dochodu do dyspozycji o 0,9%.

W gospodarstwach domowych emerytów i rencistów realny dochód wzrósł o 1,7% w stosunku do roku poprzedniego (w gospodarstwach emerytów – wzrost o 2,6%, a w gospodarstwach domowych rencistów – wzrost o 0,1%).

Wydatki gospodarstw domowych emerytów i rencistów

W 2013 r. przeciętne miesięczne wydatki w polskich gospodarstwach domowych na 1 osobę wyniosły 1 061,70 zł i były realnie niższe o 0,6% w porównaniu do 2012 r. W gospodarstwach emerytów i rencistów rozpatrywanych łącznie wydatki te były wyższe i wyniosły 1 144,22 zł, realnie wzrosły o 0,4%. Wydatki gospodarstw domowych emerytów osiągnęły 1 197,83 zł na miesiąc i były realnie wyższe o 0,9% w porównaniu do 2012 r., w gospodarstwach domowych rencistów było to 944,93 zł (realny wzrost o 0,2%).

Analizując strukturę wydatków gospodarstw emerytów i rencistów należy pamiętać, że ich gospodarstwa domowe są mniej liczne niż średnia liczba osób dla ogółu gospodarstw domowych³. Nie pozostaje to bez wpływu na analizowaną powyżej średnią kwotę wydatków na osobę oraz rozkład środków finansowych na poszczególne produkty i usługi.

Wydatki na żywność i napoje bezalkoholowe stanowiły 24,9% wydatków gospodarstw domowych ogółem. W przypadku gospodarstw emerytów i rencistów wydatki te pochłaniały 27,5% wydatków, w gospodarstwach emerytów 27,1%, a w gospodarstwach rencistów 29,4%. Wyższy udział wydatków na żywność i napoje bezalkoholowe na osobę w gospodarstwach domowych emerytów i rencistów przekłada się na wyższe, w porównaniu

---

³ Wyniki badania BGD 2013 wskazują, że w przebadanej próbie gospodarstw domowych emerytów i rencistów było przeciętnie – 1,95 osoby. Przeciętna liczba osób w gospodarstwach domowych ogółem wynosiła 2,76 osoby; źródło: „Budżety gospodarstw domowych w 2013 r.” Warszawa 2014.

z gospodarstwami domowymi ogółem, spożycie na osobę artykułów żywnościowych. Jest to związane ze strukturą gospodarstw domowych. W gospodarstwach domowych emerytów i rencistów niewielki jest odsetek dzieci poniżej 14 lat.

Wydatki na używki osiągnęły bardzo podobny udział w wydatkach gospodarstw domowych emerytów i rencistów (2,5%) jak w gospodarstwach domowych ogółem (2,6%).

Gospodarstwa domowe emerytów i rencistów łącznie w znacznie mniejszym stopniu uwzględniały w budżetach wydatki na obuwie i odzież (3,0%), niż gospodarstwa ogółem (5,1% wydatków). Za to znacznie większym obciążeniem dla nich były wydatki związane z użytkowaniem mieszkania. W gospodarstwach rencistów stanowiły 27,1%, w gospodarstwach emerytów – 23,9%, podczas gdy w gospodarstwach domowych ogółem – 20,8%. Większy udział wydatków na eksploatację mieszkania wiąże się z mniejszym zagęszczeniem w lokalach zamieszkiwanych przez emerytów i rencistów.

Specyfikę gospodarstw domowych emerytów i rencistów widać także wyraźnie w zakresie wydatków związanych ze zdrowiem. Obciążenie wydatkami na zdrowie, w tym na artykuły farmaceutyczne było o 3,2 punktu procentowego wyższe w porównaniu z gospodarstwami ogółem (wydatki na zdrowie stanowiły odpowiednio: 8,3% i 5,1%).

W gospodarstwach domowych emerytów i rencistów wydawano znacznie mniej pieniędzy niż średnio ogółem na transport oraz na rekreację i kulturę. W gospodarstwach rencistów wydatki te stanowiły odpowiednio: 4,2% i 4,7% a emerytów 6,8% i 5,2% w porównaniu do odpowiednio: 9,6% oraz 6,5% udziału tych obu kategorii w wydatkach gospodarstw domowych ogółem.

Warto zwrócić uwagę na fakt, że dary dla innych gospodarstw domowych obciążały gospodarstwa domowe emerytów i rencistów (4,0% wydatków) w znacznie większym stopniu niż gospodarstwa domowe ogółem (3,0% wydatków). Emeryci w nieco większym stopniu niż renciści angażowali się w pomoc innym. Wydatki na wspieranie innych gospodarstw domowych stanowiły przeciętnie 4,2% wydatków w gospodarstwach emerytów (50,31 zł na osobę) i 3,4% w gospodarstwach rencistów (32,13 zł na osobę).

Wyposażenie gospodarstw domowych emerytów i rencistów w przedmioty trwałego użytkowania

Gospodarstwa domowe emerytów i rencistów były słabiej wyposażone w przedmioty trwałego użytkowania w porównaniu z wyposażeniem gospodarstw domowych ogółem. Znaczne różnice między wyposażeniem przeciętnego gospodarstwa domowego, a gospodarstwa domowego emerytów i rencistów, na niekorzyść tych ostatnich, widoczne były w przypadku wyposażenia w: komputer osobisty, w tym z dostępem do Internetu (posiadało go 68,8% gospodarstw domowych ogółem i zaledwie 37,4% gospodarstw domowych emerytów i rencistów), cyfrowe aparaty fotograficzne (50,8% gospodarstw domowych ogółem i 24,6% gospodarstw domowych emerytów i rencistów).

Istotne różnice występowały nie tylko w przypadku nowoczesnych urządzeń, ale również w stopniu wyposażenia w kuchenkę mikrofalową i zmywarę do naczyń. Odsetek gospodarstw domowych emerytów i rencistów posiadających kuchenkę mikrofalową (39,7%) oraz zmywarę do naczyń (10,2%) był znacznie niższy niż odpowiedni odsetek gospodarstw domowych ogółem (odpowiednio: 56,2% i 22,3%).

Warto zwrócić uwagę na wzrost liczby gospodarstw emerytów i rencistów wyposażonych w poszczególne dobra w 2013 r. w porównaniu z rokiem poprzednim. Największą dynamikę odnotowano w przypadku telewizorów plazmowych lub ciekłokrystalicznych (wzrost o 37,1%), zmywarek do naczyń (wzrost o 17,2%), komputerów osobistych z dostępem do Internetu (wzrost o 15,1%), czyli wszystkich tych dóbr, w przypadku których różnica między gospodarstwami domowymi emerytów i rencistów a ogółem polskich gospodarstw domowych była nadal znaczna. Nieco mniejszą dynamikę daje się zauważyć w przypadku wyposażenia gospodarstw emerytów i rencistów w cyfrowy aparat fotograficzny (wzrost o 7,4%), zestaw kina domowego (wzrost o 6,3%), kuchenkę mikrofalową (wzrost o 5,0% w skali roku).

Warunki mieszkaniowe gospodarstw domowych emerytów i rencistów

Przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkań zajmowana przez gospodarstwo domowe wynosiła w 2013 r. – 74,5 m², w przypadku emerytów – 67,1 m², a rencistów – 62,9 m². Mniejsza powierzchnia mieszkaniowa nie powodowała jednak większego zagęszczenia. Przeciętnie na 1 pokój w takim lokalu przypadała mniejsza liczba emerytów i rencistów niż w mieszkaniach zajmowanych przez gospodarstwa domowe ogółem (0,7 w porównaniu do 1,0), a każda z osób dysponowała większą powierzchnią mieszkaniową niż w gospodarstwach

domowych ogółem. Przeciętna powierzchnia użytkowa zajmowana przez 1 osobę, w przypadku gospodarstw domowych emerytów i rencistów wyniosła 34,8 m² i była o 8,3 m² większa niż gospodarstw domowych ogółem.

Dla określenia stanu lokali zamieszkiwanych przez emerytów i rencistów nie bez znaczenia jest także ich wyposażenie w urządzenia i instalacje techniczno-sanitarne. Odpowiedzi respondentów wskazują, że emeryci i renciści w swoich mieszkaniach nieco rzadziej (różnica ok. 2 punktów procentowych), niż przeciętne polskie gospodarstwo domowe, mogli korzystać z łazienki i ustępu, ciepłej, bieżącej wody i centralnego ogrzewania. Wspomniana różnica generowana była głównie przez gospodarstwa domowe rencistów, w których odsetek gospodarstw wyposażonych w łazienkę (91,1%) oraz ciepłą, bieżącą wodę (90,3%) był mniejszy niż w gospodarstwach domowych emerytów (odpowiednio: 94,9% i 94,4%). Gospodarstwa domowe emerytów deklарowały wyposażenie zajmowanych lokali na poziomie bardziej zbliżonym do przeciętnego polskiego gospodarstwa domowego (wyposażenie w łazienkę – 95,8% oraz ciepłą, bieżącą wodę – 95,2%).

Subiektywna ocena sytuacji materialnej gospodarstw domowych emerytów i rencistów

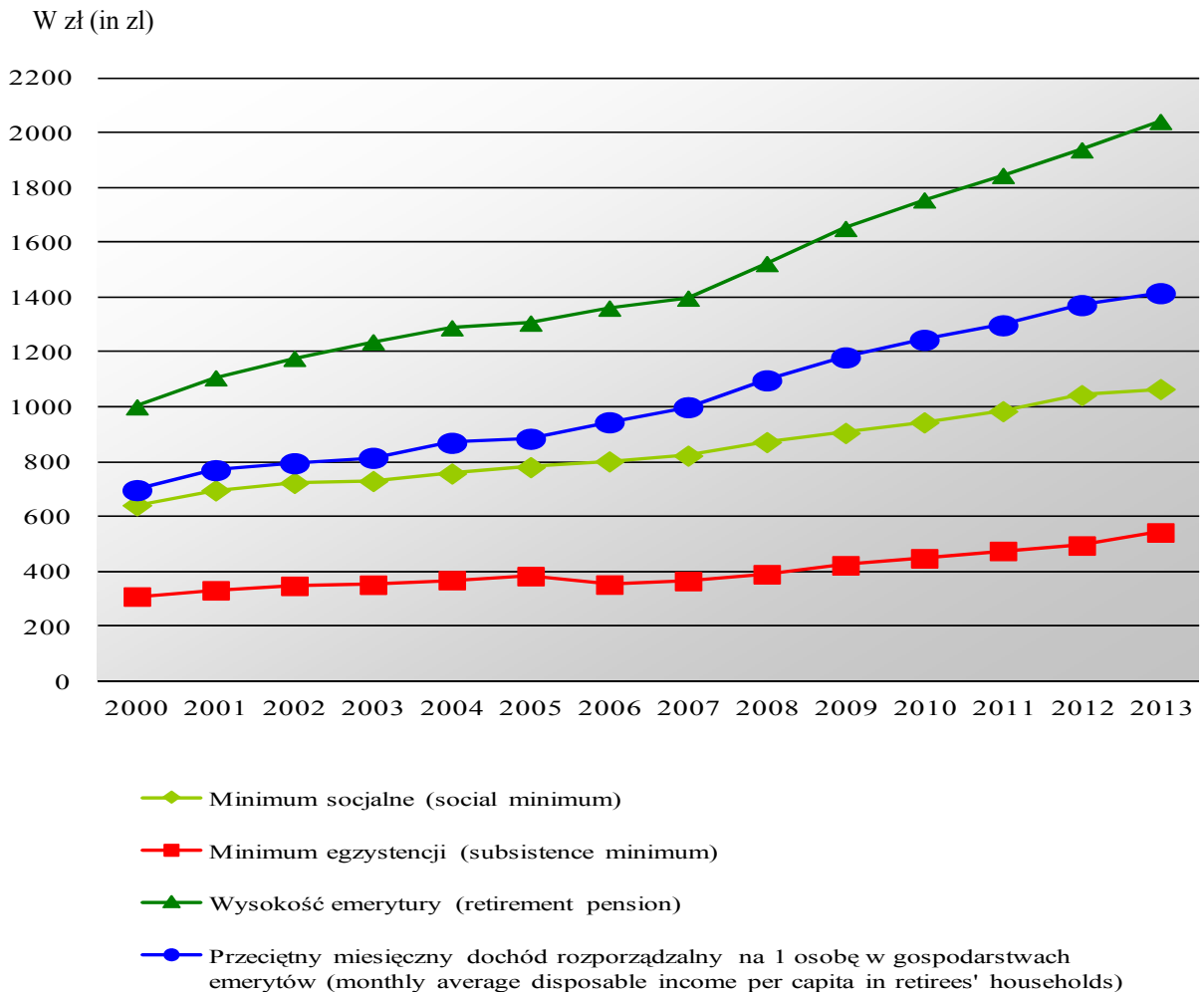
Wszystkie omówione czynniki można podsumować odwołując się do opinii respondentów na temat oceny sytuacji materialnej ich gospodarstw. Około 18,7% gospodarstw domowych emerytów uważało, że ich sytuacja materialna jest bardzo dobra lub raczej dobra, 60,4% uważało, że sytuacja ta jest przeciętna, a pozostałe 21% oceniało ją jako złą lub raczej złą. Rozkład odpowiedzi dotyczących oceny sytuacji materialnej gospodarstw emerytów nie odbiegał znacznie od ogółu polskich gospodarstw domowych. Jednak już odsetek gospodarstw rencistów deklarujących złą lub raczej złą sytuację materialną był o 21 punktów procentowych wyższy niż w przypadku gospodarstw domowych ogółem i wyniósł 41,5%. Bardzo dobrą lub raczej dobrą sytuację materialną deklarowało jedynie 9,4% gospodarstw domowych rencistów.

Minimum socjalne i minimum egzystencji dla gospodarstw domowych emerytów

Porównanie wysokości przeciętnej miesięcznej emerytury z pozarolniczego systemu ubezpieczeń społecznych oraz dochodu rozporządzalnego emeryckich gospodarstw domowych z minimum egzystencji i minimum socjalnym ustalonym przez Instytut Pracy i Spraw Socjalnych daje możliwość oceny przeciętnej sytuacji materialnej tych gospodarstw domowych.

WYKRES 9. PRZECIĘTNY MIESIĘCZNY DOCHÓD ROZPORZĄDZALNY NA 1 OSOBĘ W GOSPODARSTWACH DOMOWYCH EMERYTÓW, PRZECIĘTNA EMERYTURA Z POZAROLNICZEGO SYSTEMU UBEZPIECZEŃ SPOŁECZNYCH A ŚREDNIOROCZNE MINIMUM EGZYSTENCJI I MINIMUM SOCJALNE DLA GOSPODARSTW EMERYCKICH W LATACH 2000-2013

MONTHLY AVERAGE DISPOSABLE INCOME PER CAPITA IN SINGLE RETIREES' HOUSEHOLDS AND AVERAGE GROSS RETIREMENT PENSION FROM NON-AGRICULTURAL SOCIAL SECURITY SYSTEM COMPARED TO SUBSISTENCE MINIMUM AND SOCIAL MINIMUM FOR RETIREES' HOUSEHOLDS IN 2000-2013

Wysokość przeciętnej miesięcznej emerytury wypłacanej w 2013 r. z pozarolniczego systemu ubezpieczeń wynosiła 2 041,68 zł, podczas gdy średnioroczne minimum socjalne dla jednoosobowego gospodarstwa emeryckiego ustalono na poziomie 1 062,45 zł, a minimum egzystencji na 513,87 zł. Przeciętny dochód rozporządzalny na 1 osobę w gospodarstwach domowych emerytów wynoszący 1 415,23 zł był wyższy od minimum socjalnego o 352,78 zł, a od minimum egzystencji o 901,36 zł. Przeciętne miesięczne wydatki na jedną osobę w emeryckim gospodarstwie domowym (1 197,83 zł) przewyższały w 2013 r. minimum socjalne o 135,38 zł.

Od 2000 r. różnica między wysokością przeciętnej emerytury z pozarolniczego systemu ubezpieczeń a zarówno minimum socjalnym⁴, jak i minimum egzystencji⁵ systematycznie zwiększała się.

Subiektywna ocena stanu zdrowia emerytów i rencistów

Oceniając swoją sytuację zdrowotną prawie 40% rencistów i 30% emerytów określiło ją jako złą lub bardzo złą, co jest wynikiem znacznie różniącym się od opinii ogółu gospodarstw domowych (niepełna 15% wybrało te opcje odpowiedzi). Prawie 36% rencistów i nieco ponad 41% emerytów uważało, że ich stan zdrowia jest „taki sobie, ani dobry, ani zły”. Odsetek osób deklarujących bardzo dobry lub dobry stan zdrowia – wynoszący wśród rencistów niepełna 25% a wśród emerytów 30% był znacznie niższy niż w przypadku gospodarstw domowych ogółem (ponad 58%).

---

⁴ Patrz pkt.7 str.13.

⁵ Patrz pkt.8 str.13.

TABLICE WYNIKOWE

Dział I

Świadczeniobiorcy

TABLES
Part 1
Beneficiaries

TABL. 1. PRZECIĘTNA MIESIĘCZNA LICZBA EMERYTÓW I RENCISTÓW W LATACH 2005-2013 WEDŁUG INSTYTUCJI WYPŁACAJĄCYCH
MONTHLY AVERAGE NUMBER OF RETIREES AND PENSIONERS IN 2005-2013 BY INSTITUTIONS

Wyszczególnienie <i>Specification</i>	2005	2004= =100	2006	2003= =100	2007	2006= =100	2008	2007= =100	2009	2008= =100	2010	2009= =100	2011	2010= =100	2012	2011= =100	2013	2012= =100
	w tys. osób in thous. persons	w % in %	w tys. osób in thous. persons	w % in %	w tys. osób in thous. persons	w % in %	w tys. osób in thous. persons	w % in %	w tys. osób in thous. persons	w % in %	w tys. osób in thous. persons	w % in %	w tys. osób in thous. persons	w % in %	w tys. osób in thous. persons	w % in %	w tys. osób in thous. persons	w % in %
POLSKA ..... <i>POLAND</i>	9 168,6	99,5	9 150,6	99,8	9 188,9	100,4	9 257,3	100,7	9 332,3	100,8	9 243,4	99,0	9 123,6	98,7	9 027,4	98,9	8 951,8	99,2
Pozarolniczy system ubezpieczeń społecznych ..... <i>Non-agricultural social security system</i>	7 524,0	100,3	7 564,6	100,5	7 658,7	101,2	7 779,4	101,6	7 906,5	101,6	7 868,8	99,5	7 796,9	99,1	7 741,7	99,3	7 706,1	99,5
w tym: <i>of which:</i>																		
ZUS ^{a)} ..... <i>SIF^{a)}</i>	7 184,2	100,1	7 217,4	100,5	7 303,2	101,2	7 413,9	101,5	7 534,8	101,6	7 491,4	99,4	7 414,2	99,0	7 350,7	99,1	7 307,0	99,4
MON ..... <i>MND</i>	153,3	104,5	155,2	101,2	156,4	100,8	158,4	101,3	159,9	100,9	160,5	100,4	161,0	100,3	163,3	101,4	165,7	101,5
MSW ..... <i>MI</i>	162,5	100,7	167,2	102,9	173,5	103,8	180,4	104,0	184,4	102,2	188,5	102,2	192,3	102,0	197,3	102,6	202,0	102,4
MS ..... <i>MJ</i>	24,0	102,6	24,8	103,3	25,6	103,2	26,6	103,9	27,5	103,4	28,4	103,2	29,4	103,6	30,4	103,4	31,4	103,2
KRUS ..... <i>ASIF</i>	1 644,6	96,3	1 586,0	96,4	1 530,2	96,5	1 477,9	96,6	1 425,8	96,5	1 374,7	96,4	1 326,6	96,5	1 285,7	96,9	1 245,7	96,9

a) Łącznie z rentami wypadkowymi finansowanymi z FUS a wypłacanymi przez MON, MSW oraz MS w zbiegu z emeryturami finansowanymi z budżetu MON, MSW oraz MS uwzględnionymi przez ministerstwa.

a) Including accident pensions financed from the SIF, paid from the MND, the MI, and the MJ simultaneously to retirement pensions from the MND, the MI, and the MJ not included by ministries.

TABL. 2. PRZECIĘTNA MIESIĘCZNA LICZBA EMERYTÓW I RENCISTÓW Z ZAKŁADU UBEZPIECZEŃ SPOŁECZNYCH WEDŁUG REGIONÓW I WOJEWÓDZTW^{a)}
MONTHLY AVERAGE NUMBER OF RETIREES AND PENSIONERS FROM THE SOCIAL INSURANCE INSTITUTION BY REGIONS AND VOIVODSHIPS^{a)}

Wyszczególnienie <i>Specification</i>	Emeryci i renciści ogółem <i>Retirees and pensioners in total</i>	W tym emeryci <i>Of which retirees</i>
	w tys. osób <i>in thous. persons</i>	
POLSKA^{b)c)} 2012	7 350,7	4 959,7
POLAND^{b)c)} 2013	7 307,0	4 963,9
Region Centralny	1 458,0	1 059,8
Łódzkie	513,4	369,4
Mazowieckie	944,6	690,4
Region Południowy	1 737,6	1 164,6
Małopolskie	625,5	420,1
Śląskie	1 112,1	744,5
Region Wschodni	1 133,8	759,0
Lubelskie	350,7	226,2
Podkarpackie	378,1	250,3
Podlaskie	170,5	122,3
Świętokrzyskie	234,4	160,1
Region Północno-zachodni	1 158,2	751,6
Lubuskie	197,2	128,4
Wielkopolskie	630,6	397,1
Zachodniopomorskie	330,4	226,1
Region Południowo-zachodni	779,3	545,7
Dolnośląskie	601,7	417,9
Opolskie	177,6	127,8
Region Północny	1 040,0	683,2
Kujawsko-pomorskie	381,1	246,8
Pomorskie	410,7	277,1
Warmińsko-mazurskie.....	248,2	159,3

a) Przyporządkowanie do województw według siedziby oddziału ZUS dokonującego wypłaty emerytury bądź renty dla danego świadczeniobiorcy. b) Bez osób posiadających prawo także do świadczenia rolniczego, bez emerytur pomostowych oraz nauczycielskich świadczeń kompensacyjnych. c) Łącznie z osobami pobierającymi renty wypadkowe finansowane z FUS a wypłacane przez MON, MS i MSW w zbiegu z emeryturami finansowanymi z budżetu MON, MS i MSW nie uwzględnionymi w podziale na województwa.

a) Assignment to the voivodship by a branch of the SII paying particular retirement or other pension. b) Excluding persons with simultaneous right to agricultural benefit, also excluding the bridge benefits and teachers' compension benefits. c) Including persons, receiving accident pensions financed from the SIF and paid by the MND, the MI, the MJ simultaneously to retirement pensions financed from the MND, the MI, the MJ not included in the territorial distribution by voivodships

TABL. 3. PRZECIĘTNA MIESIĘCZNA LICZBA EMERYTÓW I RENCISTÓW Z ZAKŁADU UBEZPIECZEŃ SPOŁECZNYCH WEDŁUG REGIONÓW^{a)}
MONTHLY AVERAGE NUMBER OF RETIREES AND PENSIONERS FROM THE SOCIAL INSURANCE INSTITUTION BY REGIONS^{a)}

Wyszczególnienie <i>Specification</i>	Emeryci i renciści ogółem <i>Retirees and pensioners in total</i>	W tym emeryci <i>Of which retirees</i>	Renty z tytułu niezdolności do pracy <i>Disability pensions</i>	Renty rodzinne <i>Survivors pensions</i>
W tys. osób <i>In thous. person</i>				
POLSKA^{b)c)} 2012	7 350,7	4 959,7	1 121,3	1 269,7
POLAND^{b)c)} 2013	7 307,0	4 963,9	1 074,7	1 268,4
Region Centralny	1 458,0	1 059,8	173,5	224,7
Region Południowy	1 737,6	1 164,6	242,9	330,1
Region Wschodni	1 133,8	759,0	185,9	188,9
Region Północno-zachodni	1 158,2	751,6	203,0	203,6
Region Południowo-zachodni	779,3	545,7	100,3	133,3
Region Północny	1 040,0	683,2	169,0	187,7
2012 = 100				
POLSKA^{b)c)}	99,4	100,1	95,8	99,9
POLAND^{b)c)}				
Region Centralny	99,4	99,7	96,5	99,8
Region Południowy	99,4	100,1	95,4	100,0
Region Wschodni	99,6	100,6	95,2	99,9
Region Północno-zachodni	99,5	100,4	95,7	100,1
Region Południowo-zachodni	99,0	99,6	95,5	99,6
Region Północny	99,5	100,1	97,0	99,8

a) Przyporządkowanie do województw według siedziby oddziału ZUS dokonującego wypłaty emerytury bądź renty dla danego świadczeniobiorcy.

b) Bez osób posiadających prawo także do świadczenia rolniczego, bez emerytur pomostowych oraz nauczycielskich świadczeń kompensacyjnych.

c) Łącznie z osobami pobierającymi renty wypadkowe finansowane z FUS a wypłacane przez MON, MS i MSW w zbiegu z emeryturami finansowanymi z budżetu MON, MS i MSW nie uwzględnionymi w podziale na województwa.

a) Assignment to the voivodship by a branch of the SII paying particular retirement or other pension.

b) Excluding persons with simultaneous right to agricultural benefit, also excluding the bridge benefits and teachers' compension benefits.

c) Including persons, receiving accident pensions financed from the SIF and paid by the MND, the MI, the MJ simultaneously to retirement pensions financed from the MND, the MI, the MJ not included in the territorial distribution by voivodships.

TABL. 4. PRZECIĘTNA MIESIĘCZNA LICZBA EMERYTÓW I RENCISTÓW Z KASY ROLNICZEGO UBEZPIECZENIA SPOŁECZNEGO WEDŁUG REGIONÓW I WOJEWÓDZTW
MONTHLY AVERAGE NUMBER OF RETIREES AND PENSIONERS FROM THE AGRICULTURAL SOCIAL INSURANCE FUND BY REGIONS AND VOIVODSHIPS

Wyszczególnienie <i>Specification</i>	Emeryci i renciści ogółem <i>Retirees and pensioners in total</i>	W tym emeryci <i>Of which retirees</i>
	w tys. <i>in thous. persons</i>	
POLSKA 2012	1 285,7	1 021,9
POLAND 2013	1 245,7 ^{a)b)}	985,5 ^{b)}
Region Centralny	292,9	241,2
Łódzkie	104,4	87,5
Mazowieckie	188,5	153,8
Region Południowy	142,6	108,9
Małopolskie	101,4	74,1
Śląskie	41,2	34,7
Region Wschodni	403,6	324,0
Lubelskie	165,4	130,0
Podkarpackie	80,3	63,9
Podlaskie	89,8	74,5
Świętokrzyskie	68,1	55,6
Region Północno-zachodni	166,3	126,6
Lubuskie	19,9	15,4
Wielkopolskie	118,1	89,2
Zachodniopomorskie	28,3	22,0
Region Południowo-zachodni	76,2	61,6
Dolnośląskie	49,2	38,3
Opolskie	27,0	23,2
Region Północny	162,4	121,6
Kujawsko-pomorskie	77,9	59,0
Pomorskie	38,8	27,9
Warmińsko-mazurskie	45,8	34,6

a) Łącznie z osobami otrzymującymi świadczenia GBRZ.

b) Łącznie z osobami otrzymującymi świadczenia z: MON (252 osób), MS (138 osób), MSW (1331 osób).

a) Including persons receiving GBRZ benefit.

b) Including beneficiaries from the MND (252 persons), the MJ (138 persons), the MI (1331 persons).

TABL. 5. PRZECIĘTNA MIESIĘCZNA LICZBA EMERYTÓW I RENCISTÓW Z KASY ROLNICZEGO UBEZPIECZENIA SPOŁECZNEGO WEDŁUG REGIONÓW
MONTHLY AVERAGE NUMBER OF RETIREES AND PENSIONERS FROM THE AGRICULTURAL SOCIAL INSURANCE FUND BY REGIONS

Wyszczególnienie <i>Specification</i>	Emeryci i renciści ogółem <i>Retirees and pensioners in total</i>	W tym emeryci <i>Of which retirees</i>	Renty z tytułu niezdolności do pracy <i>Disability pensions</i>	Renty rodzinne <i>Survivors pensions</i>
W tys. osób <i>In thous persons</i>				
POLSKA 2012	1 285,7	1 021,9	220,3	43,3
POLAND 2013	1 245,7^{a)b)}	985,5^{b)}	216,4	43,6
Region Centralny	292,9	241,2	40,6	11,0
Region Południowy	142,6	108,9	29,3	4,3
Region Wschodni	403,6	324,0	66,6	13,0
Region Północno-zachodni	166,3	126,6	33,5	6,2
Region Południowo-zachodni	76,2	61,6	12,1	2,5
Region Północny	162,4	121,6	34,3	6,5
2012 = 100				
POLSKA <i>POLAND</i>	96,9	96,4	98,2	100,7
Region Centralny	96,9	96,6	97,7	100,2
Region Południowy	97,3	95,9	102,1	102,3
Region Wschodni	96,7	96,4	97,5	101,0
Region Północno-zachodni	97,2	96,9	97,6	100,7
Region Południowo-zachodni	95,7	95,0	97,8	101,0
Region Północny	97,4	97,1	97,9	99,7

a) Łącznie z osobami otrzymującymi świadczenia GBRZ.

b) Łącznie z osobami otrzymującymi świadczenia z: MON (252 osób), MS (138 osób), MSW (1331 osób).

a) Including persons receiving GBRZ benefit.

b) Including beneficiaries from the MND (252 persons), the MJ (138 persons), the MI (1331 persons).

TABL. 6. PRZECIĘTNA MIESIĘCZNA LICZBA EMERYTÓW I RENCISTÓW Z ZAKŁADU UBEZPIECZEŃ SPOŁECZNYCH WEDŁUG WOJEWÓDZTW^{a)}
MONTHLY AVERAGE NUMBER OF RETIREES AND PENSIONERS FROM THE SOCIAL INSURANCE INSTITUTION BY VOIVODSHIPS^{a)}

Wyszczególnienie <i>Specification</i>	Emeryci i renciści ogółem <i>Retirees and pensioners in total</i>		W tym emeryci <i>Of which retirees</i>	
	w osobach <i>in persons</i>	2012 = 100	w osobach <i>in persons</i>	2012 = 100
POLSKA^{b)c)} <i>POLAND^{b)c)} .....</i>	7 306 975	99,4	4 963 897	100,1
Województwa razem^{b)} <i>Voivodships total^{b)} .....</i>	7 306 839	99,4	4 963 897	100,1
Dolnośląskie	601 706	99,2	417 932	99,8
Kujawsko-pomorskie	381 102	99,6	246 821	100,0
Lubelskie	350 747	99,6	226 239	101,0
Lubuskie	197 182	99,4	128 405	100,4
Łódzkie	513 436	99,0	369 368	99,2
Małopolskie	625 504	99,2	420 116	100,3
Mazowieckie	944 561	99,6	690 421	100,0
Opolskie	177 575	98,7	127 802	99,0
Podkarpackie	378 131	99,7	250 343	100,7
Podlaskie	170 490	99,2	122 314	99,8
Pomorskie	410 671	99,4	277 103	100,3
Śląskie	1 112 087	99,5	744 457	100,0
Świętokrzyskie	234 407	99,5	160 081	100,4
Warmińsko-mazurskie	248 244	99,6	159 273	100,1
Wielkopolskie	630 567	99,4	397 141	100,4
Zachodniopomorskie	330 429	99,6	226 081	100,2

a) Przeprowadzenie do województw według siedziby oddziału ZUS dokonującego wypłaty emerytury bądź renty dla danego świadczeniobiorcy.

b) Bez osób posiadających prawo także do świadczenia rolniczego, bez emerytur pomostowych oraz nauczycielskich świadczeń kompensacyjnych.

c) Łącznie z osobami pobierającymi renty wypadkowe finansowane z FUS a wypłacane przez MON, MS i MSW w zbiegu z emeryturami finansowanymi z budżetu MON, MS i MSW nie uwzględnionymi w podziale na województwa.

a) Assignment to the voivodship by a branch of the SII paying particular retirement or other pension.

b) Excluding persons with simultaneous right to agricultural benefit, also excluding the bridge benefits and teachers' compensation benefits.

c) Including persons, receiving accident pensions financed from the SIF and paid by the MND, the MI, the MJ simultaneously to retirement pensions financed from the MND, the MI, the MJ not included in the territorial distribution by voivodships.

TABL. 7. PRZECIĘTNA MIESIĘCZNA LICZBA RENCISTÓW Z ZAKŁADU UBEZPIECZEŃ SPOŁECZNYCH WEDŁUG WOJEWÓDZTW^{a)}
MONTHLY AVERAGE NUMBER OF PENSIONERS FROM THE SOCIAL INSURANCE INSTITUTION BY VOIVODSHIPS^{a)}

Wyszczególnienie <i>Specification</i>	Renty z tytułu niezdolności do pracy <i>Disability pensions</i>		Renty rodzinne <i>Survivors pensions</i>	
	w osobach <i>in persons</i>	2012 = 100	w osobach <i>in persons</i>	2012 = 100
POLSKA^{b)c)} <i>POLAND^{b)c)} .....</i>	1 074 671	95,8	1 268 407	99,9
Województwa razem^{b)} <i>Voivodships total^{b)} .....</i>	1 074 535	95,8	1 268 407	99,9
Dolnośląskie	83 479	95,5	100 295	99,7
Kujawsko-pomorskie	64 633	98,0	69 648	99,8
Lubelskie	69 583	94,9	54 925	99,9
Lubuskie	37 007	95,3	31 770	100,1
Łódzkie	62 656	96,7	81 412	99,5
Małopolskie	96 139	94,1	109 249	99,9
Mazowieckie	110 812	96,4	143 328	100,0
Opolskie	16 803	95,6	32 970	99,1
Podkarpackie	62 453	95,2	65 335	100,4
Podlaskie	22 402	95,7	25 774	99,7
Pomorskie	59 244	96,5	74 324	98,9
Śląskie	146 768	96,2	220 862	100,1
Świętokrzyskie	31 465	95,4	42 861	99,3
Warmińsko-mazurskie	45 129	96,1	43 842	101,6
Wielkopolskie	116 588	95,6	116 838	100,0
Zachodniopomorskie	49 374	96,3	54 974	100,2

a) Przyporządkowanie do województw według siedziby oddziału ZUS dokonującego wypłaty emerytury bądź renty dla danego świadczeniobiorcy.

b) Bez osób posiadających prawo także do świadczenia rolniczego.

c) Łącznie z osobami pobierającymi renty wypadkowe finansowane z FUS a wypłacane przez MON, MS i MSW w zbiegu z emeryturami finansowanymi z budżetu MON, MS i MSW nie uwzględnionymi w podziale na województwa.

a) Assignment to the voivodship by a branch of the SII paying particular retirement or other pension.

b) Excluding persons with simultaneous right to agricultural benefit.

c) Including persons, receiving accident pensions financed from the SIF and paid by the MND, the MI, the MJ simultaneously to retirement pensions financed from the MND, the MI, the MJ not included in the territorial distribution by voivodships.

TABL.8. PRZECIĘTNA MIESIĘCZNA LICZBA EMERYTÓW I RENCISTÓW Z KASY ROLNICZEGO UBEZPIECZENIA SPOŁECZNEGO WEDŁUG WOJEWÓDZTW
MONTHLY AVERAGE NUMBER OF RETIREES AND PENSIONERS FROM THE AGRICULTURAL SOCIAL INSURANCE FUND BY VOIVODSHIPS

Wyszczególnienie <i>Specification</i>	Emeryci i renciści ogółem <i>Retirees and pensioners in total</i>		W tym emeryci <i>Of which retirees</i>	
	w osobach <i>in persons</i>	2012 = 100	w osobach <i>in persons</i>	2012 = 100
POLSKA <i>POLAND</i>	1 245 708^{a)b)}	96,9	985 507^{b)}	96,4
Dolnośląskie	49 236	95,6	38 306	95,0
Kujawsko-pomorskie	77 880	97,7	59 042	97,6
Lubelskie	165 412	96,8	130 011	96,8
Lubuskie	19 856	95,0	15 441	94,4
Łódzkie	104 375	96,8	87 460	96,6
Małopolskie	101 379	98,2	74 137	96,8
Mazowieckie	188 485	96,9	153 783	96,5
Opolskie	26 957	95,7	23 248	95,1
Podkarpackie	80 264	95,7	63 900	95,1
Podlaskie	89 826	97,3	74 495	96,8
Pomorskie	38 776	97,2	27 912	97,0
Śląskie	41 213	95,1	34 715	94,2
Świętokrzyskie	68 133	96,8	55 604	96,2
Warmińsko-mazurskie	45 782	97,1	34 621	96,4
Wielkopolskie	118 098	97,9	89 158	97,8
Zachodniopomorskie	28 315	96,1	21 953	95,6

a) Łącznie z osobami otrzymującymi świadczenia GBRZ.

b) Łącznie z osobami otrzymującymi świadczenia z: MON (252 osób), MS (138 osób), MSW (1331 osób).

a) Including persons receiving GBRZ benefit.

b) Including beneficiaries from the MND (252 persons), the MJ (138 persons), the MI (1331 persons).

TABL. 9. PRZECIĘTNA MIESIĘCZNA LICZBA RENCISTÓW Z KASY ROLNICZEGO UBEZPIECZENIA SPOŁECZNEGO WEDŁUG WOJEWÓDZTW
MONTHLY AVERAGE NUMBER OF PENSIONERS FROM THE AGRICULTURAL SOCIAL INSURANCE FUND BY VOIVODSHIPS

Wyszczególnienie <i>Specification</i>	Renty z tytułu niezdolności do pracy <i>Disability pensions</i>		Renty rodzinne <i>Survivors pensions</i>	
	w osobach <i>in persons</i>	2012 = 100	w osobach <i>in persons</i>	2012 = 100
POLSKA				
<i>POLAND</i>	216 373	98,2	43 600	100,7
Dolnośląskie	9 201	97,2	1 713	101,1
Kujawsko-pomorskie	16 028	97,6	2 805	98,9
Lubelskie	30 213	95,9	5 187	101,3
Lubuskie	3 792	96,9	616	100,7
Łódzkie	13 127	96,8	3 783	100,9
Małopolskie	23 961	102,4	3 258	103,1
Mazowieckie	27 448	98,1	7 233	99,8
Opolskie	2 891	99,9	814	100,9
Podkarpackie	13 983	97,6	2 373	101,1
Podlaskie	12 221	100,0	3 108	99,6
Pomorskie	9 208	97,0	1 654	101,5
Śląskie	5 320	100,8	1 058	100,1
Świętokrzyskie	10 181	99,2	2 348	102,4
Warmińsko-mazurskie	9 106	99,4	2 054	99,2
Wielkopolskie	24 299	97,9	4 630	100,6
Zachodniopomorskie	5 394	97,2	966	101,4

**TABL. 10. PRZECIĘTNA MIESIĘCZNA LICZBA EMERYTÓW I RENCISTÓW
Z MINISTERSTWA OBRONY NARODOWEJ, MINISTERSTWA
SPRAWIEDLIWOŚCI I MINISTERSTWA SPRAW WEWNĘTRZNYCH**
*MONTHLY AVERAGE NUMBER OF RETIREES AND PENSIONERS FROM THE
MINISTRY OF NATIONAL DEFENCE, THE MINISTRY OF JUSTICE AND THE
MINISTRY OF INTERIOR*

Wyszczególnienie <i>Specification</i>	Resorty ogółem <i>Ministries total</i>	MON <i>MND</i>	MS <i>MJ</i>	MSW ^{a)} <i>MI^{a)}</i>
<i>W osobach In persons</i>				
Emeryci i renciści ogółem 2012	391 010	163 297	30 428	197 285
<i>Retirees and pensioners in total</i> 2013	399 167	165 725	31 399	202 043
W tym emeryci	280 067	111 030	23 150	145 887
<i>Of which retirees</i>				
Renty z tytułu niezdolności do pracy	34 998	15 681	2 117	17 200
<i>Disability Pensions</i>				
Renty rodzinne	84 101	39 013	6 132	38 956
<i>Survivors pensions</i>				
2012 = 100				
Emeryci i renciści ogółem	102,1	101,5	103,2	102,4
<i>Retirees and pensioners in total</i>				
W tym emeryci	102,9	102,3	104,2	103,2
<i>Of which retirees</i>				
Renty z tytułu niezdolności do pracy	98,2	96,6	101,3	99,3
<i>Disability pensions</i>				
Renty rodzinne	101,0	101,1	100,3	101,0
<i>Survivors pensions</i>				

a) Renty z ustawy o zaopatrzeniu inwalidów wojennych i wojskowych oraz ich rodzin obok emerytury otrzymywało 378 osób, a kwota wypłat w 2013 r. wyniosła 6 704 233 zł.

a) *Pensions from the law on provision of warfare disables and soldiers as well as their families paid, besides the retirement pensions, to 378 persons; amount of payments in 2013 was 6 704 233 zł.*

TABL. 11. PRZECIĘTNA MIESIĘCZNA LICZBA EMERYTÓW I RENCISTÓW Z POZAROLNICZEGO SYSTEMU UBEZPIECZEŃ WEDŁUG ZAWODÓW
MONTHLY AVERAGE NUMBER OF RETIREES AND PENSIONERS FROM THE NON-AGRICULTURAL SOCIAL SECURITY SYSTEM BY OCCUPATION

Wyszczególnienie <i>Specification</i>	Emeryci i renciści ogółem w tys. osób <i>Retirees and pensioners in thous. persons</i>
Emeryci razem^{a)}	5 244,0
<i>Total retirees^{a)}</i>	
w tym z ZUS	4 963,9
<i>of which paid of SII</i>	
W tym :	
Okresowe emerytury kapitałowe ze środków zgromadzonych w OFE	3,2
<i>Annuity retirement pensions from the means gathered in the Open Pension Fund</i>	
pracownicy kolejowi	117,8
<i>railway employees</i>	
górnicy	206,3
<i>miners</i>	
nauczyciele	266,3
<i>teachers</i>	
osoby prowadzące na własny rachunek działalność gospodarczą	83,0
<i>self-employed persons</i>	
kombatanci	0,3
<i>combatants</i>	
Renciści z tytułu niezdolności do pracy razem^{a)}	1 109,7
<i>Pensioners receiving disability pensions^{a)}</i>	
w tym z ZUS	1 074,7
<i>of which paid of SII</i>	
z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych ^{b)}	198,1
<i>of which entitled due to occupational accidents and occupational diseases^{b)}</i>	
pracownicy kolejowi	17,6
<i>railway employees</i>	
górnicy	31,8
<i>miners</i>	
nauczyciele	34,6
<i>teachers</i>	
osoby prowadzące na własny rachunek działalność gospodarczą	61,4
<i>self-employed persons</i>	
inwalidzi wojenni, wojskowi, osoby represjonowane i kombatananci	43,6
<i>war and military invalids, repression victims, as well as combatants</i>	
Osoby otrzymujące renty rodzinne razem^{a)}	1 352,5
<i>Persons receiving survivors pensions total^{a)}</i>	
w tym z ZUS	1 268,4
<i>of which paid of SII</i>	
z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych	26,4
<i>of which entitled due to occupational accidents and occupational diseases</i>	
pracownicy kolejowi	70,2
<i>railway employees</i>	
górnicy	87,8
<i>mining employees</i>	
osoby prowadzące na własny rachunek działalność gospodarczą	37,2
<i>self-employed persons</i>	
inwalidzi wojenni, wojskowi, osoby represjonowane i kombatananci	26,9
<i>war and military invalids as well as combatants</i>	

a) Łącznie z osobami pobierającymi świadczenia z MON, MS i MSW b) Łącznie z osobami otrzymującymi renty wypadkowe finansowane z FUS, a wypłacane przez MON, MSW oraz MS w zbiegu z emeryturami finansowanymi z budżetu MON, MSW i MS. a) Including persons receiving benefits from the MND, the MJ as well as the MIA. b) Including persons receiving accident pensions financed from the SIF and paid by the MND, the MJ as well as the MIA with retirement pensions financed from budgets of these entities.

TABL. 12. EMERYCI I RENCIŚCI JAKO ODSETEK POPULACJI MIESZKAŃCÓW WEDŁUG WOJEWÓDZTW W ROKU 2000 I 2013
RETIREEES AND PENSIONERS BY VOIVODSHIPS IN 2000 AND 2013 (IN PERSONS AND AS PERCENT OF TOTAL POPULATION)

Wyszczególnienie <i>Specification</i>	2000		2013	
	liczba emerytów i rencistów <i>number of retirees and pensioners</i>	% populacji mieszkańców <i>% of total population</i>	liczba emerytów i rencistów <i>number of retirees and pensioners</i>	% populacji mieszkańców <i>% of total population</i>
POLSKA^{a)} POLAND^{a)}	9 412 432	24,4	8 951 849	23,3
Dolnośląskie	694 938	23,4	650 942	22,4
Kujawsko-pomorskie	476 282	22,7	458 982	21,9
Lubelskie	601 868	27,0	516 159	23,9
Lubuskie	239 366	23,4	217 038	21,2
Łódzkie	689 494	26,1	617 811	24,6
Małopolskie	816 317	25,2	726 883	21,6
Mazowieckie	1 181 427	23,3	1 133 046	21,3
Opolskie	217 972	20,1	204 532	20,4
Podkarpackie	510 864	24,0	458 395	21,5
Podlaskie	291 395	23,9	260 316	21,8
Pomorskie	443 421	20,2	449 447	19,6
Śląskie	1 140 231	23,5	1 153 300	25,1
Świętokrzyskie	336 268	25,4	302 540	23,9
Warmińsko-mazurskie	306 595	20,9	294 026	20,3
Wielkopolskie	797 799	23,7	748 665	21,6
Zachodniopomorskie	357 210	20,6	358 744	20,9

a) Łącznie z emerytami i rencistami, którzy otrzymują świadczenia MON, MSW oraz MS nieuwzględnionymi w podziale na województwa.

a) Including retirees and pensioners receiving benefits from the MND, the MI as well as the MJ, not included in the territorial distribution by voivodships.

TABL.13. OSOBY POBIERAJĄCE EMERYTURY I RENTY Z TYTUŁU NIEZDOLNOŚCI DO PRACY Z ZAKŁADU UBEZPIECZEŃ SPOŁECZNYCH^{a)} WEDŁUG PŁCI I WIEKU

PERSONS RECEIVING RETIREMENT AND DISABILITY PENSIONS FROM THE SOCIAL INSURANCE INSTITUTION^{a)} BY SEX AND AGE

Stan w dniu 31 XII/ *As of 31 XII*

WIEK <i>AGE</i>	Ogółem <i>Total</i>	Mężczyźni <i>Men</i>	Kobiety <i>Women</i>
	w tys. <i>in thous.</i>		
EMERYCI RETIREES			
OGÓŁEM..... 2012	4 970	2 041	2 929
TOTAL..... 2013	4 954	2 029	2 925
54 lata i mniej ..... <i>years and less</i>	69	57	12
55—59	161	56	105
60—64	1 305	278	1 027
65—69	1 269	595	674
70—74	819	402	417
75—79	680	331	349
80 lat i więcej ..... <i>years and more</i>	651	310	341
RENCIŚCI PENSIONERS			
OGÓŁEM..... 2012	1 099	716	383
TOTAL..... 2013	1 056	691	365
29 lat i mniej ..... <i>years and less</i>	4	3	1
30—39	45	28	17
40—49	128	75	53
50—54	155	88	67
55—59	316	178	138
60—64	232	216	16
65 lat i więcej ..... <i>years and more</i>	176	103	73

a) bez osób posiadających prawo także do świadczenia rolniczego, bez emerytur pomostowych.

a) *excluding persons with simultaneous right to agricultural benefits, excluding the bridge benefits.*

TAB. 14. OSOBY POBIERAJĄCE EMERYTURY I RENTY Z TYTUŁU NIEZDOLNOŚCI DO PRACY WYPŁACANE PRZEZ KASĘ ROLNICZEGO UBEZPIECZENIA SPOŁECZNEGO WEDŁUG PŁCI I WIEKU ^{a)}

PERSONS RECEIVING RETIREMENT AND DISABILITY PENSIONS PAID FROM THE AGRICULTURAL SOCIAL INSURANCE FUND BY SEX AND AGE ^{a)}

Stan w dniu 31 XII/ As of 31 XII

WIEK AGE	Ogółem <i>Total</i>	Mężczyźni <i>Men</i>	Kobiety <i>Women</i>
	w osobach <i>in persons</i>		
EMERYCI RETIREES			
OGÓŁEM 2012	1 005 584	364 181	741 403
TOTAL 2013	968 450	254 294	714 156
55-59	35 158	–	35 158
60-64	105 374	15 682	89 692
65-69	150 337	45 792	104 545
70-74	152 754	50 152	102 602
75-79	171 458	52 116	119 342
80 lat i więcej ..... <i>years and more</i>	353 369	90 552	262 817
RENCIŚCI PENSIONERS			
OGÓŁEM 2012	218 031	113 620	104 411
TOTAL 2013	216 034	112 473	103 561
29 lat i mniej..... <i>years and less</i>	571	344	227
30-39	6 790	3 641	3 149
40-49	26 763	13 412	13 351
50-54	36 730	17 821	18 909
55-59	70 294	32 778	37 516
60-64	57 955	37 183	20 772
65 lat i więcej ..... <i>years and more</i>	16 931	7 294	9 637

a) Bez świadczeniobiorców MON, MSW i MS.

a) Not included beneficiaries from the MND, the MI and the MJ.

TAB. 15. OSOBY POBIERAJĄCE EMERYTURY^{a)} I RENTY Z TYTUŁU NIEZDOLNOŚCI DO PRACY WYPŁACANE PRZEZ MINISTERSTWO OBRONY NARODOWEJ WEDŁUG PŁCI I WIEKU

PERSONS RECEIVING RETIREMENT AND DISABILITY PENSIONS PAID^{a)} FROM THE MINISTRY OF NATIONAL DEFENCE BY SEX AND AGE

Stan w dniu 31 XII/ As of 31 XII

WIEK AGE	Ogółem <i>Total</i>	Mężczyźni <i>Men</i>	Kobiety <i>Women</i>
	w osobach <i>in persons</i>		
EMERYCI RETIREES			
OGÓLEM 2012	113 728	113 571	157
TOTAL 2013	112 501	112 346	155
39 lat i mniej ..... <i>years and less</i>	1 767	1 767	–
40-44.....	7 480	7 476	4
45-49.....	9 654	9 626	28
50-54.....	12 089	12 061	28
55-59.....	17 251	17 242	9
60-64.....	20 425	20 404	21
65-69.....	18 075	18 054	21
70-74.....	9 847	9 835	12
75-79.....	5 726	5 717	9
80 lat i więcej ..... <i>years and more</i>	10 187	10 164	23
RENCIŚCI PENSIONERS			
OGÓLEM 2012	15 914	15 890	24
TOTAL 2013	15 285	15 263	22
29 lat i mniej ..... <i>years and less</i>	43	43	–
30-39.....	311	305	6
40-49.....	991	988	3
50-54.....	822	817	5
55-59.....	1 534	1 532	2
60-64.....	1 900	1 899	1
65 lat i więcej ..... <i>years and more</i>	9 684	9 679	5

a) Liczba obejmuje także świadczeniobiorców mających ustalone świadczenie emerytalne, ale nie pobierających go ze względu na pobieranie uposażenia 12-miesięcznego.

a) *The number also consists of beneficiaries, who have retirement pension fixed, but who do not collect it due to taking 12 months salary.*

TAB. 16. OSOBY POBIERAJĄCE EMERYTURY I RENTY Z TYTUŁU NIEZDOLNOŚCI DO PRACY WYPŁACANE PRZEZ MINISTERSTWO SPRAWIEDLIWOŚCI WEDŁUG PŁCI I WIEKU

PERSONS RECEIVING RETIREMENT AND DISABILITY PENSIONS PAID FROM THE MINISTRY OF JUSTICE BY SEX AND AGE

Stan w dniu 31 XII/ *As of 31 XII*

WIEK <i>AGE</i>	Ogółem <i>Total</i>	Mężczyźni <i>Men</i>	Kobiety <i>Women</i>
	w osobach <i>in persons</i>		
EMERYCI RETIREES			
OGÓŁEM..... 2012	22 546	19 252	3 294
TOTAL..... 2013	23 345	19 958	3 387
39 lat i mniej..... <i>years and less</i>	142	138	4
40-44.....	1 125	1 067	58
45-49.....	3 020	2 849	171
50-54.....	4 004	3 563	441
55-59.....	4 005	3 382	623
60-64.....	3 796	3 041	755
65-69.....	2 950	2 485	465
70-74.....	1 775	1 453	322
75 lat i więcej..... <i>years and more</i>	2 528	1 980	548
RENCIŚCI PENSIONERS			
OGÓŁEM..... 2012	2 093	1 710	383
TOTAL..... 2013	2 144	1 750	394
29 lat i mniej..... <i>years and less</i>	7	7	-
30-39.....	85	70	15
40-49.....	396	359	37
50-54.....	324	286	38
55-59.....	294	238	56
60-64.....	346	269	77
65 lat i więcej..... <i>years and more</i>	692	521	171

TAB. 17. OSOBY POBIERAJĄCE EMERYTURY I RENTY Z TYTUŁU NIEZDOLNOŚCI DO PRACY WYPŁACANE PRZEZ MINISTERSTWO SPRAW WEWNĘTRZNYCH WEDŁUG PŁCI I WIEKU

PERSONS RECEIVING RETERIMENT AND DISABILITY PENSIONS PAID FROM THE MINISTRY OF INTERIOR BY SEX AND AGE

Stan w dniu 31 XII/ *As of 31 XII*

WIEK <i>AGE</i>	Ogółem <i>Total</i>	Mężczyźni <i>Men</i>	Kobiety <i>Women</i>
	w osobach <i>in persons</i>		
EMERYCI RETIREES			
OGÓLEM..... 2012	143 110	128 779	14 331
TOTAL..... 2013	146 864	132 182	14 682
39 lat i mniej..... <i>years and less</i>	1 426	1 388	32
40-44.....	9 148	8 884	301
45-49.....	17 995	17 453	511
50-54.....	23 928	22 497	1 431
55-59.....	25 697	22 446	3 251
60-64.....	24 379	20 988	3 391
65-69.....	18 437	16 503	1 934
70-74.....	9 699	8 445	1 254
75-79.....	7 876	6 504	1 366
80 lat i więcej..... <i>years and more</i>	8 279	7 074	1 211
RENCIŚCI PENSIONERS			
OGÓLEM..... 2012	17 224	14 114	3 110
TOTAL..... 2013	17 211	14 120	3 091
29 lat i mniej..... <i>years and less</i>	48	46	2
30-39.....	569	524	45
40-49.....	2 477	2 367	110
50-54.....	1 893	1 743	150
55-59.....	2 273	1 948	325
60-64.....	2 453	1 904	549
65 lat i więcej..... <i>years and more</i>	7 498	5 588	1 910

Dział II

Emerytury, renty i świadczenia pozaubezpieczeniowe

Part 2

Retirement and other pensions, non-insurance benefits

TABL. 18. EMERYTURY I RENTY BRUTTO^{a)} W LATACH 2005-2013 WEDŁUG INSTYTUCJI WYPŁACAJĄCYCH
GROSS^{a)} RETIREMENT AND OTHER PENSIONS IN 2005-2013 BY INSTITUTIONS

Wyszczególnienie Specification	2005	2004= =100	2006	2005= =100	2007	2006= =100	2008	2007= =100	2009	2008= =100	2010	2009= =100	2011	2010= =100	2012	2011= =100	2013	2012= =100
	w mln zł in mln zł	w % in %	w mln zł in mln zł	w % in %	w mln zł in mln zł	w % in %	w mln zł in mln zł	w % in %	w mln zł in mln zł	w % in %	w mln zł in mln zł	w % in %	w mln zł in mln zł	w % in %	w mln zł in mln zł	w % in %	w mln zł in mln zł	w % in %
POLSKA ..... <i>POLAND</i>	120 666	102,2	129 726	107,5	134 314	103,5	147 650	109,9	161 949	109,7	170 879	105,5	177 304	103,8	185 442	104,6	194 430,0	104,8
Pozarolniczy system ubezpieczeń społecznych ..... <i>Non-agricultural social security system</i>	105 704	102,9	114 453	108,3	119 368	104,3	132 435	110,9	146 361	110,5	155 131	106,0	161 603	104,2	169 171	104,7	177 665	105,0
w tym: of which:																		
ZUS ^{a)}	97 179,9 ^{c)}	102,9	105 207,4	108,3	109 700,6	104,3	121 956,2	111,2	134 859,4	110,6	142 840,8	105,9	148 511,1	104,0	155 233,7	104,5	162 699,2	104,8
SIF ^{a)}																		
MON	4 006,1 ^{c)}	102,3	4 276,9	106,8	4 384,0	102,5	4 610,6	105,2	4 988,1	108,2	5 288,0	106,0	5 526,4	104,5	5 799,9	104,9	6 145,1	106,0
MND																		
MSW	3 919,2 ^{c)}	102,7	4 309,9	110,0	4 591,0	106,5	5 099,9	111,1	5 654,2	110,9	6 047,5	107,0	6 515,1	107,7	7 003,9	107,5	7 585,8	108,3
MI																		
MS	598,6	103,3	658,4	110,0	692,4	105,2	768,1	110,9	860,4	112,0	954,8	111,0	1050,2	110,0	1 133,1	107,9	1 234,6	109,0
MJ																		
KRUS ..... <i>ASIF</i>	14 962	97,7	15 273	102,1	14 946	97,9	15 215	101,8	15 588	102,5	15 748	101,0	15 701	99,7	16 271,0	103,6	16 765,1	103,0

a) Patrz uwagi ogólne, pkt.5, str. 15.

b) Łącznie z rentami wypadkowymi finansowanymi z FUS a wypłacanymi przez MON, MSW oraz MS w zbiegu z emeryturami finansowanymi z budżetu MON, MSW oraz MS nie uwzględnionymi przez ministerstwa.

c) Łącznie z kwotą jednorazowej wypłaty dla osób pobierających świadczenia emerytalno-rentowe w kwocie nie wyższej niż kwota najniższej emerytury lub renty

a) See general notes, point 5, p.15.

b) Including accident pensions financed from SIF, paid from the MND, the MIA, and the MJ simultaneously to retirement pensions paid from the MND, the MI, and the MJ not included by ministries.

c) Including one-off payment for persons receiving retirement and other pensions in the amount not higher than the lowest retirement or other pension.

**TABL. 19. EMERYTURY I RENTY BRUTTO^{a)} Z ZAKŁADU UBEZPIECZEŃ
SPOŁECZNYCH WEDŁUG WOJEWÓDZTW**
*GROSS^{a)} RETIREMENT AND OTHER PENSIONS FROM THE SOCIAL INSURANCE
INSTITUTION BY VOIVODSHIPS*

Wyszczególnienie <i>Specification</i>	Emerytury i renty ogółem <i>Retirement and other pensions in total</i>		W tym emerytury <i>Of which retirement pensions</i>	
	w tys. zł <i>in thous. zł</i>	2012 = 100	w tys. zł <i>in thous. zł</i>	2012 = 100
POLSKA^{b)c)d)}	162 699 201,0	104,8	117 369 744,2	105,3
<i>POLAND^{b) c)d)}</i>				
Województwa razem^{e)}	162 697 465,4	104,8	117 369 744,2	105,3
<i>Voivodships total^{e)}</i>				
Dolnośląskie	13 558 017,7	104,4	9 826 813,1	105,0
Kujawsko-pomorskie	7 817 153,5	104,9	5 477 313,8	105,1
Lubelskie	6 960 804,4	105,4	4 844 289,9	106,5
Lubuskie	3 999 117,3	104,7	2 774 743,5	105,5
Łódzkie	10 659 658,4	104,2	8 139 480,4	104,4
Małopolskie	13 603 209	104,8	9 648 316,8	105,7
Mazowieckie	21 708 511,3	105,2	16 946 233,8	105,5
Opolskie	3 893 171,2	104,2	2 925 627,4	104,3
Podkarpackie	7 263 586	105,4	5 185 263,4	106,2
Podlaskie	3 442 619,5	104,7	2 598 662,9	105,1
Pomorskie	9 071 565,8	104,8	6 482 516,9	105,3
Śląskie	30 523 403,5	104,7	21 348 777,6	105,2
Świętokrzyskie	4 711 831,8	105,3	3 426 802,3	105,8
Warmińsko-mazurskie	4 973 464,4	104,7	3 450 905,4	105,1
Wielkopolskie	13 398 367,5	104,9	9 127 956,8	105,5
Zachodniopomorskie	7 112 984,1	104,6	5 166 040,2	105,1

a) Patrz uwagi ogólne, pkt. 5, s. 15.

b) Bez emerytur i rent osób posiadających prawo także do świadczenia rolniczego, bez emerytur pomostowych oraz nauczycielskich świadczeń kompensacyjnych. c) Łącznie z rentami wypadkowymi finansowanymi z FUS, a wypłacanymi przez MON, MSW oraz MS w zbiegu z emeryturami finansowanymi z budżetu MON, MSW oraz MS nie uwzględnionymi w podziale na województwa. d) Łącznie z kwotą okresowej emerytury kapitałowej ze środków zgromadzonych w OFE. e) Przyporządkowanie do województwa według siedziby oddziału ZUS dokonującego wypłaty emerytury bądź renty dla danego świadczeniobiorcy.

a) See general notes, point. 5 p. 15.

b) Excluding retirement and other pensions of people with simultaneous right to agricultural benefit, also excluding the bridge benefits and teachers' pension benefits.

c) Including accident pensions financed from the SIF, paid from the MND, the MI, and the MJ simultaneously to retirement pensions from the MND, the MI, and the MJ not included in the territorial distribution by voivodships.

d) including annuity retirement pension from the means gathered in the Open Pension Fund. e) Assignment to the voivodship by a branch of the SII paying particular retirement or other pension

**TABL. 20. RENTY BRUTTO^{a)} Z ZAKŁADU UBEZPIECZEŃ SPOŁECZNYCH WEDŁUG
WOJEWÓDZTW**
*GROSS^{a)} PENSIONS FROM THE SOCIAL INSURANCE INSTITUTION BY
VOIVODSHIPS*

Wyszczególnienie <i>Specification</i>	Renty z tytułu niezdolności do pracy <i>Disability pensions</i>		Renty rodzinne <i>Survivors pensions</i>	
	w tys. zł <i>in thous. zł</i>	2012 = 100	w tys. zł <i>in thous. zł</i>	2012 = 100
POLSKA^{b)c)}	19 184 871,5	101,2	26 144 585,3	105,2
<i>POLAND^{b)c)}</i>				
Województwa razem^{d)}	19 183 135,9	101,2	26 144 585,3	105,2
<i>Voivodships total^{d)}</i>				
Dolnośląskie	1 615 404,2	100,5	2 115 800,4	105,1
Kujawsko-pomorskie	1 022 452,9	104,5	1 317 386,8	105,1
Lubelskie	1 140 049,7	101,4	976 464,8	105,3
Lubuskie	633 036,9	100,7	591 336,9	105,2
Łódzkie	974 760,1	102,4	1 545 417,9	105,0
Małopolskie	1 766 744,6	100,1	218 8147,6	105,2
Mazowieckie	1 872 321,9	103,2	2 889 955,6	105,4
Opolskie	302 869,5	101,7	664 674,3	105,6
Podkarpackie	933 938,9	101,4	1 144 383,7	105,4
Podlaskie	376 708,1	102,8	467 248,5	105,4
Pomorskie	1 066 904,1	101,8	1 522 144,8	105,0
Śląskie	3 402 136,4	100,8	5 772 489,1	105,1
Świętokrzyskie	499 274,4	102,3	785 755,1	105,7
Warmińsko-mazurskie	737 574,6	103,6	784 984,4	105,4
Wielkopolskie	1 975 342,7	101,9	2 295 068,0	105,1
Zachodniopomorskie	863 616,9	100,2	1 083 327,0	105,5

a) Patrz uwagi ogólne, pkt. 5, s. 15.

b) Bez emerytur i rent osób posiadających prawo także do świadczenia rolniczego.

c) Łącznie z rentami wypadkowymi finansowanymi z FUS, a wypłacanymi przez MON, MSW oraz MS w zbiegu z emeryturami finansowanymi z budżetu MON, MSW oraz MS nie uwzględnionymi w podziale na województwa.

d) Przyporządkowanie do województwa według siedziby oddziału ZUS dokonującego wypłaty emerytury bądź renty dla danego świadczeniobiorcy.

a) See general notes, point 5, p. 15.

b) Excluding retirement and other pensions of persons with simultaneous right to agricultural benefit.

c) Including accident pensions financed from the SIF, paid from the MND, the MI, and the MJ simultaneously to retirement pensions from the MND, the MI, and the MJ not included in the territorial distribution by voivodships

d) Assignment to the voivodship by a branch of the SII paying particular retirement or other pension.

**TABL. 21. EMERYTURY I RENTY BRUTTO^{a)} Z KASY ROLNICZEGO UBEZPIECZENIA
SPOŁECZNEGO WEDŁUG WOJEWÓDZTW^{b)c)}**
*GROSS^{d)} RETIREMENT AND OTHER PENSIONS FROM THE AGRICULTURAL
SOCIAL INSURANCE FUND BY VOIVODSHIPS^{b)c)}*

Wyszczególnienie <i>Specification</i>	Emerytury i renty ogółem ^{d)e)} <i>Rretirement and other pensions in total^{d)e)}</i>		W tym emerytury <i>Of which retirement pensions</i>	
	w tys. zł <i>in thous.</i>	2012 = 100	w tys. zł <i>in thous.</i>	2012 = 100
POLSKA ..... <i>POLAND</i>	16 765 069,3	103,0	13 645 730,2^{f)}	101,4
Dolnośląskie	724 890,4	101,2	592 468,1	99,6
Kujawsko-pomorskie	1 052 186,2	104,7	817 172,1	102,8
Lubelskie	2 215 278,5	102,9	1 787 534,9	101,8
Lubuskie	300 532,1	100,4	247 145,9	99,0
Łódzkie	1 389 321,7	102,9	1 180 050,3	101,7
Małopolskie	1 319 147,6	104,3	1 007 474,8	101,6
Mazowieckie	2 448 625,3	103,4	2 037 974,7	101,8
Opolskie	384 028,0	101,2	337 668,1	99,9
Podkarpackie	1 051 101,2	101,6	859 117,4	100,2
Podlaskie	1 171 358,9	103,6	986 278,2	102,0
Pomorskie	523 943,4	103,9	394 190,3	101,9
Śląskie	676 084,6	99,4	600 692,3	98,2
Świętokrzyskie	894 957,7	102,9	746 618,1	101,1
Warmińsko-mazurskie	619 796,7	103,7	483 255,9	101,4
Wielkopolskie	1 575 881,0	104,5	1 230 035,1	102,5
Zachodniopomorskie	409 296,4	101,8	329 414,4	100,2

a) Patrz uwagi ogólne, pkt. 2 i 5, str. 14, 15.

b) Łącznie z wypłatami emerytur i rent osób posiadających prawo także do świadczenia pracowniczego finansowanego z FUS oraz łącznie ze świadczeniami rentowymi inwalidów wojennych, wojskowych i osób represjonowanych finansowanymi z odrębnego rozdziału wydatków budżetu państwa (75313).

c) Łącznie z wypłatami na podstawie art. 25, ust. 4 w związku z art. 25 ust. 2a ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników, lecz bez potrąceń nieprzekazywanych.

d) Łącznie z GBRZ-tami w kwocie 1 308,1 tys. zł.

e) Łącznie ze świadczeniami pieniężnymi dla cywilnych niewidomych ofiar wojny w kwocie 107,6 tys. zł.

f) Łącznie z wypłatami świadczeń rolnych z: MON (1 481,9 tys. zł), MS (653,6 tys. zł), MSW (6 504,1 tys. zł).

a) See general notes, point 2 and 5, p.14, 15.

b) Including payment retirement and other pensions of people with simultaneous right to employee benefit financed from the SIF and including pension benefits of war and military invalids, repressed persons financed from the separate chapter of the state budget 75313.

c) Including paying on the basis of Art. 2, paragraph.4 in conjunction with Art. 25, paragraph 2a of the Act of social insurance for farmers but without deductions not transmitted.

d) Including amount of 1 308,1 thous. zł GBRZ benefits.

e) Including amount of 107,6 thous. zł cash benefits for blind civil victims of warfare.

f) Including agricultural benefits paid from: the MND (1 481,9 thous. zł), the MI (6 504,1 thous. zł), and the MJ (653,6 thous. zł).

TABL. 22. RENTY BRUTTO^{a)} Z KASY ROLNICZEGO UBEZPIECZENIA SPOŁECZNEGO WEDŁUG WOJEWÓDZTW^{b)}
GROSS^{a)} PENSIONS FROM THE AGRICULTURAL SOCIAL INSURANCE FUND BY VOIVODSHIPS^{b)}

Wyszczególnienie <i>Specification</i>	Renty z tytułu niezdolności do pracy <i>Disability pensions</i>		Renty rodzinne ^{c)} <i>Survivors pensions^{c)}</i>	
	w tys. zł <i>in thous. zł</i>	2012 = 100	w tys. zł <i>in thous. zł</i>	2012 = 100
POLSKA ..... <i>POLAND</i>	2 488 022,7	112,4	629 900,7	105,8
Dolnośląskie	107 390,9	109,9	24 948,5	105,2
Kujawsko-pomorskie	190 301,3	113,7	44 680,1	104,7
Lubelskie	350 091,6	108,4	77 614,4	106,7
Lubuskie	44 145,1	108,3	9 209,8	105,4
Łódzkie	151 853,7	112,1	57 378,6	105,9
Małopolskie	267 373,1	114,9	44 182,6	108,0
Mazowieckie	310 447,7	114,3	99 920,9	105,1
Opolskie	34 482,0	113,2	11 849,9	106,9
Podkarpackie	158 982,4	108,7	32 952,9	106,2
Podlaskie	139 912,7	116,2	45 143,7	105,1
Pomorskie	105 129,4	111,2	24 605,6	106,2
Śląskie	60 578,7	112,7	14 221,5	104,1
Świętokrzyskie	115 525,9	115,1	32 805,9	106,3
Warmińsko-mazurskie	106 474,1	115,1	30 061,8	105,1
Wielkopolskie	281 919,0	113,6	63 872,9	106,2
Zachodniopomorskie	63 415,1	110,5	16 451,6	104,8

a) Patrz uwagi ogólne, pkt 2 i 5, str. 14, 15.

b) Łącznie z wypłatami emerytur i rent osób posiadających prawo także do świadczenia pracowniczego finansowanego z FUS oraz łącznie ze świadczeniami rentowymi inwalidów wojennych, wojskowych i osób represjonowanych finansowanymi z odrębnego rozdziału wydatków budżetu państwa (75313).

c) Łącznie z rentami socjalnymi w kwocie 88 490,0 tys. zł.

a) See general notes, point 2 and 5, p. 14, 15.

b) Including payment retirement and other pensions of people with simultaneous right to employee benefit financed from the SIF and including pension benefits of war and military invalids, repressed persons financed from the separate chapter of the state budget 75313.

c) Including social pensions in the amount of 88 490,0 thous. zł.

TABL. 23. EMERYTURY I RENTY BRUTTO^{a)} Z MINISTERSTWA OBRONY NARODOWEJ, MINISTERSTWA SPRAWIEDLIWOŚCI I MINISTERSTWA SPRAW WEWNĘTRZNYCH
GROSS^{a)} RETIREMENT AND OTHER PENSIONS FROM THE MINISTRY OF NATIONAL DEFENCE, THE MINISTRY OF JUSTICE AND THE MINISTRY OF INTERIOR

Wyszczególnienie <i>Specification</i>	Resorty ogółem <i>Ministries total</i>	MON MND	MS MJ	MSW ^{b)c)} MI ^{b)c)}
<i>w zł in zł</i>				
Emerytury i renty ogółem..... 2012	13 936 909 739	5 799 892 113	1 133 142 926	7 003 874 700
<i>Retirement and other pensions in total.....</i> 2013	14 965 397 719	6 145 066 048	1 234 552 806	7 585 778 865
W tym emerytury..... <i>Of which retirement pensions</i>	11 108 406 840	4 312 318 375	972 218 528	5 823 869 937
Renty z tytułu niezdolności do pracy ..... <i>Disability pensions</i>	1 206 386 702	574 119 961	68 054 740	564 212 001
Renty rodzinne ..... <i>Survivors pensions</i>	2 650 604 178	1 258 627 712	194 279 538	1 197 696 928
2012 = 100				
Emerytury i renty ogółem..... <i>Retirement and other pensions in total</i>	107,4	106,0	108,9	108,3
W tym emerytury..... <i>Of which retirement pensions</i>	108,5	107,0	110,2	109,3
Renty z tytułu niezdolności do pracy ..... <i>Disability pensions</i>	102,2	99,9	106,9	104,2
Renty rodzinne ..... <i>Survivors pensions</i>	105,4	105,4	103,8	105,7

a) Patrz uwagi ogólne, pkt. 5, s. 15.

b) Kwoty świadczeń z dodatkami pielęgnacyjnymi i dodatkami dla sierot zupełnych.

c) Renty z ustawy o zaopatrzeniu inwalidów wojennych i wojskowych oraz ich rodzin obok emerytury otrzymywało w 2013 r. 378 osób na kwotę 6 704 233 zł.

a) See general notes, point 5, p.15.

b) Including nursing supplement and supplement for double orphans.

c) Pensions from the law on provision of warfare disables and soldiers as well as their families paid, besides the retirement pension, to 378 persons; amount of payments in 2013 was 6 704 233 zł

**TABL. 24. LICZBA EMERYTÓW Z ZAKŁADU UBEZPIECZEŃ SPOŁECZNYCH^{a)}
WEDŁUG WYSOKOŚCI ŚWIADCZEŃ W LATACH 2000-2011^{b)}**
*NUMBER OF RETIREES FROM THE SOCIAL INSURANCE INSTITUTION^{a)} BY
BENEFIT AMOUNT IN 2000-2011^{b)}*

Wysokość świadczeń brutto w zł <i>Gross benefit amount in zł</i>	2000	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
	w tys. osób <i>in thous. persons</i>							
OGÓŁEM TOTAL	3 365,7	3 913,1	4 344,2	4 509,5	4 670,8	4 952,5	5 000,5	4 979,1
do 500,00	202,0	11,7	13,0	13,8	8,2	4,9	3,7	3,2
500,01 – 600	263,4	179,0	208,3	198,4	10,8	24,8	22,4	20,3
600,01 – 700	396,3	144,8	143,4	130,8	228,9	170,9	24,0	28,9
700,01 – 800	471,8	319,5	330,2	316,8	219,5	104,0	205,8	176,3
800,01 – 1000	823,9	797,5	748,0	741,6	575,1	524,9	426,5	363,0
1000,01 – 1200	515,0	785,2	816,7	849,9	808,0	728,0	631,4	545,6
1200,01 – 1400	270,1	567,8	658,6	699,7	774,3	798,3	758,0	694,2
1400,01 – 1600	140,5	363,9	452,5	489,5	599,6	678,6	692,8	680,0
1600,01 – 1800	94,2	219,3	291,6	322,2	420,4	520,0	561,3	578,0
1800,01 – 2000	84,1	140,9	186,4	202,9	281,6	376,4	425,9	457,4
2000,01 – 2200	59,6	101,8	123,8	135,3	186,9	260,3	309,8	344,2
2200,01 – 2400	31,3	86,0	93,9	103,7	124,4	173,7	216,7	248,4
2400,01 – 2600	10,2	74,3	82,5	88,2	97,7	127,1	153,0	177,1
2600,01 i więcej	3,3	121,4	195,3	216,7	335,4	460,6	569,2	662,5

a) Bez byłych żołnierzy zawodowych oraz funkcjonariuszy: Policji, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego i Agencji Wywiadu (do 28 VI 2002 – Urzędu Ochrony Państwa), Straży Granicznej, Państwowej Straży Pożarnej i Służby Więziennej.

b) W 2000 r. – stan z czerwca, w 2005 r. – stan z kwietnia, w pozostałych latach – stan z marca.

a) *Excluding former professional soldiers as well as functionaries of the Police, Internal Security Agency and Foreign Intelligence Agency (till 28 VI 2002 – Office of State Protection), Border Guard, State Fire Department and Penitentiary Staff.*

b) *In 2000 – as of June, in 2005 – as of April, besides – as of March.*

**TABL. 25. LICZBA EMERYTÓW I RENCISTÓW Z ZAKŁADU UBEZPIECZEŃ
SPOŁECZNYCH WEDUG WYSOKOŚCI ŚWIADCZEŃ W MARCU 2013 R.**
*NUMBER OF RETIREES AND OTHER PENSIONERS FROM THE SOCIAL
INSURANCE INSTITUTION BY BENEFIT AMOUNT IN MARCH OF 2013*

Wysokość świadczeń brutto w zł <i>Gross benefit amount in zł</i>	Emeryci <i>Retirees</i>		Otrzymujący renty z tytułu niezdolności do pracy <i>Receiving disability pensions</i>		Otrzymujący renty rodzinne <i>Receiving survivors pensions</i>	
	w tys. osób <i>in thous. persons</i>	w % in %	w tys. osób <i>in thous. persons</i>	w % in %	w tys. osób <i>in thous. persons</i>	w % in %
OGÓŁEM TOTAL	4970,5	100,0	1090,4	100,0	1269,8	100,0
do 500 ,00	2,8	0,0	-	-	-	-
500,01 – 700,00	36,0	0,6	128,2	11,7	-	-
700,01 – 900,00	190,5	3,8	229,4	21,1	104,7	8,3
900,01 – 1000,00	95,2	1,9	87,2	8,0	44,4	3,5
1000,01 – 1200,00	433,8	8,7	181,7	16,6	145,5	11,5
1200,01 – 1400,00	544,9	11,0	104,5	9,6	170,1	13,4
1400,01 – 1600,00	636,2	12,8	67,3	6,1	177,4	14,0
1600,01 – 1800,00	611,6	12,3	48,8	4,5	162,5	12,8
1800,01 – 2000,00	528,2	10,7	35,2	3,2	142,7	11,2
2000,01 – 2200,00	427,1	8,6	26,9	2,5	87,0	6,8
2200,01 – 2400,00	328,9	6,7	23,8	2,2	60,3	4,8
2400,01 – 2600,00	243,5	4,9	23,4	2,1	42,5	3,3
2600,01 – 2800,00	178,4	3,6	22,0	2,0	33,5	2,6
2800,01 – 3000,00	132,9	2,6	18,5	1,7	28,9	2,3
3000,01 – 3200,00	105,6	2,1	17,2	1,6	23,0	1,9
3200,01 – 3400,00	92,1	1,9	14,5	1,3	18,2	1,4
3400,01 – 3600,00	78,6	1,6	11,6	1,1	13,0	1,0
3600,01 – 3800,00	67,8	1,4	8,4	0,7	7,2	0,6
3800,01 – 4000,00	59,1	1,2	6,2	0,6	4,1	0,3
4000,01 i więcej	177,3	3,6	35,6	3,4	4,8	0,3

TABL. 26. PRZECIĘTNA MIESIĘCZNA EMERYTURA I RENTA BRUTTO^{a)} W LATACH 2005-2013 WEDŁUG INSTYTUCJI WYPŁACAJĄCYCH
MONTHLY AVERAGE GROSS^{a)} RETIREMENT AND OTHER PENSION IN 2005-2013 BY INSTITUTIONS

Wyszczególnienie <i>Specification</i>	2005	2004= =100	2006	2005= =100	2007	2006= =100	2008	2007= =100	2009	2008= =100	2010	2009= =100	2011	2010= =100	2012	2011= =100	2013	2012= =100
	w zł in zł	w % in %	w zł in zł	w % in %	w zł in zł	w % in %	w zł in zł	w % in %	w zł in zł	w % in %	w zł in zł	w % in %	w zł in zł	w % in %	w zł in zł	w % in %	w zł in zł	w % in %
Pozarolniczy system ubezpieczeń społecznych	1 170,74	102,6	1 260,84	107,7	1 298,83	103,0	1 418,65	109,2	1 542,63	108,7	1 642,90	106,5	1 727,25	105,1	1 820,99	105,4	1 921,25	105,5
<i>Non-agricultural social security system</i>																		
w tym: <i>of which:</i>																		
ZUS ^{a)}	127,23 ^{c)}	102,8	1 214,75	107,8	1 251,74	103,0	1 370,81	109,5	1 491,52	108,8	1 588,95	106,5	1 669,22	105,1	1 759,85	105,4	1 855,52	105,4
SIF ^{a)}																		
MON	2 177,90 ^{c)}	97,9	2 296,53	105,4	2 335,60	101,7	2 425,02	103,8	2 599,28	107,2	2 745,24	105,6	2 860,44	104,2	2 959,79	103,5	3 090,00	104,4
MND																		
MSW	2 009,61 ^{c)}	101,9	2 147,69	106,9	2 205,04	102,7	2 355,46	106,8	2 555,27	108,5	2 673,74	104,6	2 823,13	105,6	2 958,44	104,8	3 128,78	105,8
MI																		
MS	2 080,67	101,1	2 211,78	106,3	2 254,43	101,9	2 402,45	106,6	2 606,79	108,5	2 802,12	107,5	2 973,64	106,1	3 103,34	104,4	3 276,54	105,6
MJ																		
KRUS	758,11	101,5	802,52	105,9	813,93	101,4	857,91	105,4	911,04	106,2	954,68	104,8	986,24	103,3	1 054,61	106,9	1 121,52	106,3
ASIF																		

a) Patrz uwagi ogólne, pkt. 5, str. 15.

b) Łącznie z rentami wypadkowymi finansowanymi z FUS a wypłacanymi przez MON, MSW oraz MS w zbiegu z emeryturami finansowanymi z budżetu MON, MSW oraz MS nie uwzględnionymi przez ministerstwa.

c) Łącznie z kwotą jednorazowej wypłaty dla osób pobierających świadczenia emerytalno-rentowe w kwocie nie wyższej niż kwota najniższej emerytury lub renty

a) See general notes, point 5, p. 15.

b) Including accident pensions financed from the SIF, paid from the MND, the MI, and the MJ simultaneously to retirement pensions from the MND, the MI, and the MJ not included by ministries.

c) Including one-off payment for persons receiving retirement and other pensions in the amount not higher than the lowest retirement or other pension.

TABL. 27. PRZECIĘTNA MIESIĘCZNA EMERYTURA I RENTA BRUTTO^{a)} Z ZAKŁADU UBEZPIECZEŃ SPOŁECZNYCH WEDŁUG REGIONÓW I WOJEWÓDZTW^{b)}
MONTHLY AVERAGE GROSS^{a)} RETIREMENT AND OTHER PENSION FROM THE SOCIAL INSURANCE INSTITUTION BY REGIONS AND VOIVODSHIPS^{b)}

Wyszczególnienie <i>Specification</i>	Przeciętna miesięczna emerytura i renta brutto <i>Average monthly gross retirement and other pension</i>	
	ogółem <i>total</i>	w tym emerytura <i>of which retirement pension</i>
	w zł <i>in zł</i>	
POLSKA^{c)d)} 2012	1 759,85	1 872,32
POLAND^{c)d)} 2013	1 855,52	1 970,39
Region Centralny	1 850,04	1 972,54
Łódzkie	1 730,12	1 836,35
Mazowieckie	1 915,22	2 045,40
Region Południowy	2 116,27	2 218,06
Małopolskie	1 812,30	1 913,82
Śląskie	2 287,25	2 389,75
Region Wschodni	1 644,86	1 762,79
Lubelskie	1 653,80	1 784,35
Podkarpackie	1 600,77	1 726,05
Podlaskie	1 682,71	1 770,49
Świętokrzyskie	1 675,09	1 783,89
Region Północno-zachodni	1 763,58	1 892,42
Lubuskie	1 690,11	1 800,77
Wielkopolskie	1 770,68	1 915,35
Zachodniopomorskie	1 793,88	1 904,20
Region Południowo-zachodni	1 866,16	1 947,29
Dolnośląskie	1 877,72	1 959,41
Opolskie	1 827,00	1 907,66
Region Północny	1 751,75	1 879,73
Kujawsko-pomorskie	1 709,33	1 849,29
Pomorskie	1 840,80	1 949,49
Warmińsko-mazurskie	1 669,55	1 805,55

a) Patrz uwagi ogólne, pkt. 5 str. 15. b) Przyporządkowanie do województwa według siedziby oddziału ZUS dokonującego wypłaty emerytury bądź renty dla danego świadczeniobiorcy. c) Bez emerytur i rent osób posiadających prawo także do świadczenia rolniczego, bez emerytur pomostowych oraz nauczycielskich świadczeń kompensacyjnych. d) Łącznie z rentami wypadkowymi finansowanymi z FUS, a wypłacanymi przez MON, MSW oraz MS w zbiegu z emeryturami finansowanymi z budżetu MON, MSW oraz MS nie uwzględnionymi w podziale na województwa. a) See general notes, point 5. p. 15. b) Assignment to the voivodship by a branch of the SII paying particular retirement or other pension, c) Excluding retirement and other pensions of persons with simultaneous right to agricultural benefit also excluding the bridge benefits and teachers' compensation benefits. d) Including accident pensions financed from the SIF, paid from the MND, the MI, and the MJ simultaneously to retirement pensions from the MND, the MI, and the MJ not included in the territorial distribution by voivodships.

TABL. 28. PRZECIĘTNA MIESIĘCZNA EMERYTURA I RENTA BRUTTO^{a)} Z ZAKŁADU UBEZPIECZEŃ SPOŁECZNYCH WEDŁUG REGIONÓW^{b)}
MONTHLY AVERAGE GROSS^{a)} RETIREMENT AND OTHER PENSION FROM THE SOCIAL INSURANCE INSTITUTION BY REGIONS^{b)}

Wyszczególnienie <i>Specification</i>	Emerytury i renty ogółem <i>Retirement and other pensions in total</i>	W tym emerytury <i>Of which retirement pensions</i>	Renty z tytułu niezdolności do pracy <i>Disability pensions</i>	Renty rodzinne <i>Survivors pensions</i>
	W zł In zł			
POLSKA^{c)d)} 2012	1 759,85	1 872,32	1 408,26	1 631,04
POLAND^{c)d)} 2013	1 855,52	1 970,39	1 487,65	1 717,68
Region Centralny	1 850,04	1 972,54	1 367,73	1 644,63
Region Południowy	2 116,27	2 218,06	1 773,27	2 009,59
Region Wschodni	1 644,86	1 762,79	1 322,36	1 488,42
Region Północno-zachodni	1 763,58	1 892,42	1 425,50	1 624,95
Region Południowo-zachodni	1 866,16	1 947,29	1 594,07	1 738,69
Region Północny	1 751,75	1 879,73	1 393,90	1 608,89
	2012 = 100			
POLSKA^{c)d)}	105,4	105,2	105,6	105,3
POLAND^{c)d)}				
Region Centralny	105,5	105,4	105,6	105,5
Region Południowy	105,4	105,2	105,6	105,1
Region Wschodni	105,7	105,4	106,2	105,5
Region Północno-zachodni	105,3	105,0	105,6	105,2
Region Południowo-zachodni	105,4	105,2	105,2	105,7
Region Północny	105,3	105,0	105,8	105,3

a) Patrz uwagi ogólne, pkt. 5, str. 15. b) Przyporządkowanie do województwa według siedziby oddziału ZUS dokonującego wypłaty emerytury bądź renty dla danego świadczeniobiorcy. c) Bez emerytur i rent osób posiadających prawo także do świadczenia rolniczego, bez emerytur pomostowych oraz nauczycielskich świadczeń kompensacyjnych. d) Łącznie z rentami wypadkowymi finansowanymi z FUS, a wypłacanymi przez MON, MSW oraz MS w zbiegu z emeryturami finansowanymi z budżetu MON, MSW oraz MS nie uwzględnionymi w podziale na województwa.

a) See general notes, point 5, p. 15. b) Assignment to the voivodship by a branch of the SII paying particular retirement and other pensions. c) Excluding retirement and other pensions of people with simultaneous right to agricultural benefit also excluding the bridge benefits and teachers' compensation benefits. d) Including accident pensions financed from the SIF, paid from the MND, the MI, and the MJ simultaneously to retirement pensions from the MND, the MI, and the MJ not included in the territorial distribution by voivodships.

TABL. 29. PRZECIĘTNA MIESIĘCZNA EMERYTURA I RENTA BRUTTO^{a)} Z KASY ROLNICZEGO UBEZPIECZENIA SPOŁECZNEGO WEDŁUG REGIONÓW I WOJEWÓDZTW^{b)c)}
MONTHLY AVERAGE GROSS^{a)} RETIREMENT AND OTHER PENSION FROM THE AGRICULTURAL SOCIAL INSURANCE FUND BY REGIONS AND VOIVODSHIPS^{b)c)}

Wyszczególnienie <i>Specification</i>	Emerytury i renty ogółem ^{d)e)} <i>Retirement and other pensions in total^{d)e)}</i>	W tym emerytury <i>Of which retirement pensions</i>
	w zł <i>in zł</i>	
POLSKA 2012	1 054,61	1 097,75 ^{f)}
POLAND 2013	1 121,52	1 153,87
Region Centralny	1 092,09	1 111,61
Łódzkie	1 109,24	1 124,37
Mazowieckie	1 082,59	1 104,36
Region Południowy	1 166,05	1 231,16
Małopolskie	1 084,34	1 132,45
Śląskie	1 367,05	1 441,96
Region Wschodni	1 100,97	1 126,39
Lubelskie	1 166,04	1 145,76
Podkarpackie	1 091,30	1 120,39
Podlaskie	1 086,69	1 103,29
Świętokrzyskie	1 094,62	1 118,95
Region Północno-zachodni	1 145,59	1 189,63
Lubuskie	1 261,30	1 333,82
Wielkopolskie	1 111,99	1 149,68
Zachodniopomorskie	1 204,59	1 250,45
Region Południowo-zachodni	1 212,84	1 259,24
Dolnośląskie	1 226,90	1 288,89
Opolskie	1 187,16	1 210,38
Region Północny	1 126,55	1 161,57
Kujawsko-pomorskie	1 125,86	1 153,38
Pomorskie	1 126,00	1 176,88
Warmińsko-mazurskie	1 128,17	1 163,21

a) Patrz uwagi ogólne, pkt. 5, str. 15. b) Łącznie z wypłatami emerytur i rent osób posiadających prawo także do świadczenia pracowniczego finansowanego z FUS oraz łącznie ze świadczeniami rentowymi inwalidów wojennych, wojskowych i osób represjonowanych finansowanymi z odrębnego rozdziału wydatków budżetu państwa 75313 c) Łącznie z wypłatami na podstawie art. 25, ust. 4 w związku z art. 25, ust. 2a ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników, lecz bez potrąceń nieprzekazywanych. d) Łącznie z GBRZ. e) Łącznie ze świadczeniami pieniężnymi dla cywilnych niewidomych ofiar wojny. f) Łącznie z wypłatami świadczeń rolnych przez MON, MS, MSW.

a) See general notes, point 5, p. 15. b) Including payment retirement and other pensions of people with simultaneous right to employee benefit financed from the SIF and including pension benefits of war and military invalids, repressed persons financed from the separate chapter of the state budget 75313. c) Including paying on the basis of Art. 25, paragraph 4 in conjunction with Art. 25, paragraph 2a of the Act of social security for farmers but without deductions not transmitted d) Including GBRZ benefit. e) Including cash benefits for blind civil victims of warfare. f) Including agricultural benefits payments from the MND, the MJ and the MI benefits for blind civil victims of warfare. f) Including agricultural benefits payments from the MND, the MJ and the MI.

TABL. 30. PRZECIĘTNA MIESIĘCZNA EMERYTURA I RENTA BRUTTO^{a)} Z KASY ROLNICZEGO UBEZPIECZENIA SPOŁECZNEGO WEDŁUG REGIONÓW^{b)c)}
MONTHLY AVERAGE GROSS^{a)} RETIREMENT AND OTHER PENSION FROM THE AGRICULTURAL SOCIAL INSURANCE FUND BY REGIONS^{b)c)}

Wyszczególnienie <i>Specification</i>	Emerytury i renty ogółem ^{d)e)} <i>retirement and other pensions in total^{d)e)}</i>	W tym emerytury <i>Of which retirement pensions</i>	Renty z tytułu niezdolności do pracy <i>Disability pensions</i>	Renty rodzinne ^{f)} <i>Survivors pensions^{f)}</i>
	W zł In zł			
POLSKA 2012	1 054,61	1 097,75 ^{g)}	837,16	1 145,64
POLAND 2013	1 121,52	1 153,87^{g)}	958,23	1 203,94
Region Centralny	1 092,09	1 111,61	949,48	1 189,93
Region Południowy	1 166,05	1 231,16	933,35	1 127,67
Region Wschodni	1 100,97	1 126,39	956,63	1 206,96
Region Północno-zachodni	1 145,59	1 189,63	969,29	1 201,09
Region Południowo-zachodni	1 212,84	1 259,24	977,73	1 213,51
Region Północny	1 126,55	1 161,57	975,25	1 271,14
	2012 = 100			
POLSKA	106,3	105,1	114,5	105,1
POLAND				
Region Centralny	106,5	105,4	116,2	105,2
Region Południowy	105,4	104,6	112,1	104,6
Region Wschodni	106,4	105,3	113,6	105,1
Region Północno-zachodni	106,4	104,8	115,2	105,1
Region Południowo-zachodni	105,8	104,9	113,1	104,7
Region Północny	107,0	105,2	115,8	105,5

a) Patrz uwagi ogólne, pkt. 5, str. 15. b) Łącznie z wypłatami emerytur i rent osób posiadających prawo także do świadczenia pracowniczego finansowanego z FUS oraz łącznie ze świadczeniami rentowymi inwalidów wojennych, wojskowych i osób represjonowanych finansowanymi z odrębnego rozdziału wydatków budżetu państwa 75313 c) Łącznie z wypłatami na podstawie art. 25, ust.4 w związku z art. 25 ust. 2a ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników, lecz bez potrąceń nieprzekazywanych. d) Łącznie z GBRZ. e) Łącznie ze świadczeniami pieniężnymi dla cywilnych niewidomych ofiar wojny. f) Łącznie z rentami socjalnymi. g) Łącznie z wypłatami świadczeń rolnych przez MON, MS, MSW.

a) See general notes, point 5, p. 15. b) Including payment retirement and other pensions of people with simultaneous right to employee benefit financed from the SIF and including pension benefits of war and military invalids, repressed persons financed from the separate chapter of the state budget 75313. c) Including paying on the basis of Art. 2, paragraph.4 in conjunction with Art. 25, paragraph 2a of the Act of social security for farmers but without deductions not transmitted. d) Including GBRZ benefit. e) Including cash benefits for blind civil victims of warfare. f) Including social pensions. g) Including agricultural benefits payments from the MND, the MJ and the MI.

TABL. 31. PRZECIĘTNA MIESIĘCZNA EMERYTURA I RENTA BRUTTO^{a)} Z ZAKŁADU UBEZPIECZEŃ SPOŁECZNYCH WEDŁUG WOJEWÓDZTW
MONTHLY AVERAGE GROSS^{e)} RETIREMENT AND OTHER PENSION FROM THE SOCIAL INSURANCE INSTITUTION BY VOIVODSHIPS

Wyszczególnienie <i>Specification</i>	Emerytury i renty ogółem <i>Retirement and other pensions in total</i>		W tym emerytury <i>of which retirement pensions</i>	
	w zł <i>in zł</i>	2012 = 100	w zł <i>in zł</i>	2012 = 100
POLSKA^{b)(c)d)}	1 855,52	105,4	1 970,39	105,2
<i>POLAND^{b)(c)d)}</i>				
Województwa ogółem^{e)}	1 855,54	105,4	1 970,39	105,2
<i>Voivodships total^{e)}</i>				
Dolnośląskie	1 877,72	105,3	1 959,41	105,2
Kujawsko-pomorskie	1 709,33	105,3	1 849,29	105,1
Lubelskie	1 653,80	105,9	1 784,35	105,5
Lubuskie	1 690,11	105,4	1 800,77	105,0
Łódzkie	1 730,12	105,3	1 836,35	105,2
Małopolskie	1 812,30	105,7	1 913,82	105,4
Mazowieckie	1 915,22	105,6	2 045,40	105,5
Opolskie	1 827,00	105,6	1 907,66	105,3
Podkarpackie	1 600,77	105,7	1 726,05	105,4
Podlaskie	1 682,71	105,5	1 770,49	105,3
Pomorskie	1 840,80	105,4	1 949,49	105,0
Śląskie	2 287,25	105,2	2 389,75	105,2
Świętokrzyskie	1 675,09	105,8	1 783,89	105,4
Warmińsko-mazurskie	1 669,55	105,1	1 805,55	105,0
Wielkopolskie	1 770,68	105,5	1 915,35	105,1
Zachodniopomorskie	1 793,88	105,0	1 904,20	105,0

a) Patrz uwagi ogólne, pkt. 5, str. 15. b) Bez emerytur i rent osób posiadających prawo także do świadczenia rolniczego, bez emerytur pomostowych oraz nauczycielskich świadczeń kompensacyjnych. c) Łącznie z rentami wypadkowymi finansowanymi z FUS, a wypłacanymi przez MON, MSW oraz MS w zbiegu z emeryturami finansowanymi z budżetu MON, MSW oraz MS nie uwzględnionymi w podziale na województwa. d) Łącznie z okresową emeryturą kapitałową ze środków zgromadzonych w OFE, której przeciętna wypłata w okresie I – XII 2013 wyniosła 94,93 zł. e) Przyporządkowanie do województwa według siedziby oddziału ZUS dokonującego wypłaty emerytury bądź renty dla danego świadczeniobiorcy.

a) See general notes, point 5, p. 15.

b) Excluding retirement and other pensions of persons with simultaneous right to agricultural benefit, also excluding the bridge benefits and teachers' pension benefits.

c) Including accident pensions financed from the SIF, paid from the MND, the MI, and the MJ simultaneously to retirement pension from the MND, the MI, and the MJ not included in the territorial distribution by voivodships.

d) Including temporary capital retirement pension from the means gathered in the OPF, which average payments in the period of I to XII 2013 was 94,93 zł. e) Assignment to the voivodship by a branch of the SII paying particular retirement or other pension.

TABL. 32. PRZECIĘTNA MIESIĘCZNA RENTA BRUTTO^{a)} Z ZAKŁADU UBEZPIECZEŃ SPOŁECZNYCH WEDŁUG WOJEWÓDZTW
MONTHLY AVERAGE GROSS^{a)} PENSION FROM THE SOCIAL INSURANCE INSTITUTION BY VOIVODSHIPS

Wyszczególnienie <i>Specification</i>	Renty z tytułu niezdolności do pracy <i>Disability pensions</i>		Renty rodzinne <i>Survivors pensions</i>	
	w zł <i>in zł</i>	2012 = 100	w zł <i>in zł</i>	2012 = 100
POLSKA OGÓŁEM^{b)c)}	1 487,65	105,6	1 717,68	105,3
<i>POLAND IN TOTAL^{b)c)}</i>				
Województwa ogółem^{d)}	1 487,71	105,6	1 717,68	105,3
<i>Voivodships total^{d)}</i>				
Dolnośląskie	1 612,59	105,2	1 757,98	105,4
Kujawsko-pomorskie	1 318,29	105,9	1 576,22	105,4
Lubelskie	1 365,34	106,2	1 481,52	105,4
Lubuskie	1 425,51	105,9	1 551,11	105,1
Łódzkie	1 296,45	105,5	1 581,89	105,5
Małopolskie	1 531,41	106,3	1 669,10	105,2
Mazowieckie	1 408,03	105,6	1 680,27	105,4
Opolskie	1 502,02	105,5	1 679,98	106,5
Podkarpackie	1 246,18	106,3	1 459,65	105,0
Podlaskie	1 401,30	105,8	1 510,75	105,7
Pomorskie	1 500,72	105,4	1 706,67	106,1
Śląskie	1 931,69	105,0	2 178,02	105,0
Świętokrzyskie	1 322,30	106,2	1 527,73	106,5
Warmińsko-mazurskie	1 361,97	106,2	1 492,07	103,7
Wielkopolskie	1 411,91	106,1	1 636,92	105,1
Zachodniopomorskie	1 457,61	104,2	1 642,16	105,3

a) Patrz uwagi ogólne, pkt. 5, str. 15.

b) Bez emerytur i rent osób posiadających prawo także do świadczenia rolniczego.

c) Łącznie z rentami wypadkowymi finansowanymi z FUS, a wypłacanymi przez MON, MSW oraz MS w zbiegu z emeryturami finansowanymi z budżetu MON, MSW oraz MS nie uwzględnionymi w podziale na województwa.

d) Przymiarowanie do województwa według siedziby oddziału ZUS dokonującego wypłaty emerytury bądź renty dla danego świadczeniobiorcy.

a) *See general notes, point 5, p. 15.*

b) *Excluding retirement and other pensions of persons with simultaneous right to agricultural benefit.*

c) *Including accident pensions financed from the SIF, paid from the MND, the MI, and the MJ simultaneously to retirement pension from the MND, the MI, and the MJ not included in the territorial distribution by voivodships.*

d) *Assignment to the voivodship by a branch of the SII paying particular retirement or other pension.*

TABL. 33. PRZECIĘTNA MIESIĘCZNA EMERYTURA I RENTA BRUTTO^{a)} Z KASY ROLNICZEGO UBEZPIECZENIA SPOŁECZNEGO WEDŁUG WOJEWÓDZTW^{b)c)}
MONTHLY AVERAGE GROSS^{d)} RETIREMENT AND OTHER PENSION FROM THE AGRICULTURAL SOCIAL INSURANCE FUND BY VOIVODSHIPS^{b)c)}

Wyszczególnienie <i>Specification</i>	Emerytury i renty ogółem ^{d)e)} <i>Retirement and other pensions in total^{d)e)}</i>		W tym emerytury <i>Of which retirement pensions</i>	
	w zł <i>in zł</i>	2012 = 100	w zł <i>in zł</i>	2012 = 100
POLSKA	1 121,52	106,3	1 153,87^{f)}	105,1
<i>POLAND</i>				
Dolnośląskie	1 226,90	105,8	1 288,89	104,8
Kujawsko-pomorskie	1 125,86	107,2	1 153,38	105,3
Lubelskie	1 116,04	106,4	1 145,76	105,2
Lubuskie	1 261,30	105,7	1 333,82	104,9
Łódzkie	1 109,24	106,3	1 124,37	105,2
Małopolskie	1 084,34	106,1	1 132,45	105,0
Mazowieckie	1 082,59	106,7	1 104,36	105,5
Opolskie	1 187,16	105,7	1 210,38	105,1
Podkarpackie	1 091,30	106,1	1 120,39	105,3
Podlaskie	1 086,69	106,5	1 103,29	105,4
Pomorskie	1 126,00	106,9	1 176,88	105,1
Śląskie	1 367,05	104,5	1 441,96	104,2
Świętokrzyskie	1 094,62	106,3	1 118,95	105,1
Warmińsko-mazurskie	1 128,17	106,8	1 163,21	105,2
Wielkopolskie	1 111,99	106,8	1 149,68	104,9
Zachodniopomorskie	1 204,59	106,0	1 250,45	104,8

a) Patrz uwagi ogólne, pkt. 2 i 5, str. 14, 15.

b) Łącznie ze świadczeniami rentowymi osób posiadających prawo także do świadczenia pracowniczego finansowanego z FUS oraz łącznie ze świadczeniami inwalidów wojennych, wojskowych i osób represjonowanych finansowanymi z odrębnego rozdziału wydatków budżetu państwa 75313.

c) Łącznie z wypłatami na podstawie art. 25, ust. 4 w związku z art. 25 ust. 2a ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników, lecz bez potrąceń nie przekazywanych. d) Łącznie z GBRZ-tami.

e) Łącznie ze świadczeniami pieniężnymi dla cywilnych niewidomych ofiar wojny.

f) Łącznie z wypłatami świadczeń rolnych z MON, MS, MSW.

a) See general notes, point 2 and 5, p. 14, 15.

b) Including payment pensions of people with simultaneous right to employee benefit financed from the SIF and including pension benefits of war and military invalids, repressed persons financed from the separate chapter of the state budget 75313.

c) Including paying on the basis of Art.25, paragraph.4 in conjunction with Art. 25, paragraph 2a of the Act of social security for farmers but without deductions not transmitted.

d) Including GBRZ benefit.

e) Including cash benefits for blind civil victims of warfare.

f) Including agricultural benefits payments from the MND, the MJ and the MI.

TABL. 34. PRZECIĘTNA MIESIĘCZNA RENTA BRUTTO^{a)} Z KASY ROLNICZEGO UBEZPIECZENIA SPOŁECZNEGO WEDŁUG WOJEWÓDZTW^{b)c)}
MONTHLY AVERAGE GROSS^{a)} PENSION FROM THE AGRICULTURAL SOCIAL INSURANCE FUND BY VOIVODSHIPS^{b)c)}

Wyszczególnienie <i>Specification</i>	Renty z tytułu niezdolności do pracy <i>Disability pensions</i>		Renty rodzinne ^{d)} <i>Survivors pensions^{d)}</i>	
	w zł	in zł	2012 = 100	2012 = 100
POLSKA	958,23		114,5	
<i>POLAND</i>				
Dolnośląskie	972,64		113,1	104,1
Kujawsko-pomorskie	989,42		116,5	105,8
Lubelskie	965,62		113,0	105,3
Lubuskie	970,14		111,8	104,7
Łódzkie	964,00		115,8	105,0
Małopolskie	929,89		112,1	104,8
Mazowieckie	942,53		116,4	105,3
Opolskie	993,95		113,3	105,9
Podkarpackie	947,47		111,3	105,1
Podlaskie	954,05		116,1	105,5
Pomorskie	951,43		114,7	104,6
Śląskie	948,91		111,8	104,0
Świętokrzyskie	945,60		116,1	103,8
Warmińsko-mazurskie	974,40		115,8	105,9
Wielkopolskie	966,84		116,1	105,5
Zachodniopomorskie	979,72		113,6	103,4

a) Patrz uwagi ogólne, pkt. 5, str. 15.

b) Łącznie ze świadczeniami rentowymi osób posiadających prawo także do świadczenia pracowniczego finansowanego z FUS ze świadczeniami rentowymi inwalidów wojennych, wojskowych i osób represjonowanych finansowanych z odrębnego rozdziału wydatków budżetu państwa 75313.

c) Łącznie z wypłatami na podstawie art. 25 ust 4 w związku z art.25 ust 2a ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników, lecz bez potrąceń nie przekazywanych.

d) Łącznie z rentami socjalnymi.

a) See general notes, point 5, p. 15.

b) Including payment pensions of people with simultaneous right to employee benefit financed from the SIF and including pension benefits of war and military invalids, repressed persons financed from the separate chapter of the state budget 75313.

c) Including paying on the basis of Art.25 , paragraph.4 in conjunction with Art. 25, paragraph 2a of the Act of social security for farmers but without deductions not transmitted.

d) Including social pensions.

TABL. 35. PRZECIĘTNA MIESIĘCZNA EMERYTURA I RENTA BRUTTO^{a)} Z MINISTERSTWA OBRONY NARODOWEJ, MINISTERSTWA SPRAWIEDLIWOŚCI I MINISTERSTWA SPRAW WEWNĘTRZNYCH
MONTHLY AVERAGE GROSS^{a)} RETIREMENT AND OTHER PENSION FROM THE MINISTRY OF NATIONAL DEFENCE, THE MINISTRY OF JUSTICE AND THE MINISTRY OF INTERIOR

Wyszczególnienie <i>Specification</i>	MON <i>MND</i>	MS <i>MJ</i>	MSW ^{a)} <i>MI^{a)}</i>
<i>W tys. zł In zł</i>			
Emerytura i renta ogółem..... 2012	2 959,79	3 103,34	2 958,44
<i>Retirement and other pension in total</i> 2013	3 090,00	3 276,54	3 128,78
W tym emerytura..... <i>Of which retirement pension</i>	3 236,59	3 499,72	3 326,70
Renty z tytułu niezdolności do pracy ..... <i>Disability pensions</i>	3 051,01	2 679,21	2 733,64
Renty rodzinne ..... <i>Survivors pensions</i>	2 688,47	2 640,17	2 562,07
2012 = 100			
Emerytura i renta ogółem.....	104,4	105,6	105,8
<i>Retirement and other pension in total</i>			
W tym emerytura..... <i>Of which retirement pension</i>	104,5	105,8	105,9
Renty z tytułu niezdolności do pracy ..... <i>Disability pensions</i>	103,4	105,6	105,0
Renty rodzinne ..... <i>Survivors pensions</i>	104,2	103,5	104,6

a) Patrz uwagi ogólne, pkt. 5, str. 15.

a) See general notes, point 5, p. 15.

TABL. 36. ŚWIADCZENIA POZAUBEZPIECZENIOWE Z MINISTERSTWA OBRONY NARODOWEJ, Z MINISTERSTWA SPRAWIEDLIWOŚCI, Z MINISTERSTWA SPRAW WEWNĘTRZNYCH
NON-INSURANCE BENEFITS FROM THE MINISTRY OF NATIONAL DEFENCE, FROM THE MINISTRY OF JUSTICE, FROM THE MINISTRY OF INTERIOR

Wyszczególnienie <i>Specification</i>	MON <i>MND</i>		MS <i>MJ</i>		MSW <i>MI</i>	
		2012 = 100		2012 = 100		2012 = 100
<i>Liczba świadczeń Number of benefits</i>						
Ryczałty energetyczne	116 265	93,5	9 751	92,4	62 500	92,9
<i>Energy-supply allowance for combatants</i>						
Dodatki kombatanckie	46 633	90,0	3 662	90,1	22 377	90,2
<i>Supplements for combatants</i>						
Świadczenia pieniężne w wysokości dodatku kombatanckiego	–	x	–	x	–	x
<i>Cash benefits in the amount equal to the supplement for combatants</i>						
Świadczenia pieniężne dla żołnierzy-górników	821	93,0	402	93,7	2 195	89,3
<i>Cash benefits for soldiers-miners</i>						
Świadczenia pieniężne dla osób deportowanych	16 670	94,4	3 496	91,6	24 530	92,4
<i>Cash benefits for deported persons</i>						
Dodatki kompensacyjne	115 368	93,5	9 050	92,1	59 054	92,7
<i>Compensation supplements</i>						
<i>Kwota wypłat Benefits in total</i>						
Ryczałty energetyczne	19 144 918	98,7	1 605 621	97,5	10 251 265	97,8
<i>Energy-supply allowance for combatants</i>						
Dodatki kombatanckie	9 431 939	93,7	740 229	93,8	4 501 651	93,7
<i>Supplements for combatants</i>						
Świadczenia pieniężne w wysokości dodatku kombatanckiego	–	x	–	x	–	x
<i>Cash benefits in the amount equal to the supplement for combatants</i>						
Świadczenia pieniężne dla żołnierzy-górników	153 194	97,7	69 023	96,5	386 426	94,0
<i>Cash benefits for soldiers-miners</i>						
Świadczenia pieniężne dla osób deportowanych	2 899 988	99,6	640 651	95,3	4 423 532	95,8
<i>Cash benefits for deported persons</i>						
Dodatki kompensacyjne	3 507 208	97,4	274 938	95,9	1 787 571	96,4
<i>Compensation supplements</i>						

TABL. 37. ŚWIADCZENIA Z ZAKŁADU UBEZPIECZEŃ SPOŁECZNYCH Z ROZDZIAŁU 75313 WYDATKÓW BUDŻETU PAŃSTWA ^{a)}
BENEFITS FROM THE SOCIAL INSURANCE INSTITUTION FROM 75313 ALLOCATION IN STATE BUDGET ^{a)}

Wyszczególnienie <i>Specification</i>	Liczba świadczeń <i>Number of benefits</i>		Kwota wypłat <i>Benefits in total</i>	
		2012 = 100	w tys. zł <i>in thous. zł</i>	2012 = 100
Ryczałty energetyczne..... <i>Energy-supply allowance for combatants</i>	3 252 384	92,7	534 915	97,8
Dodatki kombatanckie..... <i>Supplements for combatants</i>	1 191 804	90,6	240 559	94,3
Świadczenia pieniężne w wysokości dodatku kombatanckiego..... <i>Cash benefits in the amount equal to the supplement for combatants</i>	7 116	96,8	4 404	98,7
Świadczenia pieniężne dla żołnierzy-górników..... <i>Cash benefits for soldiers-miners</i>	271 716	91,8	47 552	95,4
Świadczenia pieniężne dla osób deportowanych..... <i>Cash benefits for deported persons</i>	1 012 956	91,1	180 818	94,4
Dodatki kompensacyjne..... <i>Compensation supplements</i>	2 816 040	92,3	85 453	96,1

a) Łącznie z wypłatami realizowanymi na mocy umów międzynarodowych.

a) Including payments realized on the basis of international agreements

TABL. 38. ŚWIADCZENIA Z KASY ROLNICZEGO UBEZPIECZENIA SPOŁECZNEGO Z ROZDZIAŁU 75313 WYDATKÓW BUDŻETU PAŃSTWA
BENEFITS FROM THE AGRICULTURAL SOCIAL INSURANCE FUND FROM 75313 ALLOCATION IN STATE BUDGET

Wyszczególnienie <i>Specification</i>	Liczba świadczeń <i>Number of benefits</i>		Kwota wypłat <i>Benefits in total</i>	
		2012 = 100	w tys. zł <i>in thous. zł</i>	2012 = 100
Ryczałty energetyczne..... <i>Energy-supply allowance for combatants</i>	1 111 440	91,2	182 568	96,3
Dodatki kombatanckie..... <i>Supplements for combatants</i>	377 028	88,8	76 058	92,5
Świadczenia pieniężne dla osób deportowanych do pracy przymusowej..... <i>Cash benefits for deported persons</i>	283 452	88,6	52 842	92,0
Świadczenia pieniężne dla żołnierzy zastępczej służby wojskowej..... <i>Cash benefits for soldiers of substitute military service</i>	98 328	91,5	17 114	95,1
Świadczenie pieniężne dla cywilnych niewidomych ofiar działań wojennych..... <i>Cash benefits for blind civil victims of warfare</i>	168	100,0	108	108,0
Dodatki kompensacyjne..... <i>Compensation supplements</i>	933 984	90,3	28 304	94,1

TABL. 39. EMERYTURY I RENTY BRUTTO^{a)} Z POZAROLNICZEGO SYSTEMU UBEZPIECZEŃ SPOŁECZNYCH WEDŁUG ZAWODÓW
GROSS^{a)} RETIREMENT AND OTHER PENSIONS FROM NON-AGRICULTURAL SOCIAL SECURITY SYSTEM BY OCCUPATION

Wyszczególnienie <i>Specification</i>	Kwota świadczeń brutto w mln zł <i>Gross benefits in mln zł</i>	Przeciętne miesięczne świadczenie brutto w zł <i>Average monthly gross benefit in zł</i>
Emerytury razem^{b)} Total retirement pensions^{b)}	128 478,2	2 041,68
w tym: okresowe emerytury kapitałowe ze środków zgromadzonych w OFE <i>Annuity retirement pensions from the means gathered in the Open Pension</i>	3,7	94,93
w tym wypłacone przez ZUS	117 369,7	1 970,39
<i>of which paid of SII</i>		
pracowników kolejowych	2 624,7	1 857,24
<i>railway employees</i>		
górników <i>miners</i>	9 331,9	3 770,43
nauczycieli <i>teachers</i>	6 961,7	2 178,23
osób prowadzących na własny rachunek działalność gospodarczą	1 606,3	1 613,63
<i>self-employed persons</i>		
kombatantów	3,9	989,14
<i>combatants</i>		
Renty z tytułu niezdolności do pracy razem^{b)}	20 391,3	1 531,33
<i>Disability pensions^{b)}</i>		
w tym wypłacone przez ZUS	19 184,8	1 487,65
<i>of which paid of SII</i>		
z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych ^{c)}	6 381,6	2 684,71
<i>of which entitled due to occupational accidents and occupational diseases^{c)}</i>		
pracowników kolejowych	320,2	1 519,16
<i>railway employees</i>		
górników <i>miners</i>	1 386,9	3 638,87
nauczycieli <i>teachers</i>	1 103,6	2 660,01
osób prowadzących na własny rachunek działalność gospodarczą	835,4	1 134,64
<i>self-employed persons</i>		
inwalidów wojennych, wojskowych, osób represjonowanych i kombatantów	1 503,5	2 879,06
<i>war and military invalids, repression victims, as well as combatants</i>		
Renty rodzinne razem^{c)}	28 795,2	1 774,19
<i>Total survivors pensions^{c)}</i>		
w tym wypłacone przez ZUS	26 144,6	1 717,68
<i>of which paid of SII</i>		
z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych	680,0	2 141,60
<i>of which entitled due to occupational accidents and occupational diseases</i>		
pracowników kolejowych	1 357,0	1 608,61
<i>railway employees</i>		
górników <i>miners</i>	3030,1	2 872,17
osób prowadzących na własny rachunek działalność gospodarczą	569,5	1 274,31
<i>self-employed persons</i>		
inwalidów wojennych, wojskowych, osób represjonowanych i kombatantów	573,5	1 774,47
<i>war and military invalids as well as combatants</i>		

a) Patrz uwagi ogólne, str. 15. b) Łącznie z wypłacanymi przez MON, MSW oraz MS. c) Łącznie z rentami wypadkowymi finansowanymi z FUS, a wypłacanymi przez MON, MSW oraz MS w zbiegu z emeryturami finansowanymi z budżetu MON, MSW oraz MS.

a) See general notes, p.15. b) Including pensions paid by the MND, the MI as well as the MJ. c) Including accident pensions which are financed from the SII and paid by the MND, the MI as well as the MJ with retirement pensions financed from budgets of these entities.

TABL. 40. RELACJA PRZECIĘTNEJ MIESIĘCZNEJ EMERYTURY BRUTTO^{a)} Z POZAROLNICZEGO SYSTEMU UBEZPIECZEŃ SPOŁECZNYCH DO PRZECIĘTNEGO WYNAGRODZENIA W GOSPODARCE NARODOWEJ^{b)} W LATACH 2000-2013

RELATION OF MONTHLY AVERAGE GROSS^{a)} RETIREMENT PENSION FROM NON-AGRICULTURAL SOCIAL SECURITY SYSTEM TO MONTHLY AVERAGE GROSS WAGES AND SALARIES IN THE NATIONAL ECONOMY^{b)} IN 2000-2013

Wyszczególnienie <i>Specification</i>	2000	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Przeciętna miesięczna emerytura brutto z pozarolniczego systemu ubezpieczeń społecznych w zł.....	1 000,07	1 305,75	1 360,52	1 396,88	1 523,05	1 651,21	1 755,19	1 844,66	1 938,09	2 041,68
<i>Monthly average gross retirement pension from non-agricultural social security system in zł</i>										
Relacja w %	63,7	66,6	66,1	61,8	59,1	60,8	62,2	62,0	62,9	64,0
<i>Relation in %</i>										

a) Patrz uwagi ogólne, pkt. 5, str. 15. b) Do obliczenia przyjęto za podstawę (mianownik) przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto pomniejszone o składki na obowiązkowe ubezpieczenia społeczne.

a) See general notes, point 5, p. 15. b) For calculating the ratio, the average monthly gross wages and salaries, less contributions to compulsory social security, was adopted as the base (denominator).

TABL. 41. ŚREDNIOROCZNE MINIMUM EGZYSTENCJI I MINIMUM SOCJALNE DLA GOSPODARSTW EMERYCKICH W LATACH 2000-2013
YEARLY SUBSISTENCE MINIMUM AND SOCIAL MINIMUM FOR RETIREES' HOUSEHOLDS IN 2000-2013

Rok <i>Year</i>	Minimum socjalne (w zł) <i>Social minimum (in zł)</i>		Minimum egzystencji (w zł) <i>Existence minimum (in zł)</i>		Przeciętna emerytura brutto z pozarolniczego systemu ubezpieczeń (w zł) <i>Average gross retirement pension from non-agricultural social security system (in zł)</i>	Przeciętny miesięczny dochód rozporządzalny na 1 osobę w gospodarstwie domowym emerytów (w zł) <i>Monthly average disposable income per capita in retirees household (in zł)</i>
	1-osobowe M+K/2 sole M+W/2	2-osobowe M+K dual M+W	1-osobowe M+K/2 sole M+W/2	2-osobowe M+K dual M+W		
2000	641,20	1 053,72	308,0	523,5	1 000,07	696,35
2002	722,89	1 164,01	347,0	572,9	1 177,34	794,52
2003	729,40	1 169,69	351,2	576,5	1 237,53	814,34
2004	757,12	1 216,04	367,7	604,6	1 288,59	869,01
2005	780,31	1 256,28	382,3	630,8	1 305,75	883,80
2006	800,80	1 301,80	351,58	591,57	1 360,52	943,89
2007	822,18	1 341,03	364,66	615,97	1 396,88	999,05
2008	871,61	1 426,99	389,51	643,23	1 523,05	1 096,87
2009	907,09	1 487,58	421,85	698,02	1 651,21	1 180,65
2010	943,52	1 553,37	447,54	743,83	1 755,19	1 244,77
2011	984,37	1 623,64	474,20	789,08	1 844,66	1 297,96
2012	1 043,09	1 720,37	493,96	820,77	1 938,09	1 371,62
2013	1 062,45	1 769,24	513,87	855,72	2 041,68	1 415,23

Uwaga. Począwszy od 2006 r. zmodyfikowano minimum socjalne i minimum egzystencji.
Note. From 2006 modified social minimum and modified subsistence minimum.

Dział III

Gospodarstwa domowe emerytów i rencistów

Part 3

Retirees' and pensioners' households

**TABL. 42. PRZECIĘTNY MIESIĘCZNY DOCHÓD ROZPORZĄDZALNY NA 1 OSOBE
W GOSPODARSTWACH DOMOWYCH EMERYTÓW I RENCISTÓW**
*MONTHLY AVERAGE INCOME PER CAPITA IN RETIREES' AND PENSIONERS'
HOUSEHOLDS*

Wyszczególnienie <i>Specification</i>	Gospodarstwa domowe <i>Households</i>			
	ogółem <i>total</i>	emerytów i rencistów razem <i>of retirees and pensioners in total</i>	emerytów <i>of retirees</i>	rencistów <i>of pensioners</i>
	W zł na osobę <i>In zł per capita</i>			
DOCHÓD ROZPORZĄDZALNY	1 299,07	1 328,25	1 415,23	1 006,80
<i>AVAILABLE INCOME</i>				
w tym dochód do dyspozycji	1 254,89	1 266,38	1 348,72	960,32
<i>of which disposable income</i>				
	W% <i>In % (2012 = 100) – nominalnie</i> <i>nominal</i>			
DOCHÓD ROZPORZĄDZALNY	101,6	102,4	103,2	101,3
<i>AVAILABLE INCOME</i>				
w tym dochód do dyspozycji	101,8	102,8	103,7	101,3
<i>of which disposable income</i>				
	W% <i>in % (2012 = 100) – realnie</i> <i>real</i>			
DOCHÓD ROZPORZĄDZALNY	100,7	101,3	102,1	100,1
<i>AVAILABLE INCOME</i>				
w tym dochód do dyspozycji	100,9	101,7	102,6	100,1
<i>of which disposable income</i>				
	W % dochodu rozporządzalnego <i>In % of available income</i>			
Dochód z pracy najemnej	53,1	8,6	8,6	8,8
<i>Income from hired work</i>				
w tym z pracy dorywczej	0,7	0,4	0,3	0,7
<i>of which occasional work income</i>				
Dochód z gospodarstwa indywidualnego w rolnictwie	4,4	0,5	0,4	0,6
<i>Income from a private farm in agriculture</i>				
Dochód z pracy na własny rachunek	8,6	1,0	1,0	0,7
<i>Income from self-employment</i>				
Dochód ze świadczeń z ubezpieczeń społecznych i świadczeń pozostałych	29,1	86,8	87,3	84,5
<i>Income from social security system benefits and other benefits</i>				
w tym z: <i>of which from:</i>				
Emerytur	20,4	70,3	82,9	4,5
<i>Retirement pensions</i>				
Rent z tytułu niezdolności do pracy	2,5	6,1	1,7	29,4
<i>Disability pensions</i>				
Zasiłków dla bezrobotnych	0,4	0,2	0,2	0,4
<i>Unemployment benefits</i>				
Dochód z własności oraz z wynajmu budynków i budowli nie związanych z działalnością gospodarczą	0,5	0,3	0,3	0,2
<i>Income from property and from rental of property excluding economic activity</i>				
Pozostały dochód	4,3	2,8	2,4	5,2
<i>Other incomes</i>				
w tym dary od osób prywatnych	3,9	2,7	2,2	5,0
<i>of which donations from private persons</i>				

TABL. 43. PRZECIĘTNE MIESIĘCZNE WYDATKI NA 1 OSOBĘ W GOSPODARSTWACH DOMOWYCH EMERYTÓW I RENCISTÓW
MONTHLY AVERAGE EXPENDITURES PER CAPITA IN RETIREES' AND PENSIONERS' HOUSEHOLDS

Wyszczególnienie <i>Specification</i>	Gospodarstwa domowe <i>Households</i>			
	ogółem <i>total</i>	emerytów i rencistów razem <i>of retirees and pensioners in total</i>	emerytów <i>of retirees</i>	rencistów <i>of pensioners</i>
	W zł na osobę <i>In zł per capita</i>			
WYDATKI OGÓŁEM ^{a)} <i>EXPENDITURES IN TOTAL^{a)}</i>	1061,70	1144,22	1197,83	944,93
	W % wydatków <i>In % of expenditures</i>			
Towary i usługi konsumpcyjne <i>Consumer goods and services</i> w tym: <i>of which</i>	95,8	94,6	94,4	95,1
żywność i napoje bezalkoholowe <i>food and non-alcoholic beverages</i>	24,9	27,5	27,1	29,4
napoje alkoholowe i wyroby tytoniowe <i>alcoholic beverages, tobacco</i>	2,6	2,5	2,5	2,5
towary niezwyżnościowe i usługi <i>goods excluding food and services</i> w tym: <i>of which:</i>	66,7	63,6	63,8	62,3
odzież i obuwie <i>clothing and footwear</i>	5,1	3,0	3,0	2,9
użytkowanie mieszkania i nośniki energii <i>housing, water, electricity, gas and other fuels</i> w tym nośniki energii ^{b)} <i>of which electricity, gas and other fuels^{b)}</i>	20,8	24,4	23,9	27,1
wyposażenie mieszkania i prowadzenie gospodarstwa domowego <i>furnishing, household equipment and routine maintenance of the house</i>	12,2	15,6	15,3	17,1
zdrowie <i>health</i> w tym: <i>of which:</i>	4,7	4,2	4,3	4,0
artykuły farmaceutyczne <i>pharmaceutical products</i>	5,1	8,3	8,5	7,3
usługi ambulatoryjne i medycyny niekonwencjonalnej <i>out-patient services</i>	3,1	5,9	6,0	5,5
transport <i>transport</i>	1,5	1,6	1,6	1,2
łączność ^{c)} <i>communication</i>	9,6	6,3	6,8	4,2
rekreacja i kultura ^{d)} <i>recreation and culture</i>	5,1	4,7	4,6	5,0
edukacja <i>education</i>	6,5	5,1	5,2	4,7
restauracje i hotele <i>restaurants and hotels</i>	1,2	0,2	0,2	0,3
pozostałe towary i usługi ^{a)} <i>miscellaneous goods and services</i> w tym higiena osobista <i>of which personal care</i>	2,9	1,6	1,6	1,7
Wydatki pozostałe <i>Other expenditures</i> w tym dary przekazane innym gospodarstwom domowym <i>of which donations given to other households</i>	5,8	5,6	5,7	5,2
	2,8	2,2	2,2	2,2
	4,1	5,4	5,6	4,9
	3,0	4,0	4,2	3,4

a) Łącznie z wydatkami na ubezpieczenia na życie. b) Energia (elektryczna, ciepła, gaz, opał). c) Łącznie z wydatkami na usługi internetowe. d) Bez wydatków na usługi internetowe.

a) Including expenditures on life insurance. b) Energy (electricity, heat energy, gas, liquid and solid fuels). c) Including expenditures on Internet services. d) Excluding expenditures on Internet services.

TABL. 44. DYNAMIKA PRZECIĘTNYCH MIESIĘCZNYCH WYDATKÓW NA 1 OSOBE W GOSPODARSTWACH DOMOWYCH EMERYTÓW I RENCISTÓW NA TLE OGÓŁU GOSPODARSTW DOMOWYCH W 2013 R. (2012=100)
DYNAMICS OF MONTHLY AVERAGE EXPENDITURES PER CAPITA IN RETIREES' AND PENSIONERS' HOUSEHOLDS IN 2013 (2012=100) IN RELATION TO TOTAL HOUSEHOLDS EXPENDITURE

Wyszczególnienie <i>Specification</i>	Gospodarstwa domowe <i>Households</i>			
	ogółem <i>total</i>	emerytów i rencistów razem <i>of retirees and pensioners in total</i>	emerytów <i>of retirees</i>	rencistów <i>of pensioners</i>
WYDATKI OGÓŁEM – nominalne^{a)} <i>EXPENDITURES IN TOTAL – nominal</i>	100,3	101,5	102,0	101,4
Towary i usługi konsumpcyjne <i>Consumer goods and services</i>	100,4	102,0	102,5	101,4
w tym: <i>of which</i>				
żywność i napoje bezalkoholowe <i>food and non-alcoholic beverages</i>	100,2	100,6	101,0	100,3
napoje alkoholowe i wyroby tytoniowe <i>alcoholic beverages, tobacco</i>	95,9	101,0	103,2	92,9
towary niezwywnościowe i usługi <i>goods excluding foodstuffs and services</i>	102,0	104,0	104,7	103,5
w tym: <i>of which:</i>				
odzież i obuwie <i>clothing and footwear</i>	103,9	105,5	106,4	103,9
użytkowanie mieszkania i nośniki energii <i>housing, water, electricity, gas and other fuels</i>	103,2	102,6	102,3	105,4
w tym nośniki energii ^{b)} <i>of which electricity, gas and other fuels^{d)}</i>	102,0	102,0	102,0	102,0
wyposażenie mieszkania i prowadzenie gospodarstwa domowego <i>furnishing, household equipment and routine maintenance of the house</i>	98,6	101,8	102,2	103,2
zdrowie <i>health</i>	102,4	104,9	106,7	98,8
w tym: <i>of which:</i>				
artykuły farmaceutyczne <i>pharmaceutical products</i>	104,6	104,7	106,3	99,1
usługi ambulatoryjne i medycyny niekonwencjonalnej <i>out-patient services</i>	96,1	97,6	99,0	92,9
transport <i>transport</i>	99,5	106,8	109,1	98,2
łączność ^{c)} <i>communication</i>	130,5	123,3	123,9	122,1
rekreacja i kultura ^{d)} <i>recreation and culture</i>	80,9	82,5	83,5	80,1
edukacja <i>education</i>	101,0	104,6	100,4	118,8
restauracje i hotele <i>restaurants and hotels</i>	104,8	105,4	108,2	95,1
pozostałe towary i usługi ^{a)} <i>miscellaneous goods and services</i>	98,2	101,4	101,4	105,3
w tym higiena osobista <i>of which personal care</i>	99,9	100,1	100,8	99,5
Wydatki pozostałe <i>Other expenditures</i>	96,9	93,9	93,4	101,0
w tym dary przekazane innym gospodarstwom domowym <i>of which donations given to other households</i>	93,0	89,5	88,8	99,4
WYDATKI OGÓŁEM – realnie <i>EXPENSES IN TOTAL – real</i>	99,4	100,4	100,9	100,2
w tym: <i>of which:</i>				
Towary i usługi konsumpcyjne <i>Consumer goods and services</i>	99,5	100,9	101,4	100,2

a) Łącznie z wydatkami na ubezpieczenia na życie. b) Energia (elektryczna, ciepła, gaz, opał). c) Łącznie z wydatkami na usługi internetowe. d) Bez wydatków na usługi internetowe.

a) Including expenditures on life insurance. b) Energy (electricity, heat energy, gas, liquid and solid fuels). c) Including expenditures on Internet services. d) Excluding expenditures on Internet services.

TABL. 45. PRZECIĘTNE MIESIĘCZNE SPOŻYCIE^{a)} NIEKTÓRYCH ARTYKUŁÓW ŻYWNOŚCIOWYCH NA 1 OSOBĘ W GOSPODARSTWACH DOMOWYCH EMERYTÓW I RENCISTÓW
MONTHLY AVERAGE CONSUMPTION^{a)} OF SELECTED FOODSTUFFS PER CAPITA IN RETIREES' AND PENSIONERS' HOUSEHOLDS

Artykuły żywnościowe <i>Foodstuffs</i>	Jednostka miary <i>Unit of measurement</i>	Gospodarstwa domowe <i>Households</i>			
		ogółem <i>total</i>	emerytów i rencistów razem <i>of retirees and pensioners in total</i>	emerytów <i>of retirees</i>	rencistów <i>of pensioners</i>
Pieczywo ^{b)} <i>Bread</i>	kg	4,13	4,86	4,79	5,09
Makaron i produkty makaronowe..... <i>Pasta and pasta products</i>	kg	0,37	0,45	0,45	0,44
Mąka ^{c)} <i>Flour</i>	kg	0,76	1,04	1,05	0,96
Mięso ^{d)} <i>Meat</i>	kg	5,26	6,63	6,74	6,22
w tym: <i>of which:</i>					
mięso surowe ^{d)} <i>fresh, chilled or frozen meat</i>	kg	2,96	3,76	3,84	3,49
w tym drób <i>of which poultry</i>	kg	1,51	1,97	1,98	1,90
Wędliny i inne przetwory mięsne ^{e)} ..... <i>Processed meat and other meat preparations</i>	kg	2,05	2,47	2,51	2,36
Ryby i owoce morza ^{f)} <i>Fish and seafood</i>	kg	0,34	0,47	0,49	0,39
Mleko świeże <i>Fresh milk</i>	l	3,35	4,08	4,11	3,94
Sery ^{g)} <i>Cheese</i>	kg	0,83	0,99	1,02	0,86
Śmietana <i>Cream</i>	l	0,37	0,52	0,53	0,48
Jaja <i>Eggs</i>	szt	12,17	15,56	15,76	14,80
Oleje i tłuszcze ^{h)} <i>Oil and fats</i>	kg	1,23	1,63	1,63	1,61
tłuszcze zwierzęce <i>animal fats</i>	kg	0,34	0,50	0,53	0,42
w tym masło <i>of which butter</i>	kg	0,25	0,35	0,38	0,27
tłuszcze roślinne <i>vegetable fats</i>	kg	0,89	1,12	1,11	1,19
w tym margaryna i inne twarde tłuszcze roślinne..... <i>of which margarine and other solid vegetable fats</i>	kg	0,44	0,54	0,52	0,60
Owoce <i>Fruits</i>	kg	3,43	4,49	4,72	3,62
Warzywa <i>Vegetables</i>	kg	9,03	11,90	12,00	11,53
w tym ziemniaki <i>of which potatoes</i>	kg	4,03	5,33	5,24	5,67
Cukier <i>Sugar</i>	kg	1,17	1,59	1,61	1,50

a) Bez spożycia w placówkach gastronomicznych. b) Bez pieczywa chrupkiego, tostowego i pieczywa cukierniczego.

c) Bez mąki ziemniaczanej. d) Łącznie z boczkiem surowym. e) Bez przetworów podrobowych. f) Bez wyrobów garnażeryjnych i panierowanych oraz konserw rybnych. g) Bez słodkich serków (np. waniliowy, danio). h) Bez boczku surowego.

a) Excluding consumption in restaurants or pubs. b) Excluding crispbread, toasted bread and confectionery. c) Excluding potatoes flour. d) Including raw bacon. e) Excluding offal preparations. f) Excluding ready-to-serve food and coated food products and canned fish. g) Excluding sweet cottage cheese. h) Excluding raw bacon.

TABL. 46. WYPOSAŻENIE GOSPODARSTW DOMOWYCH EMERYTÓW I RENCISTÓW W NIEKTÓRE PRZEDMIOTY TRWAŁEGO UŻYTKOWANIA^{a)}
EQUIPMENT WITH SELECTED DURABLE GOODS^{a)} IN RETIREES' AND PENSIONERS' HOUSEHOLDS^{a)}

Przedmioty trwałego użytkowania <i>Durables</i>	Gospodarstwa domowe <i>Households</i>			
	ogółem <i>total</i>	emerytów i rencistów razem <i>of retirees and pensioners in total</i>	emerytów <i>of retirees</i>	rencistów <i>of pensioners</i>
	w % gospodarstw wyposażonych w dane dobro <i>in % of households equiped in particular durable</i>			
Odbiornik kineskopowy ..... <i>CRT Television set</i>	44,6	55,1	53,8	59,7
Odbiornik plazmowy lub ciekłokrystaliczny ..... <i>Plasma or LCD Television set</i>	66,5	55,4	57,3	48,5
Urządzenie do odbioru TV satelitarnej lub kablowej ..... <i>Satellite television equipment</i>	66,3	59,8	60,8	56,4
Zestaw kina domowego ..... <i>Home theater system</i>	14,2	5,1	5,2	4,6
Zestaw do odbioru, rejestracji i odtwarzania dźwięku (wieża)..... <i>Hi-fi stereo music system</i>	32,8	17,8	18,0	17,3
Odtwarzacz DVD ..... <i>DVD recorder</i>	45,2	30,8	31,9	26,6
Kamera wideo..... <i>Video camera</i>	9,2	3,6	4,0	2,1
Aparat fotograficzny cyfrowy..... <i>Digital camera</i>	50,8	24,6	26,0	19,5
Komputer osobisty..... <i>Personal computer</i>	71,5	39,5	39,8	38,2
z dostępem do Internetu..... <i>with an access to the Internet</i>	68,8	37,4	37,9	35,2
bez dostępu do Internetu..... <i>without access to the Internet</i>	4,9	2,9	2,7	3,7
Drukarka ..... <i>Printer</i>	35,8	14,7	15,4	12,4
Telefon komórkowy..... <i>Mobile phone</i>	93,5	83,1	83,0	83,5
Pralka i wirówka elektryczna lub pralka automatyczna..... <i>Wasching machine and spin-dryer or automatic washing machine</i>	98,10	97,5	97,7	96,9
pralka i wirówka elektryczna ..... <i>washing machine and spin-dryer</i>	9,9	13,4	12,7	15,8
pralka automatyczna ..... <i>automatic washing machine</i>	93,2	89,1	89,9	86,0
Odkurzacz elektryczny ..... <i>Vacuum cleaner</i>	93,7	93,3	94,4	89,4
Chłodziarka lub zamrażarka ..... <i>Refrigerator or freezer</i>	98,5	98,5	98,5	98,7
chłodziarka ..... <i>refrigerator</i>	98,1	98,1	98,1	98,5
zamrażarka ..... <i>freezer</i>	25,1	21,9	22,2	20,4
Kuchenka mikrofalowa..... <i>Microwave oven</i>	56,2	39,7	40,4	37,2
Robot kuchenny ..... <i>Food processor</i>	60,4	51,0	52,7	44,7
Zmywarka do naczyń..... <i>Dishwasher</i>	22,3	10,2	11,1	6,7
Rower (bez dziecięcego)..... <i>Bicycle (excluding children's)</i>	62,2	47,9	48,1	47,0
Samochód osobowy ..... <i>Passenger car</i>	61,2	37,3	40,8	24,2

a) Opracowano na podstawie stanu w końcu poszczególnych kwartałów.

a) Compiled on the basis of data at the end of particular quarters.

TABL.47. WYPOSAŻENIE GOSPODARSTW DOMOWYCH EMERYTÓW I RENCISTÓW W NIEKTÓRE PRZEDMIOTY TRWAŁEGO UŻYTKOWANIA^{a)} W 2013 R. W PORÓWNIANIU DO 2012 R. (2012 R. = 100)
EQUIPMENT WITH SELECTED DURABLE GOODS^{a)} IN RETIREES' AND PENSIONERS' HOUSEHOLDS IN 2013 COMPARED WITH 2012 (2012=100)

Przedmioty trwałego użytkowania <i>Durables</i>	Gospodarstwa domowe <i>Households</i>			
	ogółem <i>total</i>	emerytów i rencistów razem <i>of retirees and pensioners in total</i>	emerytów <i>of retirees</i>	rencistów <i>of pensioners</i>
Odbiornik kineskopowy..... <i>CRT television set</i>	74,1	79,2	78,1	82,6
Odbiornik plazmowy lub ciekłokrystaliczny ..... <i>Plasma or LCD television set</i>	126,2	137,1	136,8	142,6
Urządzenie do odbioru TV satelitarnej lub kablowej..... <i>Satellite television equipment</i>	95,5	98,2	98,4	98,9
Zestaw kina domowego ..... <i>Home theater system</i>	97,3	106,3	106,1	104,5
Zestaw do odbioru, rejestracji i odtwarzania dźwięku (wieża)..... <i>Hi-fi stereo music system</i>	96,2	101,7	101,7	104,8
Odtwarzacz DVD..... <i>DVD recorder</i>	94,0	96,9	97,6	95,0
Kamera wideo..... <i>Video camera</i>	93,9	92,3	93,0	91,3
Aparat fotograficzny cyfrowy ..... <i>Digital camera</i>	102,8	107,4	107,4	110,8
Komputer osobisty ..... <i>Personal computer</i>	104,7	111,9	112,4	110,4
z dostępem do Internetu ..... <i>with an access to the Internet</i>	106,3	115,1	115,2	114,3
bez dostępu do Internetu ..... <i>without an access to the Internet</i>	81,7	82,9	84,4	77,1
Drukarka ..... <i>Printer</i>	96,2	94,2	93,9	100,8
Telefon komórkowy..... <i>Mobile phone</i>	101,6	103,9	103,8	104,5
Pralka i wirówka elektryczna lub pralka automatyczna ..... <i>Washing machine and spin dryer or automatic washing machine</i>	100,0	100,1	100,2	99,7
pralka i wirówka elektryczna ..... <i>washing machine and spin dryer</i>	85,3	83,8	82,5	84,9
pralka automatyczna ..... <i>automatic washing machine</i>	101,0	101,7	101,9	101,2
Odkurzacz elektryczny..... <i>Vacuum cleaner</i>	99,9	100,0	100,4	98,3
Chłodziarka lub zamrażarka ..... <i>Refrigerator or freezer</i>	99,6	99,7	99,6	100,1
Chłodziarka..... <i>refrigerator</i>	99,7	99,7	99,7	100,3
Zamrażarka ..... <i>freezer</i>	97,7	94,8	94,9	94,4
Kuchenka mikrofalowa..... <i>Microwave oven</i>	103,5	105,0	106,6	100,5
Robot kuchenny ..... <i>Food processor</i>	100,3	102,6	102,3	104,9
Zmywarka do naczyń..... <i>Dishwasher</i>	114,4	117,2	116,8	115,5
Rower (bez dziecięcego)..... <i>Bicycle (excluding children's)</i>	99,7	98,6	97,8	102,2
Samochód osobowy <i>Passenger car</i>	101,8	103,3	104,1	102,5

a) Opracowano wg stanu w końcu poszczególnych kwartałów.

a) Compiled on the basis of data at the end of particular quarters.

TABL. 48. TRUDNOŚCI GOSPODARSTW DOMOWYCH EMERYTÓW I RENCISTÓW W ZASPOKAJANIU POTRZEB
DIFFICULTIES IN SATISFYING RETIREES' AND PENSIONERS' NEEDS IN THEIR HOUSEHOLDS

Wyszczególnienie <i>Specification</i>	Gospodarstwa domowe <i>Households</i>			
	ogółem <i>in total</i>	emerytów i rencistów razem <i>of retirees and pensioners in total</i>	emerytów <i>of retirees</i>	rencistów <i>of pensioners</i>
	% gospodarstw deklarujących brak możliwości realizacji danej potrzeby <i>% of households declaring no possibility to satisfy a certain need</i>			
Tygodniowy wypoczynek rodziny raz w roku..... <i>One week annual holiday</i>	58,9	68,6	65,5	82,1
Jedzenie mięsa lub ryb co drugi dzień ..... <i>Meal with meat or fish every second day</i>	14,9	20,0	17,5	30,7
Ogrzewanie mieszkania odpowiednio do potrzeb ..... <i>Replacing worn out furniture</i>	13,1	17,4	16,0	23,3
Wymiana zużytych mebli ..... <i>Buying better quality clothes</i>	66,7 ⁶	78,5	76,7	86,1
Kupowanie lepszej jakości odzieży ..... <i>Buying better quality clothes</i>	33,4	47,0	44,1	59,7

TABL. 49. WYWIĄZYWANIE SIĘ GOSPODARSTW DOMOWYCH EMERYTÓW I RENCISTÓW ZE ZOBOWIĄZAŃ FINANSOWYCH
HONOURING FINANCIAL OBLIGATIONS BY RETIREES' AND PENSIONERS' HOUSEHOLDS

W ostatnim roku ze względu na problemy finansowe przynajmniej raz nie udało się uiścić w terminie <i>Last year, due to financial issue, at least once they could not pay on the fixed day</i>	Gospodarstwa domowe <i>Households</i>			
	ogółem <i>in total</i>	emerytów i rencistów razem <i>of retirees and pensioners in total</i>	emerytów <i>of retirees</i>	rencistów <i>of pensioners</i>
	w %			
odstępnego za użytkowanie mieszkania..... <i>a compensation for dwelling usage</i>	17,2	16,2	14,2	24,6
stałych opłat związanych z użytkowaniem mieszkania (gaz, woda, elektryczność)..... <i>fixed charges which are related to dwelling usage (gas, water, electricity)</i>	13,0	9,5	8,1	15,3
opłat niezwiązanych z mieszkaniem (np. zdrowie, edukacja) ..... <i>charges, which are not related to dwelling (health, education)</i>	9,4	10,0	8,9	15,1
spłat rat kredytu hipotecznego na użytkowane mieszkanie ..... <i>paying off a mortgage loan by instalments of dwelling which has been used</i>	4,8	7,6	3,0	38,4
spłat rat kredytów, pożyczek innych niż kredyt hipoteczny na użytkowane mieszkanie ..... <i>paying off by instalments of loans, credits different from mortgage loan, regarding dwelling which has been used</i>	17,2	16,2	14,2	24,6

⁶ Zmiana w kafeterii pytania

TABL. 52. STAN MIESZKAŃ ZAJMOWANYCH PRZEZ GOSPODARSTWA DOMOWE EMERYTÓW I RENCISTÓW
CONDITIONS OF DWELLINGS OF RETIREES' AND PENSIONERS' HOUSHOLDS

Użytkowane mieszkanie <i>Dwelling</i>	Gospodarstwa domowe <i>Households</i>			
	ogółem <i>in total</i>	emerytów i rencistów razem <i>of retirees and pensioners in total</i>	emerytów <i>of retirees</i>	rencistów <i>of pensioners</i>
		% odpowiedzi tak % of „yes” answers		
Ma przeciekający dach, zawilgocone ściany, podłogi, fundamenty, butwiejące okna i podłogi ..... <i>It has a leaky roof, humid wells and floors, foundation, rotting windows and floors</i>	9,8	9,8	8,8	14,2
Jest narażone na nadmierny hałas pochodzący od sąsiadów lub z zewnątrz..... <i>It is exposed to excessive noise produced by neighbours or other outside source</i>	15,2	16,1	15,9	16,8
Jest położone w szczególnie uciążliwym otoczeniu ze względu na zanieczyszczenie środowiska (np. pył, dym, nieprzyjemne zapachy, zanieczyszczona woda)..... <i>It is located in a place, which surroundigs are polluted by (for instance: dust, smoke, unpleasant smells, polluted water)</i>	11,6	11,6	11,5	11,9
Jest położone w rejonie zagrożonym przestępczością, przemocą, wandalizmem ..... <i>It is located in an area, which is dangerous regarding crime, violence, vandalism</i>	7,4	7,4	7,4	7,4
Jest położone w rejonie o złej infrastrukturze ..... <i>It is located in an area, where infrastructure is bad</i>	7,2	6,8	6,6	7,6
Posiada balkon (taras), ogródek ..... <i>It has a tarrace, a garden</i>	79,9	78,3	79,3	73,5
Jest zbyt małe ..... <i>It is too small</i>	16,3	7,7	7,2	10,1
Jest zbyt duże ..... <i>It is too big</i>	4,8	7,8	7,6	8,4
Jest wystarczająco ciepłe w zimie ..... <i>It is warm enough during wintertime</i>	83,7	81,5	82,8	75,9
Jest wystarczająco chłodne w lecie ..... <i>It is cold enough during summertime</i>	74,6	74,6	75,1	72,7

TABL. 53. SUBIEKTYWNA OCENA SYTUACJI MATERIALNEJ GOSPODARSTW DOMOWYCH EMERYTÓW I RENCISTÓW
SUBJECTIVE OPINION ABOUT FINANCIAL SITUATION OF RETIREES' AND PENSIONERS' HOUSEHOLDS

Sytuacja materialna jest <i>Financial situation is</i>	Gospodarstwa domowe <i>Households</i>			
	ogółem <i>in total</i>	emerytów i rencistów razem <i>of retirees and pensioners in total</i>	emerytów <i>of retirees</i>	rencistów <i>of pensioners</i>
	% gospodarstw domowych oceniających swoją sytuację			
Bardzo dobra..... <i>Very good</i>	2,1	1,2	1,3	0,8
Raczej dobra..... <i>Quite good</i>	20,6	15,6	17,4	8,6
Przeciętna..... <i>Average</i>	56,8	58,0	60,4	49,2
Raczej zła..... <i>Quite bad</i>	14,3	18,0	15,8	26,4
Zła..... <i>Bad</i>	6,2	7,3	5,2	15,1

TABL. 54. SUBIEKTYWNA OCENA STANU ZDROWIA EMERYTÓW I RENCISTÓW
SUBJECTIVE OPINION ABOUT HEALTH OF RETIREES' AND PENSIONERS'

Wyszczególnienie <i>Specification</i>	Gospodarstwa domowe <i>Households</i>			
	ogółem <i>in total</i>	emerytów i rencistów razem <i>of retirees and pensioners in total</i>	emerytów <i>of retirees</i>	rencistów <i>of pensioners</i>
	%			
Bardzo dobre..... <i>Very good</i>	17,5	5,4	5,3	5,9
Dobre..... <i>Good</i>	40,9	23,6	24,6	18,7
Takie sobie, ani dobre, ani złe..... <i>Nor good, nor bad</i>	27,4	40,6	41,5	35,9
Złe..... <i>Bad</i>	12,0	24,8	23,5	31,4
Bardzo złe..... <i>Very bad</i>	2,3	5,6	5,1	8,1

OBJAŚNIENIA ZNAKÓW UMOWNYCH

SYMBOLS

- Kreska (-) - zjawisko nie wystąpiło
magnitude zero
- Zero (0) - zjawisko istniało w wielkości mniejszej od 0,5
magnitude not zero, but less than 0,5 of a unit
- Kropka (.) - zupełny brak informacji albo brak informacji wiarygodnych
data not available or not reliable
- Znak (x) - wypełnienie pozycji jest niemożliwe lub niecelowe
not applicable
- „W tym” - oznacza, że nie podaje się wszystkich składników sumy
„Of which” *indicates that not all elements of the sum are given*

WYKAZ SKRÓTÓW

ABBREVIATIONS

ZUS – Zakład Ubezpieczeń Społecznych

SII – Social Insurance Institution

KRUS – Kasa Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego

ASIF – Agricultural Social Insurance Fund

MON – Ministerstwo Obrony Narodowej

MND – Ministry of National Defence

MS – Ministerstwo Sprawiedliwości

MJ – Ministry of Justice

MSW – Ministerstwo Spraw Wewnętrznych

MI – Ministry of Interior

FUS – Fundusz Ubezpieczeń Społecznych

SIF – Social Insurance Fund

FER – Fundusz Emerytalno-Rentowy

PF – Pension Fund

GBRZ – oznaczenie świadczenia rolnego wypłacanego przez Kasę Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego w wysokości 50% ze względu na uprawnienia do świadczeń pracowniczych zbiegających się ze świadczeniami zagranicznymi

GBRZ benefit – agricultural benefit paid by the Agricultural Social Insurance Fund in an amount of 50% of that benefit due to right to employee benefits simultaneous to foreign benefits